



การศึกษาเชิงวิเคราะห์ที่ระบบการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

ผู้เรียบเรียง : ศรีจอมคำ

๒๕๓๑
๔
ตำราเรียนฉบับต้นฉบับหนึ่งของการศึกษาตามหลักเศรษฐศาสตร์มหภาพัฒนกิจ

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหานาคูญราช วิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๓๕

การศึกษาเชิงวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต

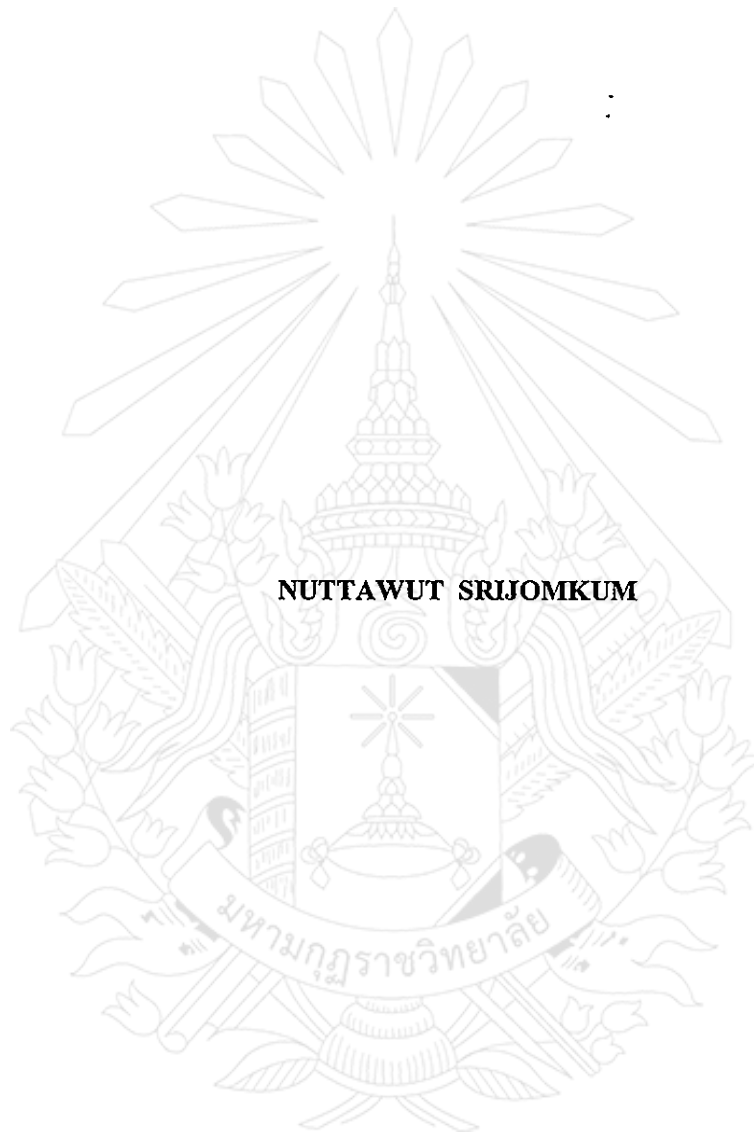
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๔

B 16231

**AN ANALYTICAL STUDY OF NATIONAL ECONOMIC AND
SOCIAL DEVELOPMENT PLANNING PROCESS**



**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2554 (2011)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ
ชื่อนักศึกษา : นัฐวุฒิ ศรีจอมคำ
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. เสน่ห์ เดชะวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร. เสน่ห์ เดชะวงศ์)

..... กรรมการ
(พันตำรวจเอก รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิ ศรีวัฒนา)

..... กรรมการ
(ดร. สมภพ ระวังทุกข์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : An Analytical Study of National Economic and Social Development
Planning Process
Student's Name : Nuttawut Srijomkum
Department : Government
Advisor : Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik
Co-Advisor : Dr. Saneh Dechawongse

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

S. Chaimusik
..... Advisor
(Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik)

Saneh Dechawongse
..... Co-Advisor
(Dr. Saneh Dechawongse)

N. Srivatana
..... Member
(Pol. Col. Assoc. Prof. Dr. Niti Srivatana)

Sompop Rangubtook
..... Member
(Dr. Sompop Rangubtook)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ
ชื่อนักศึกษา : นัฐวดี ศรีจอมคำ
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. เสน่ห์ เดชะวงศ์
ปีการศึกษา : ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีจุดประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๓) เพื่อวิเคราะห์ประโยชน์
กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ รายงานการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวางแนวนำมาวิเคราะห์ แยกประเภทแล้ว
จัดรวมลงในบทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันตามความเหมาะสมกับเนื้อหาของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ประเทศไทยมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นฉบับแรกของ
ประเทศเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ในขณะที่ประเทศไทยมีการประกาศใช้แผนมาแล้ว ๑๐
ฉบับ ฉบับปัจจุบันมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยมีผลการปฏิบัติงานจนถึงปี ๓๐
กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ มุ่งพัฒนาสังคมที่เข้มแข็งใน ๓ ด้าน
สังคมคุณภาพ สร้างให้คนเป็นคนดี คนเก่งพร้อมด้วยคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
ให้ทุกคนคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในฉบับที่ ๑๐ มุ่งพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทย
มีคุณธรรม ความรู้ เท่าทัน โลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ
เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบการ
บริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล

๒) กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสามารถแบ่งขั้นตอนของ
การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นตอนการกำหนด

วิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ ขั้นตอนการยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓) ประโยชน์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตั้งแต่ระดับเริ่มต้น สามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกระดับของประเทศภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว และสรุปเป็นข้อมูลในการยกร่างรายละเอียดของแผน ขั้นตอนการกำหนดยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกิดรากยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ขั้นตอนของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป



Thematic Title : An Analytical Study of National Economic and Social Development Planning Process

Student's Name : Nuttawut Srijomkum

Department : Government

Advisor : Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik

Co-Advisor : Dr. Saneh Dechawongse

Academic Year : B.E. 2554 (2011)

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows : 1) to study the National Economic and Social Development Planning, 2) to study the National Economic and Social Development Planning process, and 3) to analyze the value of the National Economic and Social Development Planning process. The research data were collected from the National Economic and Social Development Planning, meeting reports and other documents. The data were classified, analyzed and presented in descriptive method.

The results of the study were found as follows :-

1) Thailand started using the National Economic and Social Development Planning on 20 October B.E. 2503. The present volume was the tenth one and declared on 1 October B.E. 2549, valid until 30 September B.E. 2554. The National Economic and Social Development Planning Volume 9 was set for developing social strength in 3 aspects; quality society, quality population and intellectual society. The National Economic and Social Development Planning Volume 10 set a focus on social unity, virtues, globalized knowledge, a happy family, immune community, peaceful society, quality and stabilized economy, good environment, sustainable natural resources, and corporate administration system.

2) The procedure in making the National Economic and Social Development Planning can be divided into three steps; specification of vision in country development, drafting the plan, and declaration for the plan implementation.

3) The value of the procedures in making the National Economic and Social Development Planning was that: people gave cooperation and participation in specification of

vision in country development and drafting the plan. The reliable data could be collected from people in all walks of life in the set-time frame. The data would be summarized and used as the background of the plan drafting, the plan strategies, developing steps.



กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จ ได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและการปกครองในระดับปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง

ขอกราบขอบพระคุณพระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนาและการปกครอง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน มีพระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เป็นประธาน พันตำรวจเอก รอดศาสตราจารย์ ดร.นิธิ ศรีวัฒนา และ ดร.สมภพ ระวังทุกข์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบคุณภาพการวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำ และชี้แจงการจัดทำสารนิพนธ์ให้กระชับขึ้นในครั้งนี้

ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ ดร.เสนห์ เดชะวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี

ขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโทรุ่นที่ ๔/๒๕๕๑ ทุกท่าน พี่เกษร กันสุข พี่ฉัตรชัย ฉัตรชัยการ พี่ธนากรและ พี่จิตสุภา เอื้อธนกุล และขอกราบขอบคุณท่านพระมหาสมเจต สมจารี ที่ให้การช่วยเหลือในด้านรูปแบบของเอกสาร เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสุริยา นวัตกรรมที่ช่วยเหลือในการสืบค้นข้อมูลหนังสือให้คำแนะนำด้านข้อมูลต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ พันเอก สัมพันธ์ - อรนุช ศรีจอมคำ น้องอานนท์ จำลิบเอก นัฐพงษ์ - วาสนา ศรีจอมคำ และนายป้อมที่คอยห่วงใยให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจเสมอมา

นัฐวุฒิ ศรีจอมคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ วิธีดำเนินการวิจัย	๔
๑.๕ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
๑.๗ คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๑๐
๒.๑ สาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕	๑๐
๒.๑.๑ ความเป็นมาของแผน	๑๐
๒.๑.๒ จุดมุ่งหมายของแผน	๑๓
๒.๑.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ	๑๕
๒.๑.๔ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ	๒๑
๒.๒ สาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐	๒๓
๒.๒.๑ ความเป็นมาของแผน	๒๓
๒.๒.๒ จุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศ	๓๒
๒.๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ	๓๕
๒.๒.๔ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ	๔๐
บทที่ ๓ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๔๔
๓.๑ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕	๔๕

๓.๑.๑	กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	๔๕
๓.๒	กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐	๖๐
๓.๒.๑	กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐	๖๑
บทที่ ๔	วิเคราะห์ประโยชน์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๘๔
๔.๑	วิเคราะห์ประโยชน์ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ	๘๔
๔.๒	วิเคราะห์ประโยชน์ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๘๖
๔.๓	วิเคราะห์ประโยชน์ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๘๕
บทที่ ๕	บทสรุป และข้อเสนอแนะ	๙๒
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๙๒
๕.๒	ข้อเสนอแนะ	๙๖
๕.๒.๑	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๙๖
๕.๒.๒	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๙๗
บรรณานุกรม		๙๗
ภาคผนวก		๑๐๑
ภาคผนวก ก	ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๑๐๒
ภาคผนวก ข	ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับสังคม	๑๐๓
ภาคผนวก ค	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๑๒
ภาคผนวก ง	ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๑๑๕
ภาคผนวก จ	ประกาศการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕	๑๑๘
ภาคผนวก ฉ	ประกาศการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐	๑๒๐
ประวัติผู้วิจัย		๑๒๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น การสื่อสารระหว่างกันทำได้รวดเร็วขึ้นเพียงปลายนิ้วสัมผัส คนจากซีกโลกหนึ่งสามารถรับรู้ถึงความเป็นไปของสิ่งที่เกิดขึ้นจากอีกมุมโลกหนึ่งได้โดยง่ายในทุกเรื่องเรียกว่าโลกไร้พรมแดน ไม่ว่าจะเป็นความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม หรืออะไรก็ตามที่เกิดขึ้นในโลกนี้เราทั้งหลายต่างก็รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นทุกเรื่องพร้อม ๆ กัน ทุกประเทศต่างนำเอาความรู้ของเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาเป็นฐานข้อมูลค้นคว้าในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนถึงกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยและความก้าวหน้าเทียบเท่ากับประเทศที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

เป้าหมายในการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศนั้นได้มีการกำหนดทิศทางและอัตราการเจริญเติบโตที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพของบ้านเมือง เศรษฐกิจพื้นฐานของแต่ละประเทศ ตลอดจนถึงความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ศักยภาพของประชากรภายในประเทศ การศึกษา สภาพภูมิศาสตร์ ความสามารถทางการค้า ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ และอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศนั้นก็คือความมั่นคงทางการเมือง ปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาต่างก็เป็นปัจจัยที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศทั้งสิ้น และประเทศไทยเองก็ได้นำเอาปัจจัยดังกล่าวมา กำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศเช่นกัน

ประเทศไทยเริ่มมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองของไทยใน พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยนายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ได้เสนอเค้าโครงสมุดปกเหลืองขึ้นเป็นครั้งแรกแต่รัฐบาลในขณะนั้นได้นั้นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจไทยไปในแนวทางสังคมนิยม ซึ่งทำให้แผนนี้ไม่เป็นที่ยอมรับจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ในสมัยของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามได้จัดตั้งสภาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเพื่อวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจไทยโดยได้ให้คำปรึกษาแต่ยังไม่มีความลับหน้า จนในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ครองอำนาจอยู่นั้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ รัฐบาลได้จัดตั้งสภาพัฒนาการทางเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและมีการประกาศใช้เป็นฉบับแรก เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ในขณะนี้ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้ว ๑๐ ฉบับ ปัจจุบันเป็นฉบับที่ ๑๐ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘ เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกของประเทศไทยเป็นแผน ๖ ปี แบ่งออก ๒ ระยะ คือระยะแรกปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๖ และระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘ เป็นแผนที่เน้นโครงการพัฒนาของภาครัฐเท่านั้นเน้นการจัดสรรทรัพยากรของรัฐบาลในการที่จะสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (Infra Structure) เช่นทางหลวง เขื่อน ไฟฟ้า รถไฟและโทรคมนาคม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ เป็นแผนฉบับแรกที่เริ่มเน้นการพัฒนาสังคม ในฉบับนี้ยังคงมุ่งที่จะสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งยังค้างอยู่จากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๘ แผนฉบับนี้พยายามให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อความสมดุลของภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมไปพร้อม ๆ กัน กับการพัฒนาเศรษฐกิจและการป้องกันประเทศ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔ มีการหันกลับมาพิจารณากลยุทธ์ และลำดับความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้เน้นความมั่นคงของประเทศเป็นประเด็นสำคัญ ได้มีการปฏิรูประบบนโยบายพื้นฐานในอันที่จะส่งเสริมความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของชาติ และการสร้างระเบียบทางสังคม และเศรษฐกิจให้ยุติธรรมยิ่งขึ้นเพื่อขจัดความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๘ เป็นแผนที่ให้ความสำคัญทั้งทางด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมและพยายามให้มีรูปแบบของความเจริญทางเศรษฐกิจ (Growth Pattern) มากกว่า อัตราความเจริญทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔ เน้นการพัฒนาประเทศในเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นเน้นการทำงานแบบฉันทกกำลังเป็นระบบ “แผน” ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายกระทรวง เน้นความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยตระหนักว่าทั้ง ๓ สิ่งก็เกี่ยวกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘ เป็นแผนที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายก่อนข้างชัดเจนกว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนมีวัตถุประสงค์ รักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ระดับที่เหมาะสม เพื่อให้การเจริญเติบโตเป็นอย่างดีและมีเสถียรภาพ กระจายรายได้และการกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔ เป็นแผนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นหลักในการพัฒนาประเทศและการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงกลไกหรือเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคน ยึดถือทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางพัฒนา แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘ ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ โดยได้แบ่งกลุ่มของการพัฒนาออกเป็น ๓ กลุ่ม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ เป็นแผนที่ มุ่งพัฒนาสู่

สังคมอยู่เป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีความรอบรู้ รู้เท่าทัน โลก ครอบครัวยอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่ดี มีธรรมาภิบาล*

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาตินั้นรัฐบาลในแต่ละยุคที่ได้เข้ามาบริหารประเทศต่างตระหนักดีว่าเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและจะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เบาบาง หรือขจัดปัญหาให้หมดสิ้นไปอย่างถาวร แต่ปัญหาทั้งสองอย่างนั้น ไม่สามารถที่แก้ไขให้หมดได้ภายในระยะเวลาอันสั้น จะต้องอาศัยเวลาและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมในการแก้ปัญหาดังกล่าว การแก้ปัญหาที่ว่ามาส่วนใหญ่ประเทศไทยได้วางแนวทางในแก้ปัญหาให้มาอยู่รูปของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาที่มีการนำแผนดังกล่าวไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้นเราจะสังเกตได้ว่าในแต่ละแผนที่เรานำมาใช้กันไม่สามารถที่แก้ปัญหาได้หมดทุกประเด็น ดังนั้น ถ้าหากเราเรียนรู้ถึงกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างละเอียดจะทำให้เราทราบถึงจุดประสงค์ของแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติว่ามีความมุ่งเน้นในเรื่องของการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น และแนวทางในการพัฒนาต่อไปในอนาคตอะไรบ้างนอกจากนั้นยังเป็นแนวทางให้ผู้ที่ทำแผนพัฒนาต่าง ๆ นำไปใช้ในการจัดทำแผน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์ประโยชน์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ - ๑๐ โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

๑.๓.๑ ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ - ๑๐

๑.๓.๒ ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ - ๑๐

โดยศึกษาจากข้อมูลของสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

*สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๖ ทศวรรษ ๕๓พัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๕๔ - ๗๐.

๑.๓.๓ วิเคราะห์ประโยชน์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินฉบับที่ ๕-๑๐

๑.๔ วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยจะทำการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการวิเคราะห์ประโยชน์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเน้นการวิจัยทางเอกสาร โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

๑.๔.๑ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕-๑๐

๑.๔.๒ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ - ๑๐ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.๔.๓ รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ และเอกสาร รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผนต่าง ๆ แล้วจัดลำดับความเกี่ยวข้องความสำคัญ และที่มา เพื่อแยกประเภทของข้อมูลทั้งหมด

๑.๔.๔ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ แล้วแยกประเภทบันทึกลงในบทต่าง ๆ ตามความสอดคล้อง และเหมาะสมต่อเนื้อหาของการวิจัย

๑.๔.๕ นำเสนอผลงานวิจัยโดยการบรรยายแบบพรรณนา

๑.๕ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อธิบายภาพรวมและวิธีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้ในหนังสือ “๖ ทศวรรษ สถาปนา” ว่า การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินั้นเป็นงานที่สำคัญ โดยในทางปฏิบัตินั้นในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำแผนตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสำเร็จออกมาเป็นแผนฯ นั้น สำนักงานฯ มิได้กระทำเพียงตามลำพัง แต่จะต้องปรึกษารัฐมนตรีหรือกับกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดตั้งแต่แผนฯ ๘ เป็นต้นมา สศช. ได้ปรับกระบวนการจัดทำแผนฯ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน เพื่อให้เป็นแผนฯ ที่จัดทำโดยประชาชน ของประชาชน และเพื่อประชาชน^๒

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖.

พรชัย พัฒนบัณฑิต ได้ให้ทัศนคติของการกำหนดนโยบายในหนังสือ “นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม” ดังนี้ ในการกำหนดนโยบายนั้น เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนอย่างกว้าง ๆ นโยบายนั้น นักรัฐศาสตร์ให้คำนิยามว่า นโยบายคือหลักการที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาซึ่งปัญหาบางอย่างอาจจะเกิดขึ้นแล้ว หรือผู้บริหารคาดว่าจะเกิดขึ้นอนาคต ดังนั้นนโยบายจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยแนะแนวทางให้ผู้ปฏิบัติกิจกรรมการงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงานที่วางไว้อย่างรวดเร็ว”

สุธี พนาวรร และ นุฎล เรืองอุทัย ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักการวางแผนในเชิงธุรกิจไว้ในหนังสือเรื่อง “BUSINESS PLAN BEGINNERS แผนธุรกิจสำหรับมือใหม่หัดเขียน” แผนธุรกิจหมายถึงการทำ “เข็มทิศ” เพื่อนำเราไปสู่เป้าหมายในเชิงธุรกิจเหมือนกับที่ “แคโรท” คือ “เป้าหมาย” นำกระต่ายอย่างเราไปสู่แคโรทถูกทาง^๕

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) เป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ^๖

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) โดยยังคงอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ

^๕พรชัย พัฒนบัณฑิต, นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐), หน้า ๔๘.

^๖สุธี พนาวรร และ นุฎล เรืองอุทัย, แผนธุรกิจสำหรับมือใหม่หัดเขียน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซี พี พรินท์เทค จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

^๗สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๔), หน้า ๑.

พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่องมุ่งพัฒนาสู่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”^๖

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้ในหนังสือ “กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓” แบ่งขั้นตอนการจัดทำแผนออกเป็น ๓ ขั้นตอนหลักดังนี้ ๑. ขั้นตอนกำหนดวิสัยทัศน์และกรอบการพัฒนาหลักของแผน ๒. ขั้นตอนยกร่างรายละเอียดของแผน ๓. ขั้นตอนอนุมัติแผน^๗

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนฯ ๕ ไว้ในหนังสือ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ ๕ ฉบับประชาชน” ขั้นตอนการจัดทำแผนฯ ๕ ได้ใช้เวลาในการจัดทำทั้งสิ้นประมาณ ๒ ปีเริ่มตั้งแต่การจัดทำกรอบวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ หรือการวาดฝันทิศทางการพัฒนาประเทศที่เราอยากเห็นในอนาคต การจัดทำรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาแต่ละเรื่องในช่วง ๕ ปีของแผน ๕ หลังจากนั้นขอความเห็นเพิ่มเติมจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และนำขึ้นทูลเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป^๘

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อธิบายถึงกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ไว้ในหนังสือ “ร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)” ว่าในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็น

^๖สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : วิ.เจ.พรินต์ติ้ง., ๒๕๕๐), หน้า ๑ - ๒.

^๗สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๓), หน้า ๑.

^๘สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนฯ ๕ ฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔.

กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน และทุกภาคส่วนสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค เฉพาะกลุ่ม (Focus Group) และระดับประเทศ ภายใต้ ๓ ขั้นตอนหลัก คือ ๑. ขั้นตอนควิทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ ๒. ขั้นตอนร่างรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และ ๓. ขั้นตอนอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐^๕

ปองพล เรื่องแจ้ง ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนหลักด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๕ กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ “การจัดทำแผนหลักด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๕” สรุปกระบวนการจัดทำแผนดังกล่าวมี ๔ ขั้นตอนดังนี้ ๑. ขั้นการริเริ่มการวางแผน ๒. ขั้นการวิเคราะห์แผน ๓. ขั้นการจัดทำแผน ๔. ขั้นการประกาศใช้แผน^๖

สิริลักษณ์ คุณากรวิชญ์ ได้อธิบายเรื่องรูปแบบและกระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองไว้ในงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบและกระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านคลองบัวคี่ หมู่ที่ ๒๐ ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” บัณฑิตที่สนับสนุนการสร้างศักยภาพในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองได้แก่ แก่นนำชุมชนที่เป็นนักพัฒนาและมีความเสียสละ เวลา และสถานที่ในการจัดประชุมที่เหมาะสม เทคนิคการประชุมที่สร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เรียกว่า AIC และระดับความเข้มแข็งของชุมชน^๗

ศักดิ์ชัย ปัญญา ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องแผนในงานปริญญาโท “กระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๖” โดยอ้างอิงงานเขียนของ กุณส์ และ โอ คอนเนล ซึ่งกล่าวถึงหลักการสำคัญในการวางแผนที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ ๑. หลักการ

^๕สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

^๖ปองพล เรื่องแจ้ง, “กระบวนการจัดทำแผนหลักด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๕”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๗, ๑๔๐ หน้า.

^๗สิริลักษณ์ คุณากรวิชญ์, “รูปแบบและกระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านคลองบัวคี่ หมู่ที่ ๒๐ ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก), ๒๕๔๘, ๑๒๔ หน้า.

สนับสนุนวัตถุประสงค์ ๒. หลักประสิทธิภาพ ๓. หลักความต่อเนื่องและผูกพัน ๔. หลักความยืดหยุ่น เมื่อเหตุการณ์เปลี่ยนไปจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม^๒

จूरินทร์ ฮามคำไพ ได้กล่าวสรุปกระบวนการวางแผนไว้ในงานวิทยานิพนธ์ “การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม” ว่ากระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนอย่างน้อย ๔ ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ ๑. ขั้นเตรียมการวางแผน ๒. ขั้นจัดทำแผนจากขั้นเตรียมแผน ๓. ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ๔. ขั้นการติดตามและประเมินผลในขั้นตอนที่ ๓ และขั้นตอนที่ ๔^๓

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๖.๑ ทำให้ทราบสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ - ๑๐
- ๑.๖.๒ ทำให้ทราบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ - ๑๐
- ๑.๖.๓ ทำให้ทราบประโยชน์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙-๑๐
- ๑.๖.๔ ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ประโยชน์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับต่อไปได้ในอนาคต

๑.๗ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หมายถึง แผนการดำเนินงานในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยฉบับที่ ๙ - ๑๐ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕ และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำแผนให้บรรลุเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยฉบับที่ ๙ - ๑๐

^๒ ศักดิ์ชัย ปัญญา, “กระบวนการวางแผนปฏิบัติการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๖”, ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), ๒๕๒๘, ๑๓๗ หน้า.

^๓ จूरินทร์ ฮามคำไพ, “การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในสังกัดการประถมศึกษาและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๔, ๑๑๕ หน้า.

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ หมายถึง ลักษณะวิธีการการเรียนรู้ที่มีการพิจารณาอย่างละเอียด
ในทุกประเด็นของเนื้อหาจนสามารถหาความสัมพันธ์และความเป็นไปของเนื้อหา



บทที่ ๒

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕-๑๐

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

“แผนชาติ” หรือมีชื่อเรียกเต็ม ๆ ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ถูกนำมาใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศนับเป็นเวลากว่า ๕๐ ปี แล้ว โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ “สภาพัฒน์” ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ เป็นแกนหลักในการจัดทำแผนฯ มาอย่างต่อเนื่อง^๑ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละแผนก็ได้มีการกำหนดทิศทางในการพัฒนาและการเจริญเติบโตของประเทศที่แตกต่างกันไปด้วยอาศัยทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกมาเป็นตัวกำหนดอัตราการเจริญเติบโต ตลอดจนถึงอัตรากำไรจากการดำเนินงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหาของประเทศมาเป็นตัวช่วยในกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของฉบับต่อไปตามลำดับ

๒.๑ สารบัญชัแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)

๒.๑.๑ ความเป็นมาของแผน

แนวคิดการพัฒนาเดิม ตั้งแต่แผนฯ ที่ ๑ ซึ่งมีการประกาศได้ประกาศใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จนกระทั่งสิ้นสุดแผนฯ ๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้ให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเชื่อว่า การพัฒนาเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัวสูงขึ้นจะนำมาซึ่งความร่ำรวย หรือความมั่งคั่งของคนในประเทศ

แนวทางการพัฒนา ตามแนวคิดดังกล่าวก็คือ รัฐได้ลงทุนพัฒนาบริการขั้นพื้นฐานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในประเทศ จนก่อให้เกิดการผลิตสินค้าบริการไว้ขายภายในประเทศและส่งออกในปริมาณมากโดยอาศัยความได้เปรียบของแรงงานราคาถูกและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์เป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถขยายตัวอยู่ในระดับที่สูงมาอย่างต่อเนื่อง มีบริการขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมขึ้นมา อาทิ ถนน ไฟฟ้า-ประปา โทรศัพท์ การเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุข มีตัวเลข

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนฯ ๕ ฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๗.

รายได้ประชาชาติที่สูงขึ้น เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ตามมา แต่กลับทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์ เกิดการสูญเสีย ร่อยหรอลง ส่งผลให้เกิดปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติของคนในสังคม ขณะเดียวกันสภาพสังคมก็มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในลักษณะ “รวยกระจุก จนกระจาย” ไม่สามารถบรรเทาปัญหาความยากจนได้ กลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของประเทศซึ่งยากที่จะแก้ไข ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตคนไทยเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่า “แม้เศรษฐกิจในขณะนั้นจะอยู่ในระดับดี แต่การพัฒนาคมนาคมและสังคมมีปัญหาและการพัฒนาไม่ยั่งยืน”

จากการประเมินผลการพัฒนาในช่วง ๔ ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุล โดยประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ “จุดอ่อน” ของการพัฒนาที่สำคัญ คือ ระบบบริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และราชการยังเป็นการรวมศูนย์อำนาจและขาดประสิทธิภาพ ระบบกฎหมายล้าสมัย นำไปสู่ปัญหาเรื้อรังของประเทศ คือ การทุจริตประพฤติมิชอบที่เกิดขึ้นทั้งในภาคราชการและในภาคธุรกิจเอกชน ขณะเดียวกันคุณภาพการศึกษาของไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ไม่สามารถปรับตัวสู่เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่ ทั้งฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยอ่อนแอ ไม่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจยังคงด้อยประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ความยากจน และความเหลื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้น ได้สร้างความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ความอ่อนแอของสังคมไทยที่ตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยม ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางศีลธรรมและปัญหาสังคมมากขึ้นด้วย^๒

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดทุนทางสังคมและทางเศรษฐกิจหลายประการ ซึ่งเป็น “จุดแข็ง” ของประเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา กล่าวคือ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้วางพื้นฐานให้เกิดการปฏิรูปที่สำคัญทั้งทางสังคม การเมือง การบริหารภาครัฐ และการกระจายอำนาจ ขณะที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและพลังท้องถิ่นชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น สื่อต่าง ๆ มีเสรีภาพมากขึ้น เอื้อต่อการเติบโตของประชาธิปไตย การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ทั้งจุดแข็งของฐานการผลิตการเกษตรที่หลากหลาย มีศักยภาพเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก

^๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๔), หน้า ก - ค.

พร้อมทั้งมีธุรกิจบริการที่มีความเชี่ยวชาญ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมีวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น รวมทั้งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมเป็นปึกแผ่นและมีสถาบันหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ซึ่งจะช่วยเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการลดความเสี่ยงจากกระแสโลกาภิวัตน์

ขณะเดียวกันกระแสการเปลี่ยนแปลงหลักของโลกเป็นทั้ง “โอกาสและภัยคุกคาม” ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น มีการปรับระเบียบเศรษฐกิจใหม่ของโลกที่นำไปสู่กติกาการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศใหม่ และแนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคทั้งระดับทวีปและพหุภาคีที่มีอิทธิพลเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีเทคโนโลยีและการใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนา ทำให้ต้องเร่งเตรียมพร้อมทั้งการสร้างระบบ กลไก และพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวอย่างรู้เท่าทันได้รวดเร็ว เพื่อคงสถานการณ์แข่งขันของประเทศและก้าวสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเท่าทันโลกได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังมีความเปราะบางและมีแนวโน้มที่จะชะลอตัวต่อเนื่อง และคาดว่าจะฟื้นตัวได้ช้ากว่าที่ประมาณการไว้เดิม จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจไทยซึ่งต้องปรับตัวให้ทัน ทั้งการเริ่มปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่วาระฐานรากถึงระดับมหภาคและการปรับนโยบายเศรษฐกิจของประเทศที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ภายใต้สถานการณ์และแนวโน้มในอนาคตที่จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จึงเป็นแผนที่ดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของประเทศที่จำเป็นต้องเร่งรัดการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น และมุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤต พร้อมทั้งวางรากฐานการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน จะต้องให้ความสำคัญลำดับสูงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างสถานะผู้นำร่วมกันในทุกกระดับ ในอันที่จะสร้างพลังร่วมกันให้เกิดค่านิยมใหม่ในสังคม ที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการประเทศใหม่ที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ยังเป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่พัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

โดยในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันของสังคมไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้า โดยนำความคิดของทุกภาคส่วนในสังคมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาค และระดับชาติ มาสังเคราะห์เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบให้เกิดเป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” ที่สังคมไทยยอมรับร่วมกัน โดยคำนึงถึงภาพรวมการพัฒนาที่ผ่านมา สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อนำไปสู่สังคมไทยที่พึงประสงค์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ จึงเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะปานกลาง ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาว และมีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้น ในทุกระดับ อันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนที่มี “คน” เป็นศูนย์กลาง ได้อย่างแท้จริง

๒.๑.๒ จุดมุ่งหมายของแผน

๑) วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕

๑.๑) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน สร้างความเข้มแข็งของภาคการเงิน ความมั่นคงและเสถียรภาพของฐานะการคลัง ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ตลอดจนเพิ่มสมรรถนะของระบบเศรษฐกิจโดยรวมให้สามารถแข่งขันได้และก้าวทันเศรษฐกิจยุคใหม่

๑.๒) เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน มีการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมไทย

๑.๓) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ เป็นพื้นฐานให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เน้นการปฏิรูประบบบริหารจัดการภาครัฐ การบริหารจัดการที่ดีของภาคธุรกิจเอกชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนา การสร้างระบบการเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม และลดการทุจริตประพฤตินิหอบ

๑.๔) เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สร้างอาชีพเพิ่มรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับกลไกภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหา

๒) เป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕

๒.๑) เป้าหมายคุณภาพทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจมหภาคให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ โดยมีเป้าหมายให้เศรษฐกิจขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ ๔ - ๕ ต่อปี สามารถเพิ่มการจ้างงานใหม่ในประเทศได้ไม่ต่ำกว่า ๒๓๐,๐๐๐ คนต่อปี มีอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ ๓ ต่อปี รักษาการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดให้คงอยู่เฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑ - ๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และรักษาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน รวมทั้งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสมรรถนะภาคการผลิตให้แข่งขันได้ โดยให้การส่งออกขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖ ต่อปี ให้ผลผลิตภาพการผลิตรวมในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕ ต่อปี ผลผลิตรวมในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ต่อปี และผลผลิตของแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗ - ๘ ต่อปี และให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี^๑

๒.๒) เป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่สมดุลและขนาดครอบครัวที่เหมาะสม โดยรักษาแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรให้อยู่ในระดับทดแทนอย่างต่อเนื่อง คนไทยมีสุขภาพดี มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ให้ประชาชนอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๙ ปี ในปี ๒๕๔๙ ยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๔๙ ขยายการประกันสุขภาพให้ครอบคลุมประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และให้มีระบบการคุ้มครองทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนไทยทุกช่วงวัย ตลอดจนเพิ่มความเข้มแข็งให้ชุมชน และประชาสังคม และใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและประชาชนมีส่วนร่วม

๒.๓) เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี สร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่เหมาะสม ท้องถิ่นมีขีดความสามารถจัดเก็บรายได้สูงขึ้นและมีระบบสนับสนุนการ

^๑เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓ - ๑๖.

กระจายอำนาจให้โปร่งใส มีระบบตรวจสอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

๒.๔) เป้าหมายการลดความยากจน ให้มีการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้ออาหารต่อคนจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนจนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อลดสัดส่วนคนยากจนของประเทศให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ ๑๒ ของประชากรในปี ๒๕๔๘

๒.๑.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สนับสนุนและเชื่อมโยงกันเป็น ๓ กลุ่มการพัฒนา และประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมมีความสำคัญเป็นลำดับสูงสุด เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้มีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทยพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบประกอบด้วย^๔

๑) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ในการผลักดันให้ทุกยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนไปได้ มีดังนี้

๑.๑) การปรับระบบบริหารจัดการ ภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส โดยปรับโครงสร้าง ลดขนาด และปรับบทบาทให้สอดคล้องระบบราชการแนวใหม่ มีระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีเอกภาพ และเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน มีระบบการทำงานที่ลดความซ้ำซ้อน ระบบงบประมาณเป็นแบบมุ่งผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนชาติ รวมทั้งปรับปรุงระบบกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมการใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิประชาชน และสนับสนุนให้สื่อและประชาชนมีบทบาทตรวจสอบกระบวนการยุติธรรม

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ช - ซ.

๑.๒) การกระจายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างโปร่งใส โดยเตรียมความพร้อมและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม

๑.๓) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาคการเมือง ภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยสร้างจิตสำนึกประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

๑.๔) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทุกภาคส่วนในสังคม โดยสนับสนุนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และสนับสนุนบทบาทสื่อในการตรวจสอบนักการเมือง และข้าราชการ เพื่อระบบการเมืองที่โปร่งใส สร้างจิตสำนึกของข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

๑.๕) การเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชน ให้มีความโปร่งใส มีระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ รักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ รวมทั้งสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค

๑.๖) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องและมีคุณภาพให้เป็นภูมิคุ้มกัน อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง ดูแลซึ่งกันและกัน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้ดำเนินชีวิต โดยยึดทางสายกลาง ความพอเพียง มีคุณธรรม มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นรากฐานที่ดีของสังคม

กลุ่มที่สอง การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาชนบทและเมือง รวมตลอดทั้งมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยอยู่ดีมีสุขได้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย^๕

๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม มีดังนี้

๒.๑) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยปฏิรูประบบสุขภาพให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เน้นการป้องกัน ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ยกกระดับทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและ

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ช - ฉ.

เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

๒.๒) การส่งเสริมให้คนมีงานทำ โดยมุ่งสร้างผู้ประกอบการส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็ก กระจายโอกาสการมีงานทำในทุกๆพื้นที่ทั่วประเทศ ขยายการจ้างงานนอกภาคเกษตร และส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในต่างประเทศ เพื่อขยายตลาดแรงงานใหม่ๆ ให้แก่แรงงานไทย

๒.๓) การปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อสร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย โดยเพิ่มประสิทธิภาพระบบหลักประกันสังคม เตรียมความพร้อมของท้องถิ่นในการร่วมรับผิดชอบการบริการทางสังคม ปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ปรับปรุงรูปแบบการคุ้มครองกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส

๒.๔) การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เร่งบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา ปราบปรามและดำเนินการทางกฎหมายอย่างจริงจัง ตลอดจนประสานความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อสกัดกั้นขบวนการผลิตและค้ายาเสพติด รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

๒.๕) การส่งเสริมบทบาทครอบครัว องค์กรทางศาสนา โรงเรียน ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน อาสาสมัคร และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแลและพัฒนาสมาชิกในทุกด้าน สร้างและปลูกจิตสำนึกในความรักชาติและความเป็นไทยอย่างจริงจัง สนับสนุนบทบาทสถาบันทางสังคมต่างๆ ในการทำนุและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาศูนย์กลางทางศาสนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาสื่อมวลชนทุกประเภทให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

๓) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน มีดังนี้

๓.๑) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่นั้นการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็งให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของสังคม มีการระดมพลังแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ โดยสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองและชุมชน ให้เกิดความสงบ สะดวก สะอาด ปลอดภัย และมีระเบียบวินัย รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และ

พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ตลอดจนสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองนำอยู่ ชุมชนนำอยู่อย่างต่อเนื่อง^๖

๓.๒) การแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและเมืองภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ที่มุ่งเน้นการปรับกระบวนการทัศน์และการจัดการการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เน้นที่ตัวคนจนด้วยการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถให้คนจนก่อร่างสร้างตัวพึ่งตนเองมากขึ้น และพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาเชิงระบบและโครงสร้าง โดยมีการปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐ ปฏิรูปกฎหมาย และปรับปรุงกฎระเบียบ เพื่อสร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างทั่วถึง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบ

๓.๓) การสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้เท่าเทียมกัน โดยสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจในระดับฐานราก สร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่คนในชนบท พัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง และส่งเสริมการพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของพื้นที่ในระดับต่าง ๆ

๓.๔) การจัดการพื้นที่เชิงบูรณาการที่ยึดพื้นที่ภารกิจและการมีส่วนร่วม และเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคนดีและระบบดี เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ โดยปรับกลไกการจัดการพื้นที่และสร้างเครือข่าย เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

๔) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

๔.๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยปรับกลไกและกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และมีการจัดทำฐานข้อมูลระดับพื้นที่เพื่อการติดตาม ตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ^๗

๔.๒) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยคุ้มครองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และมีการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับ

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘ - ๙.

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙ - ๑๐.

สมรรถนะ จัดทำแผนหลักฟื้นฟูชายฝั่งและทะเลไทยให้คืนความอุดมสมบูรณ์ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และฟื้นฟูทรัพยากรดินให้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

๔.๓) การอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และใช้ผังเมืองเป็นกลไกประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ให้เกิดความน่าอยู่และยั่งยืน

๔.๔) การบริหารจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้เมืองและชุมชนมีความน่าอยู่ โดยส่งเสริมพัฒนาระบบกำจัดของเสียอันตรายที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและจริงจัง พัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษควบคู่ไปกับการปรับปรุงมาตรฐานจัดการมลพิษให้ได้มาตรฐานสากล

กลุ่มที่สาม การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่เน้นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ที่มุ่งส่งเสริมให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศแข็งแกร่งและขยายตัวได้อย่างมีคุณภาพ โดยปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับฐานรากถึงระดับมหภาค และมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทัน บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ควบคู่ไปกับการรักษาสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งระดับมหภาค และระดับสาขา รวมทั้งการสร้างความพร้อมและพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการพัฒนานวัตกรรมและการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย^๔

๕) ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม มีดังนี้

๕.๑) การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตเศรษฐกิจและช่วยกระจายความเจริญและสร้างความเป็นธรรม โดยการดูแลสภาพคล่องและรักษาเสถียรภาพด้านราคาและอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม สร้างความเข้มแข็งและระบบระวังภัยของภาคการเงิน ปรับปรุงการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส และปรับปรุงบทบาทของภาคการเงินในการกระจายความเจริญและความเป็นธรรม ตลอดจนเพิ่มบทบาทของตลาดทุนเพื่อกระตุ้นการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและให้เป็นทางเลือกของแหล่งระดมทุนของประเทศ

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖ - ๑๗.

๕.๒) การดำเนินนโยบายการค้าและสร้างความมั่นคงของฐานะการค้าและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยเพิ่มการใช้จ่ายและใช้มาตรการภาษีสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจรักษาวินัยทางการคลัง และบริหารหนี้สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารรายได้รายจ่ายและทรัพย์สินของรัฐเพื่อความยั่งยืนฐานะการค้าในระยะยาว รวมทั้งส่งเสริมระบบการออมของประเทศ ตลอดจนกระจายอำนาจการค้าและถ่ายโอนภารกิจสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

๕.๓) การเตรียมความพร้อมของเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ ให้มีภูมิคุ้มกันจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยเน้นการสร้างความพร้อมในการเจรจาต่อรองทางการค้า และประสานกลไกความร่วมมือเพื่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศให้เป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ

๖) ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีดังนี้

๖.๑) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและการค้า เพื่อสร้างฐานการผลิตในประเทศให้เข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยพัฒนาคุณภาพคน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตและวิธีการผลิตในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าให้ตรงความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สร้างสมดุลระหว่างการผลิตกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระจายความเสี่ยงที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน และเตรียมความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจยุคใหม่

๖.๒) เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มสมรรถนะภาคการผลิตและบริการ โดยใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่ได้พัฒนาขึ้นแล้วให้คุ้มค่า และพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน

๖.๓) การผลักดันขบวนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ โดยการพัฒนากลไกในการเพิ่มผลผลิต ทั้งการพัฒนาเครือข่ายประสานความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และประชาชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ

๖.๔) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และระบบสหกรณ์ ให้เป็นฐานรากที่เข้มแข็งในการสร้างรายได้ของประเทศ ตลอดจนเน้นความเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและบริการอย่างเป็นระบบครบวงจร

๖.๕) ปรับปรุงระบบเจรจาและความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อสร้างเอกภาพในการเจรจาทางการค้า และเสริมสร้างอำนาจต่อรองของไทยในเวทีเศรษฐกิจการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๖.๖) ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานและกระจายรายได้ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งรวมถึง วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน ตลอดจนการส่งเสริมไทยเที่ยวไทย และการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน^๙

๗) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีดังนี้

๗.๑) การประยุกต์ใช้และการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในภาคการผลิต และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามศักยภาพของคนไทย โดยสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยี เน้นการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพสินค้า กระตุ้นการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีของตนเอง เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

๗.๒) การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์ การรู้เท่าทันโลก และการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถเลือก รับ ประยุกต์ใช้ และพัฒนาเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗.๓) การยกระดับการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการเผยแพร่องค์ความรู้และข่าวสาร ช่วยสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๗.๔) การบริหารการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มุ่งประสิทธิผล ให้นำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ โดยกระตุ้นให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำ ในขณะที่ภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนและนักวิชาการมีส่วนร่วม

๒.๑.๔ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

การนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องผนึกพลังร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคม ในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาใหม่ ทั้งด้านวิถีคิดและวิธีการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐}

๑) เริ่มจากกระบวนการสร้างความเข้าใจในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ไปพร้อมกับการสร้างองค์ความรู้ สร้างสถานะผู้นำในการบริหารการเปลี่ยนแปลง และขยายเป็นเครือข่ายความร่วมมือกับ

^๙เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓ - ๓ .

^{๑๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๕ - ๑๑๖ .

ทุกภาคีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง จัดให้มีเวทีเรียนรู้ มีการรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบในหลากหลายรูปแบบ

๒) ต้องมีการบริหารยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ พร้อมกับจัดทำแผนการ จัดสรรทรัพยากรภาครัฐ เพื่อชี้นำทิศทางการลงทุน ควบคู่ไปกับการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับ ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันและสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕

๓) จัดทำแผนแม่บท หรือแผนหลัก ซึ่งมีลักษณะเป็นแผนเฉพาะเรื่องอย่างเป็นทางการ ที่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหลายหน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วม ดำเนินการอย่างมีบูรณาการ โดยมีระยะเวลาประมาณ ๕ ปี

๔) จัดทำแผนปฏิบัติการ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น ตลอดจนแผนปฏิบัติการระดับ กระทรวง ทบวง กรม ที่มีการประสานงานในแนวราบระหว่างหน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ภายใต้หลักการที่ยึดพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม โดยมีระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี มีรายละเอียดครบวงจรลงทุน แผนงาน โครงการต่างๆ มีการจัดลำดับความสำคัญและมีแนวทางใน การติดตามประเมินผล

๕) เร่งปรับปรุงกลไกและบทบาทของหน่วยงานกลาง ให้สนับสนุนการดำเนินงานของ หน่วยปฏิบัติ และที่สำคัญที่สุดต้องมีการปรับระบบการจัดสรรงบประมาณที่เน้นผลสัมฤทธิ์ กระจายสู่ท้องถิ่นชุมชนอย่างสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ

๖) ภาครัฐต้องสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องใน โครงการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้น โครงการ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดความขัดแย้งในสังคม ขณะเดียวกันต้องพัฒนาระบบ และกลไกติดตามประเมินผล สร้างดัชนีชี้วัดระดับต่างๆ ตลอดจนพัฒนาระบบฐานข้อมูล และโครงข่ายข้อมูลข่าวสารในทุกกระดับ

บทสรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ เป็นแผนที่มีการพัฒนาต่อยอดมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ ใน เรื่องของการเน้นการพัฒนาคน ส่วนรายละเอียดหลักที่ได้มีการเพิ่มเติมขึ้นมานั้นคือ เรื่องของการ อัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มาเป็นแนวคิดหลักของการพัฒนาและบริหารประเทศ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญของแผนฯ ฉบับที่ ๕ ด้วยกัน ๔ ประการ คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีความเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกันตนเอง, การวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้, การพัฒนาประเทศให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับของประเทศ, การแก้ปัญหาความยากจน ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ได้แบ่งกลุ่มของการพัฒนาออกเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่มแรกคือการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดในภาคส่วนของสังคม ทั้งภาคการเมือง ราชการ เอกชน และประชาชน มียุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี กลุ่มที่สองการเสริมสร้าง

ฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งมุ่งการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้เป็นแกนหลักของสังคมมีด้วยกัน ๓ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและการคุ้มครองทางสังคม ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม กลุ่มสุดท้าย คือ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน ส่งเสริมให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศแข็งแกร่งและขยายตัวอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสุดท้ายยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติต้องเริ่มจากการสร้างองค์ความรู้ ความร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมมีการจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานภายใต้หลักการยึดพื้นที่ ภารกิจและการมีส่วนร่วม จากท้องถิ่นและชุมชน โดยเป็นผู้เริ่มต้นแต่ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติและรักษาอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ ตระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)

จากแนวทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจาก ๘ ฉบับที่ผ่านมาผ่านได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมทั้งทางแง่บวกและแง่ลบที่แตกต่างกันออกไป ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของแผนต่างๆเมื่อนำมาวิเคราะห์ ได้ก่อให้เกิดแนวคิดและวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อไป สาระสำคัญที่เพิ่มขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ นั้น ได้นำมาใช้ต่อมี ๒ ประเด็นหลัก นั่นคือ เน้นการพัฒนาโดยเอาคนเป็นศูนย์กลาง และการอัญเชิญเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ ส่วนที่เพิ่มเติมและโดดเด่นขึ้นมานั้นคือการเน้นความสุขของบุคคลและเป็นสังคมที่สงบสุขยิ่งขึ้น

๒.๒.๑ ความเป็นมาของแผน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ได้อัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาจากวิกฤตเศรษฐกิจให้ลุกล่วง และสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ขณะเดียวกันมุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ สรุปได้ว่า

ประสบความสำเร็จที่น่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ ต่อปี เสถียรภาพทางเศรษฐกิจปรับตัวสู่ความมั่นคง ความยากจนลดลง ขณะเดียวกันระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นมาก อันเนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย การมีหลักประกันสุขภาพที่มีการปรับปรุงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยครอบคลุมคนส่วนใหญ่ของประเทศ และการลดลงของปัญหาอาเสพติด แต่เศรษฐกิจไทยยังไม่เข้มแข็งและอ่อนไหวต่อความผันผวนของปัจจัยภายนอก ขณะที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความโปร่งใสในการบริหารจัดการของภาครัฐ ที่ยังต้องให้ความสำคัญในการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็น โอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑) การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์

ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบทั้งที่เป็น โอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งแนวโน้มของบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมี ๕ บริบท ดังนี้**

๑.๑) การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของโลก ทำให้การเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า และบริการ รวมทั้งคนในระหว่างประเทศมีความคล่องตัวมากขึ้น ประกอบกับการก่อตัวของศตวรรษแห่งเอเชียที่มีจีนและอินเดียเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้ประเทศไทยต้องดำเนินนโยบายการค้าในเชิงรุก ทั้งการหาตลาดเพิ่ม และการผลักดันให้ผู้ผลิตในประเทศปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้บนฐานความรู้ฐานทรัพยากรธรรมชาติและความเป็นไทย นอกจากนี้ ปัญหาความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจของโลกที่สะสมมานาน และการขยายตัวของกองทุนประกันความเสี่ยงจะสร้างความผันผวนต่อระบบการเงินของโลก จึงมีความจำเป็นต้องยกระดับการกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายเงินระหว่างประเทศ และการเตรียมความพร้อมต่อการผันผวนของค่าเงิน และอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลก

**สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : วิ.เจ.พรินต์ติ้ง ๒๕๕๐), หน้า น - ม.

๑.๒) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี สร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในด้าน โอกาสและภัยคุกคาม จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต โดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งการพัฒนา หรือสร้างองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผสมผสานร่วมกับจุดแข็งในสังคมไทย อาทิ สร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ มีการบริหารจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชน

๑.๓) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นทั้ง โอกาสและภัยคุกคามต่อประเทศไทย โดยด้านหนึ่งประเทศไทยจะมีโอกาสมากขึ้นในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ และการให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุ จึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยและนำมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ แต่ในอีกด้านก็จะเป็นภัยคุกคามในเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือและทักษะไปสู่ประเทศที่มีผลตอบแทนสูงกว่า ขณะเดียวกัน การแพร่ขยายของข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดนทำให้การดูแลและป้องกันเด็กและวัยรุ่นจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปอย่างลำบากมากขึ้น ตลอดจนปัญหาการก่อการร้าย การระบาดของโรคพันธุกรรมใหม่ ๆ และการค้ายาเสพติดในหลากหลายรูปแบบ

๑.๔) การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการขนส่งและกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้มีการเดินทางทั้งเพื่อการท่องเที่ยวและการทำธุรกิจในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกมากขึ้น รวมทั้งสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรที่มีองค์ความรู้สูงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในขณะที่กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวกับการรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจมุ่งสู่การส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานและผู้ประกอบการเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้สะดวกขึ้น ดังนั้น ประเทศไทย จึงต้องคำนึงถึงมาตรการทั้งด้านการส่งเสริมคนไปทำงานต่างประเทศ การดึงดูดคนต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศ และมาตรการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของคนในเชิงสุขภาพ และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

๑.๕) การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนประชากรในโลกที่มากขึ้น ได้สร้างแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของโลกให้เสื่อมโทรมลง ส่งผล

กระทบต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ และการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้น รวมทั้งการเกิดการระบาดของแพร่เชื้อโรคที่มีรหัสพันธุกรรมใหม่ ๆ เป็นเหตุให้เกิดเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศและสนธิสัญญา เพื่อให้มีการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลกในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ เป็นต้น นอกจากนี้ การกีดกันทางการค้าที่เชื่อมโยงกับประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็มีมากขึ้น ประเทศไทยจึงต้องยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยปกป้องฐานทรัพยากรเพื่อรักษาความสมดุลยั่งยืนของระบบนิเวศ ด้วยการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม และปรับรูปแบบการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะเดียวกัน ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และพัฒนาพลังงานทางเลือก เพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานในประเทศ

๒) สถานะของประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยต้องเผชิญในอนาคต การทบทวนสถานะของประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศ แสดงว่าประเทศไทยมีโอกาสการปรับตัวและได้รับประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ยังคงพัฒนาโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในหลายประการ เพื่อให้คนไทยอยู่ดีมีสุข ซึ่งสรุปสถานะของประเทศที่สำคัญได้ ดังนี้

๒.๑) สถานะด้านสังคมของประเทศ

ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาคนระดับกลางและมีแนวโน้มการพัฒนามนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าดัชนีการพัฒนามนของประเทศไทยในปี ๒๕๔๘ เท่ากับ ๐.๗๗๘ อยู่ในลำดับ ๗๑ จาก ๑๗๗ ประเทศ ซึ่งสูงกว่าจีนและเวียดนามแต่ต่ำกว่าญี่ปุ่น เกาหลีและสิงคโปร์ สำหรับการพัฒนาคุณภาพคนด้านการศึกษาขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว โดยจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น ๘.๕ ปี ในปี ๒๕๔๘ และมีคนไทยที่คิดเป็นทำเป็นร้อยละ ๖๐ ของประชากร ส่วนการขยายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีมากขึ้น แต่ความสามารถในการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงนำความรู้ไปปรับใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพการศึกษายังไม่เพียงพอในการปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงเป็นประเด็นที่ต้องเร่งให้ความสำคัญระยะต่อไป แม้การศึกษาของแรงงานไทยที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ ๓๕.๘ ในปี ๒๕๔๘ แต่ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานไทยยังต่ำเมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ ไต้หวัน และญี่ปุ่น ตลอดทั้งกำลังคนระดับกลางและระดับสูงยังขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพ และยังมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเพียง

ร้อยละ ๐.๒๖ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถึง ๗ เท่า ตลอดจนการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ยังอยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นจุดอ่อนของไทยในการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ และเป็นจุดจุดรั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต่างประเทศ

ขณะเดียวกันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยมที่เป็นผลกระทบจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศทั้งทางสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยขาดการคัดกรอง และเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนามีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ปลูกฝังศีลธรรมให้มีคุณภาพและจริยธรรมลดน้อยลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น ในด้านสุขภาพคนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึงร้อยละ ๘๖.๓ ในปี ๒๕๕๘ การเจ็บป่วยโดยรวมลดลงเหลือ ๑,๗๘๘.๑ ต่อประชากรพันคนในปี ๒๕๕๗ อย่างไรก็ตาม คนไทยยังเผชิญกับการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง รวมทั้ง โรคอุบัติใหม่หรือโรคระบาดซ้ำที่เป็นผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่วนหลักประกันทางสังคมยังไม่ครอบคลุมแรงงานนอกระบบและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และคนไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูงขึ้น

สำหรับสถานะด้านชุมชน พบว่า สังคมไทยได้ปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมืองอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การพัฒนาชนบทกับเมืองมีลักษณะแยกส่วนส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาของชุมชนชนบท อย่างไรก็ตาม กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและการจัดการความรู้มีมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนมีการรวมตัว รวมกลุ่มและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้สามารถจัดการกับปัญหาที่มากกระทบกับชุมชนได้ในระดับหนึ่ง พร้อมทั้งมีการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีกลไกการบริหารงานให้พร้อมรับภารกิจกระจายอำนาจ โดยภาครัฐได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดทำแผนชุมชนแล้ว ๓,๖๕๗ ตำบล การส่งเสริมกระบวนการประชาคมในการจัดทำแผนของส่วนท้องถิ่นและอำเภอ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชุมชน ขณะที่ในด้านวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นยังถูกละเลยและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่มีน้อย ทั้งระบบคุณค่าของสังคมไทยในเรื่องจิตสาธารณะ ความเอื้ออาทร และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเริ่มเสื่อมถอย อย่างไรก็ตาม สังคมไทยยังมีผู้นำการพัฒนา โดยเฉพาะผู้นำชุมชนและปราชญ์กระจายอยู่ทุกพื้นที่ประมาณ ๑.๗ ล้านคน และมีบทบาทสำคัญเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ทำให้มี

ชุมชนต้นแบบที่มีความเข้มแข็งสามารถเป็นแบบอย่างเพื่อเรียนรู้และประยุกต์ใช้อยู่ที่ทุกภูมิภาค ขณะเดียวกันพฤติกรรม การดำรงชีวิตและการปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนปรับเปลี่ยนไปจากอดีต โดยกระแสวัฒนธรรมที่เข้าสู่ชุมชน ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทำให้มีความสะดวกมากขึ้นแต่มีความสุขลดลง มีรายได้ไม่พอรายจ่าย มีหนี้สินเพิ่มขึ้น และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลงในลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น

๒.๒) สถานะด้านเศรษฐกิจของประเทศ

เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ ต่อปี ในช่วงปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘ และจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยมีขนาดทางเศรษฐกิจใหญ่เป็นลำดับที่ ๒๐ จากจำนวน ๑๙๒ ประเทศในโลก โดยยังคงมีบทบาททางการค้าระหว่างประเทศ และรักษาส่วนแบ่งการตลาดไว้ได้ในขณะที่การแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น ตลอดทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้น ขณะที่โครงสร้างการผลิตมีจุดแข็งที่มีฐานการผลิตที่หลากหลาย ช่วยลดความเสี่ยงจากภาวะผันผวนของวัฏจักรเศรษฐกิจและสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจไทยมีจุดอ่อนในเชิงโครงสร้างที่ต้องพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบ ชิ้นส่วน พลังงาน เงินทุน และเทคโนโลยีในสัดส่วนที่สูง โดยที่ผลิตภาพการผลิตยังต่ำ การผลิตอาศัยฐานทรัพยากรมากกว่าองค์ความรู้ มีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและบริโภคอย่างสิ้นเปลือง ทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมและผลกระทบในด้านสังคมตามมา โดยไม่ได้มีการสร้างภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม ส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่ง และโลจิสติกส์ยังขาดประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงที่เป็นระบบ ทำให้มีต้นทุนสูงถึงร้อยละ ๑๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ อีกทั้งภาคขนส่งยังมีสัดส่วนการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์สูงถึงร้อยละ ๓๘ นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร และน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ยังไม่กระจายไปสู่พื้นที่ชนบทอย่างเพียงพอและทั่วถึง ส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของไทยต่างอยู่ในระดับต่ำและตกเป็นรองประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นคู่แข่งทางการค้า

อย่างไรก็ดีประเทศไทยมีจุดแข็งอยู่ที่การมีเสถียรภาพเศรษฐกิจในระดับที่ดีจากการดำเนินนโยบายเพื่อฟื้นฟูเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ดี โดย ณ สิ้นปี ๒๕๔๘ อัตราการว่างงานอยู่ที่เฉลี่ยร้อยละ ๒ และทุนสำรองเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับ ๕๒.๑ พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งนับว่าเป็นระดับที่มีความเพียงพอในการเป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากภายนอก อย่างไรก็ตามราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นมากตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๗ และต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ดุลการค้า ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเพิ่มขึ้น สะท้อนถึงปัญหาความอ่อนแอในเชิงโครงสร้างที่พึ่งพิงภายนอกมาก

เกินไป รวมทั้งประเทศไทยยังมีฐานะการออมที่ต่ำกว่าการลงทุน จึงต้องพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศ ทำให้ประเทศมีความเสี่ยงจากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจภายใต้เงื่อนไขบริบทโลกที่มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของคน องค์ความรู้เทคโนโลยี เงินทุน สินค้าและบริการ

สำหรับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหาความยากจน มีส่วนช่วยให้ความยากจนลดลงตามลำดับและการกระจายรายได้ปรับตัวดีขึ้นอย่างช้า ๆ ในปี ๒๕๔๗ มีจำนวนประชาชนที่ยังอยู่ภายใต้เส้นความยากจนซึ่งเป็นระดับรายได้ ๑, ๒๔๒ บาทต่อเดือนอยู่จำนวน ๗.๓๔ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ ของประชากรทั้งประเทศ สำหรับการกระจายรายได้ปรับตัวดีขึ้นอย่างช้า ๆ โดยค่าดัชนีจีนิ (Gini coefficient) ของประเทศไทยเท่ากับ ๐.๔๕๕ ลดลงต่อเนื่องจาก ๐.๕๒๕ ในปี ๒๕๔๓ และ ๐.๕๐๑ ในปี ๒๕๔๕ แต่อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาการกระจายรายได้ต้องได้รับลำดับความสำคัญ เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้วการกระจายรายได้ในประเทศไทยยังมีความเท่าเทียมน้อยกว่าหลายประเทศ

๒.๓) สถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในอดีตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยพื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายไปถึง ๖๗,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ในช่วง ๔๐ ปี ปัจจุบันเหลือพื้นที่ป่าร้อยละ ๓๓ ของพื้นที่ประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และภัยธรรมชาติที่บ่อยครั้งและรุนแรง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ลงโดยป่าชายเลนลดลงจาก ๒,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ เหลือ ๑,๕๐๐,๐๐๐ ไร่ อัตราการจับสัตว์น้ำลดลง ๓ เท่า แหล่งปะการังและหญ้าทะเลสภาพเสื่อมโทรม สำหรับทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ก็กำลังถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สาเหตุมาจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ทำให้อัตราการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตเพิ่มขึ้น

คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรม มีสาเหตุสำคัญจากการขยายตัวของจำนวนประชากร และแบบแผนการดำรงวิถีชีวิตที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษเพิ่มขึ้น โดยคุณภาพอากาศและน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน ปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีมากขึ้นเกินศักยภาพในการกำจัดได้ทัน ขณะที่การนำเข้าสารอันตรายที่ใช้ในการผลิตมีมากขึ้น โดยขาดกลไกการจัดการทั้งการควบคุมกระบวนการผลิต การจัดเก็บ การขนส่ง ทำให้เกิดการแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อมและปนเปื้อนห่วงโซ่อาหาร นอกจากนี้ การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่จำกัด รวมทั้งมีความซ้ำซ้อน มีช่องว่าง และขาดการบังคับใช้

๒.๔) สถานะด้านการบริหารจัดการประเทศ

กระบวนการบริหารจัดการประเทศได้เริ่มเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมกับภาครัฐมากขึ้น แต่ภาคประชาชนและภาคสาธารณะอื่น ๆ ยังมีบทบาทจำกัด กล่าวคือ ภาคการเมืองปรับตัวเข้มแข็งขึ้นและมีเสถียรภาพอย่างมาก ขณะที่ยังมีกระบวนการรวมศูนย์อำนาจการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และระบบการตรวจสอบถ่วงดุลขาดประสิทธิภาพ ขณะที่การปฏิรูประบบราชการนำไปสู่ความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่กระบวนการบริหารจัดการยังมีลักษณะปิดค่อนข้างมาก และยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการประเมินการพัฒนากระบวนการในด้านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป และมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ ๓.๘๒ ในปี ๒๕๔๗ ส่วนภาคประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและขยายบทบาทเพิ่มขึ้นทั้งด้านการเมืองและการพัฒนาท้องถิ่น สัดส่วนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเป็นร้อยละ ๗๒.๖ ในปี ๒๕๔๘ สำหรับภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และมีการบริหารจัดการที่เป็นธรรมาภิบาลมากขึ้น ผลการจัดอันดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (Institute for Management Development : IMD) ปรากฏว่าประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น จากอันดับที่ ๓๖ ในปี ๒๕๔๔ เป็นอันดับที่ ๓๐ ในปี ๒๕๔๕ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนโดยรวม โดยเฉพาะธุรกิจนอกตลาดหลักทรัพย์

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการภาครัฐดังกล่าวยังไม่ตอบสนองต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยยังมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจ ยังไม่เปิดโอกาสให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน แม้การดำเนินงานการกระจายอำนาจมีความก้าวหน้ามากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่เข้มแข็งและขาดอิสระในการจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอต่อการพึ่งตนเอง นอกจากนี้กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายปรับตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงจึงยังไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมกับทุกภาคี ขณะที่กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐยังขาดประสิทธิภาพและกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลนอกภาครัฐยังมีบทบาทจำกัด ขาดการทำงานเป็นเครือข่ายที่จะก่อให้เกิดพลังร่วมในการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐมีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง โดยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๓.๘ จากคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ในปี ๒๕๔๘ ซึ่งยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งวัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึก ยังคงเป็นอุปสรรคขัดขวางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ประกอบกับการขาดคุณภาพและจิตสำนึกสาธารณะ จึงทำให้ไม่สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์สาธารณะ ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมและการทุจริตประทุคิมิชอบที่ซับซ้อนมากขึ้น

๓) แนวคิดและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย

๓.๑) แนวคิดหลัก

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคต ตลอดจนการทบทวนผลการพัฒนาและสถานะของประเทศไทย ได้สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างการพัฒนาของประเทศไทยที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวหันมาทบทวนกระบวนการพัฒนาศักยภาพในทิศทางที่พึ่งตนเองและมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปในทางสายกลาง บนพื้นฐานคุณภาพเชิงพลวัตของการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์ห้อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ

ทั้งนี้การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา ทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรู้” ในการพัฒนา ด้านต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งการเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ ยังได้ยึดความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วยแล้ว

๓.๒) ทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย

การพัฒนาประเทศไทยให้สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่าง ๆ ภายในประเทศไทยให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญต่อการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพและความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์ และคุณค่าของชาติ ทั้งทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเป็นเสมือนเสาเข็มหลักในการพัฒนาประเทศ โดยการเสริมสร้างทุนสังคม

ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพคนในทุกมิติทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ครอบคลุมมีความอบอุ่น มั่นคง ชุมชนมีความเข้มแข็ง และรวมพลังเป็นเครือข่ายในการพัฒนาสำหรับการเสริมสร้างทุน เศรษฐกิจ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจไทยสู่ระบบเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ มีคุณภาพ มีการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการลงทุน ควบคู่ไปกับการเสริมสร้าง ศักยภาพและภูมิคุ้มกันของเศรษฐกิจฐานราก เพื่อกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ในส่วนของการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งพัฒนาบนฐานความ หลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงและจัดการทรัพยากรเพื่อสงวนรักษา ให้ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคงความอุดมสมบูรณ์เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ และเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของคนไทยให้มีความสุขอย่างยั่งยืน

ขณะเดียวกันจำเป็นต้องเสริมสร้างระบบ โครงสร้าง กลไก และกระบวนการบริหารพัฒนา ประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย โดยบูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนและทุกระดับในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน พร้อมทั้งปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ลดบทบาทอำนาจของราชการ ในส่วนกลาง และเพิ่มบทบาท มอบอำนาจและกระจายอำนาจการตัดสินใจ การดำเนินการและ กระจายการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และชุมชน ส่งเสริมบทบาท ภาคเอกชนและการปฏิรูปธุรกิจเอกชนให้เข้มแข็ง สุจริต โปร่งใส และเร่งปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อสร้างสมดุลในการจัดสรรและกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้ทั่วถึงเป็นธรรม โดยต้องดำเนินการรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงควบคู่ไปด้วย อันจะสนับสนุนให้การบริหาร จัดการประเทศสู่ดุลยภาพ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความ มั่นคง นำไปสู่สันติสุขและความยั่งยืน

๒.๒.๒ จุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศ

เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวในอนาคต และ เพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการ เชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่าง

สมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน^{๑๒}

๑.๒) เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

๑.๓) เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

๑.๔) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

๑.๕) เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

๑.๖) เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

๑.๗) เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๒) เป้าหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ดังนี้

๒.๑) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น ๑๐ ปี พัฒนา

^{๑๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐ - ๔๖.

กำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ ๖๐ ของกำลังแรงงานทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น ๑๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน พร้อมทั้งลดปัญหาอาชญากรรมลงร้อยละ ๑๐ และกำหนดให้อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น ๘๐ ปี ควบคู่กับลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ใน ๕ อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

๒.๒) เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ ๔ ภายในปี ๒๕๕๔

๒.๓) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ ปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน โดยให้สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๕ ภายในปี ๒๕๕๔ สัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๕ ภายในปี ๒๕๕๔ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ ๓.๐-๓.๕ ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน ๑ : ๑ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นร้อยละ ๘ รวมทั้งลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลดการใช้ถ่านหินในภาคการขนส่ง ให้เหลือร้อยละ ๓๐ ของการใช้พลังงานทั้งหมด รายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๒๐ แรกมีสัดส่วนไม่เกิน ๑๐ เท่าของรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๒๐ ภายในปี ๒๕๕๔ และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๒.๔) เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รักษาความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยให้มีพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๘ ของพื้นที่ประเทศ รักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า ๓๑,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ โดยรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ และแหล่งน้ำธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดี รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕ คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{๑๐}) ต้องมีค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงไม่เกิน ๑๒๐ มก./ลบ.ม. อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากรลดลงร้อยละ ๕ จากปี ๒๕๔๖ คือไม่เกิน ๓.๕ ตัน/คน/ปี ควบคุมอัตราการผลิตขยะในเขตเมือง

ไม่ให้เกิน ๑ กก./คน/วัน และของเสียอันตรายจากชุมชนและอุตสาหกรรมได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ ๘๐ ของปริมาณของเสียอันตรายทั้งหมด รวมทั้งให้มีระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ ๑ ระบบ

๒.๕) เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ ๕.๐ ภายในปี ๒๕๕๔ ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาครัฐการให้ได้ร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๕๔ ธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น และภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง ฐิติทิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งให้มีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทยเพิ่มขึ้นในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๒.๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขัน ได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลก ได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้

๑.๑) การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม^{๓๓}

๑.๒) การเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เน้นการพัฒนาาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ เสริมสร้างคนไทยให้มีความมั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

๑.๓) การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน พัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง

๒) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ มีแนวทางดังนี้

๒.๑) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง^{๓๔}

๒.๒) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

^{๓๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

^{๓๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

รวมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

๒.๓) การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

๓) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน มีแนวทางดังนี้

๓.๑) การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และความเป็นไทย โดยปรับโครงสร้างภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่ใช้กระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์และห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งเครือข่ายชุมชนบนรากฐานของความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ตลอดจนการบริหารองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การปฏิรูปองค์กร การปรับปรุงกฎระเบียบ และพัฒนาระบบมาตรฐานในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศให้สนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๓.๒) การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจโดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงและสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต โดยการระดมทุนไปสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ พัฒนารัฐวิสาหกิจให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเกิดประสิทธิภาพและสวัสดิการสูงสุดแก่ประเทศการส่งเสริมการออมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแหล่งระดมทุนและเป็นหลักประกันในชีวิตของประชาชน และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการพัฒนาแหล่งพลังงานทางเลือกเพื่อลดการพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานและประหยัดเงินตราต่างประเทศ

๓.๓) การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม โดยส่งเสริมการแข่งขันการประกอบธุรกิจในระบบอย่างเสรี เป็นธรรม และป้องกันการผูกขาด กระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไปสู่ภูมิภาคอย่างสมดุลและเป็นธรรม ให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ เพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงินฐานรากให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนให้

เข้มแข็ง รวมทั้งดำเนินนโยบายการคลังเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ โดยกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษี การจัดทำงบประมาณและการเบิกจ่าย และการกอบกู้หนี้ภายใต้กรอบการรักษาวินัยทางการคลังสู่ท้องถิ่น^{๙๕}

๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางดังนี้^{๙๖}

๔.๑) การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ตลอดจนพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดเขต และการจัดการเชิงพื้นที่ภายใต้การจัดทำข้อตกลงกับชุมชนท้องถิ่นในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติหลัก ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรแร่ รวมถึงการมีมาตรการหยุดใช้ทรัพยากรที่สำคัญที่ถูกทำลายสูงเป็นการชั่วคราว และการสร้างกลไกแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รวมทั้งพัฒนาระบบการจัดการและการป้องกันภัยพิบัติ

๔.๒) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมการบริโภค ไปสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดนโยบายสาธารณะ และใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์ทั้งด้านการเงินและการคลัง รวมทั้งการสร้างตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยผลักดันให้เกิดระบบประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ระบบประเมินผลกระทบทางสังคมและสุขภาพในโครงการพัฒนาของรัฐ หรือที่รัฐอนุมัติให้เอกชนดำเนินการ ควบคู่กับการยกระดับขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีกลไกกำหนดจุดยืนต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม

๔.๓) การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ เริ่มจากการจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันการคุ้มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพจากการคุกคามภายนอก โดยเฉพาะจากพันธกรณีระหว่างประเทศ สร้างระบบการคุ้มครองสิทธิชุมชน และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็น

^{๙๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ศ - ม.

^{๙๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ข - ส.

ธรรม ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่น และชุมชน รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

๕) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน มีแนวทางดังนี้

๕.๑) การเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยม วัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับ อย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระมากขึ้น^{๑๑}

๕.๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ โดยส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวและรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันให้เข้มแข็ง ส่งเสริมให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม และร่วมในกระบวนการบริหารจัดการประเทศให้เกิดความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายการทำงานของกลไกตรวจสอบภาคประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐ ได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

๕.๓) สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการค้ากับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจด้วยการปรับบทบาทโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ลดการบังคับควบคุม คำนึงถึงความต้องการของประชาชนและทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในกิจการของรัฐและรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการสาธารณะ และลดภาระการลงทุนของภาครัฐ ตลอดจนพัฒนากลไกการค้ากับดูแลที่เข้มแข็งเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม โปร่งใส โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและคุ้มครองผู้ใช้บริการ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการปลุกฝังจิตสำนึกข้าราชการให้เห็นความสำคัญและยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และยึด/ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเคร่งครัด

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘ - ๙ .

๕.๔) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้น ต่อเนื่อง โดยพัฒนาศักยภาพ และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ท้องถิ่นมีบทบาทสามารถ รับผิดชอบในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในพื้นที่ และสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

๕.๕) ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล โดยมี มาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจ เอกชนทั่วไปเป็น “บรรษัทภิบาล” เพิ่มมากขึ้น สร้างจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์ ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และเป็นธรรมกับธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่ง บันผลประโยชน์คืนสู่สาธารณะ ตลอดจนสนับสนุนสถาบันวิชาชีพธุรกิจประเภทต่างๆ ให้มี บทบาทในการสร้างธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจมากขึ้น

๕.๖) การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา ด้วยการเปิด โอกาสให้ภาคีและกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและตรากฎหมายเพื่อประสานประโยชน์ ของภาคส่วนต่างๆ ให้เสมอภาคและมีความสมดุล โดยการปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรม ทางเศรษฐกิจ ลดการใช้ดุลพินิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของกลไก การบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ เพื่อสร้างความเป็น ธรรมต่อผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่

๕.๗) การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลย ภาพและความยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพ บทบาท และภารกิจของหน่วยงานด้านการป้องกัน ประเทศ ความมั่นคง และการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมในการ ป้องกันประเทศและตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบสถานการณ์ได้ฉับไว พร้อมทั้งผนึกพลัง ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ดำเนินการป้องกันและพัฒนาประเทศให้สามารถพิทักษ์รักษาเอกราช สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นคงของประชาชนและสังคมให้มีความ อยู่รอดปลอดภัยโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในทุกระดับ

๒.๒.๔ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สู่การปฏิบัติต้องให้ความสำคัญกับการมี ส่วนร่วมของทุกภาคีพัฒนาจากทุกภาคส่วน เพื่อสามารถผนึกพลังความร่วมมือตามบทบาทความ รับผิดชอบ ร่วมกันขับเคลื่อน โดยนำเอาแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนมาแปลงไปสู่

แผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่สามารถนำไปขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่ไปกับการปรับระบบการจัดสรรทรัพยากรและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ รวมทั้งสร้างองค์ความรู้ เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนให้สัมฤทธิ์ผล และมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้^{๔๔}

๑) เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยให้ความสำคัญกับการจัดแบ่งบทบาทหลักที่ชัดเจนของภาคีพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสถาบันต่าง ๆ รวมถึงภาคชุมชนเพื่อสามารถดำเนินการกิจกรรมร่วมมือสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ ควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประยุกต์ใช้ให้กับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง เพื่อมีส่วนร่วมขับเคลื่อนและจัดทำแผนปฏิบัติการระดับต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ โดยภาครัฐจัดทำและขับเคลื่อนแผนบริหารราชการแผ่นดิน และแผนปฏิบัติการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ยึดโยงกับมิติของงานตามภารกิจ มิติของพื้นที่ และมีติดตามวาระงานพิเศษ และใช้กลไกกระบวนการชุมชนสร้างการบูรณาการกับแผนท้องถิ่น แผนจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และภาคไปจนถึงแผนระดับชาติ ตลอดจนให้มีกลไกที่ปรึกษาภาคประชาชนเพื่อร่วมขับเคลื่อนในระดับพื้นที่

๒) กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เพื่อภาคีพัฒนาสามารถนำไปขับเคลื่อนภายใต้บทบาทภารกิจของตน และสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ โดยมีแนวทางการลงทุนภายใต้การพัฒนาดคนและสังคม รวมทั้งความเข้มแข็งของชุมชน เน้นการพัฒนาาระบบสุขภาพครบวงจร การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างต่อเนื่อง การสร้างหลักประกันสังคมให้ผู้อยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบ การแก้ปัญหาค่าความยากจนอย่างบูรณาการ ภายใต้การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ จะให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบการออม การรวมกลุ่ม การปฏิรูประบบนวัตกรรม การลดต้นทุน การขนส่ง และ โลจิสติกส์ การลงทุนเพื่อสร้าง โอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่สมดุลเป็นธรรม และสร้างความมั่นคงด้านพลังงานภายใต้การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ การพัฒนาแหล่งน้ำ การควบคุมและบรรเทาอุทกภัย การลงทุนในการสร้างขยาย และปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะมูลฝอย การใช้เทคโนโลยีสะอาด

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๗ - ๑๕๒.

การปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องชนิดและพลังงานที่สะอาด การสร้างระบบจัดการฐานข้อมูลและสร้าง ศูนย์ข้อมูลระดับชาติด้านทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้การเสริมสร้าง ธรรมชาติบาล จะให้ความสำคัญกับการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกธรรมชาติบาล ค่านิยมวัฒนธรรม ประชาธิปไตย วัฒนธรรมสันติวิธีแก่ประชาชนทุกระดับ ทุกภาคส่วน และทุกสถาบัน การเปิดโอกาสให้ภาค ประชาชนได้เข้าร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินการ รับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบในกระบวนการบริหารจัดการ ประเทศ และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย และวัฒนธรรม ธรรมชาติบาล

๓) เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผล ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ภายใต้กรอบการปรับปรุงกฎหมายที่เอื้อต่อการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน ของประเทศ การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันการทุจริต การกระจายผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ตลอดจนการมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในยุค โลกาภิวัตน์ และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรทางกฎหมายให้มีความรู้ความสามารถทันต่อความจำเป็น ของทางราชการและการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีกฎหมาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรฯ และการบริหารจัดการที่ต้องเร่งผลักดันการออกกฎหมาย การปรับปรุงแก้ไข และการ ประกาศใช้ รวมทั้งการยกร่างขึ้นใหม่

๔) ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ คู่การปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยสร้าง องค์ความรู้ที่จะช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้และการเผยแพร่ขยายผลให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับ การปฏิบัติและระดับนโยบายได้ต่อไป โดยมีประเด็นสาระงานวิจัยหลัก ๆ ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ทั้ง ๕ ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๕) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาใน ทุกระดับ โดยพัฒนาระดับระบบติดตามตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน ให้มีมาตรฐานและมีวิธีวัดผลงานที่ชัดเจน สามารถ ตรวจสอบและเปรียบเทียบผลระหว่างหน่วยงานได้ รวมทั้งสนับสนุนให้ทุกส่วนราชการพัฒนาสู่ ระบบตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ ที่มุ่งความคุ้มค่า ความโปร่งใส และตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาดัชนีชี้ วัดผลสำเร็จของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทั้งในระดับภาพรวม และระดับยุทธศาสตร์ รวมทั้งพัฒนาดัชนีชี้วัดผลกระทบขั้นสุดท้ายของการพัฒนาที่มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม ควบคู่ไปกับการสร้างองค์ความรู้ด้านการติดตามประเมินผล และการเผยแพร่รายงานด้านการติดตามประเมินผลสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

๖) สนับสนุนการพัฒนากระบวนวิธีข้อมูล ในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูล ข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้หน่วยงานระดับนโยบายด้านข้อมูลพัฒนาระบบข้อมูล ฐานข้อมูล และระบบบริหารจัดการสถิติ เพื่อการวางแผนให้ตอบสนองต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ส่งเสริมการพัฒนาข้อมูลเพื่อการเฝ้าระวังและบ่งชี้ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคมของประเทศและระดับโลก ติดตามตรวจสอบการดำเนินนโยบาย และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายข้อมูลร่วมกัน เพื่อการวางแผนและติดตามประเมินผลในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน ส่งเสริมการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชนเข้ากับส่วนกลาง ให้เป็นระบบที่เข้าถึงได้ง่าย และใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

บทสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นแผนที่ มุ่งพัฒนาสู่ สังคมอยู่เป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่ดี มีธรรมาภิบาล โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศดังนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย ผู้การเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของประเทศ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารความเป็นธรรมในสังคม ส่วนการขับเคลื่อนของแผนสู่ภาคปฏิบัตินั้นมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ มีการกำหนดหน้าที่ชัดเจนในการดำเนินงาน กำหนดแนวทางการลงทุนที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคน ชุมชน มีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อสามารถพัฒนาประเทศได้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้แล้ว

บทที่ ๓

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หน่วยงานในภาครัฐและเอกชนทั้งหลายต่างมีแนวทางและวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ ก่อนที่หน่วยงานในภาครัฐ และเอกชนจะสามารถดำเนินงานได้นั้น จะต้องมีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน เป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้มาอยู่ในรูปของแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ขึ้นในทิศทางเดียวกันของบุคลากรในองค์กร นั้น ๆ ก่อนที่แผนจะเกิดขึ้นนั้น ได้มีกระบวนการในการเกิดขึ้นของแผนที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละหน่วยงาน ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็มีกระบวนการจัดทำที่เป็นแบบฉบับของตนเองเช่นกัน

Thomas J. Atchison and Winston W. Hill กล่าวว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจก่อนถึง กำหนดแผนงานและวิธีการกระทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์กรภายใต้โอกาสและข้อจำกัด ของสิ่งแวดล้อม โดยตอบคำถาม ๓ ประการ คือ ขณะนี้เราอยู่ที่ใด ต้องการไปที่ใดในอนาคต และจะไปที่นั่นได้อย่างไร^๑

Dalton E. McFarland กล่าวว่า การวางแผน คือ แนวคิดของการกระทำทางด้านการบริหาร ซึ่งต้องใช้ทักษะ การทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า การแสดงอิทธิพล และการควบคุมลักษณะและ ทิศทางการเปลี่ยนแปลง^๒

ในภาครัฐกิจเองก็มีการจัดทำแผนเช่นเดียวกัน **สุธี พนาวรร และ นกุล เรืองอุทัย** ได้อธิบาย เกี่ยวกับหลักการวางแผนในเชิงธุรกิจ ไว้ในหนังสือเรื่อง “BUSINESS PLAN BEGINNERS แผน ธุรกิจสำหรับมือใหม่หัดเขียน” แผนธุรกิจหมายถึงการทำ “เข็มทิศ” เพื่อนำเราไปสู่เป้าหมายใน เชิงธุรกิจเหมือนกับที่ “แคโรท” คือ “เป้าหมาย” นำกระด่าอย่างเราไปสู่แคโรทลูกทาง”

^๑ ศศ. บุญฤทธิ เพ็ชรวิเศษ และคณะ, วิเคราะห์นโยบายการวางแผนและการพัฒนา, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๓.

^๓ สุธี พนาวรร และ นกุล เรืองอุทัย, แผนธุรกิจสำหรับมือใหม่หัดเขียน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซี พี พรินท์เทค จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

โดยสรุป การวางแผน จึงหมายถึงการตัดสินใจหรือการคาดคะเนไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน กำหนดวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล และกำหนดระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดของแผนตลอดจนผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผนให้ชัดเจน

กระบวนการ (Process) หรือลำดับขั้นตอนในการบริหารการพัฒนาประเทศ ที่มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการนั้น จะเกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนา การจัดองค์การเพื่อการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การกระจายผลการพัฒนา ซึ่งจะได้กล่าวเฉพาะสาระสำคัญของ การวางแผนพัฒนาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่พอสังเขป

๓.๑ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีภารกิจหลักรับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานฯ เตรียมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ เพื่อให้ทันต่อกระบวนการพิจารณาจัดสรรงบประมาณงบประมาณภาครัฐให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของแผน โดยการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ในครั้งนี้ ได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ^๔

๓.๑.๑ กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕

สำนักงานฯ ได้วางกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ โดยเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและรับฟังจากประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมในทุกระดับ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด โดยกำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนไว้ใน ๓ ขั้นตอน หลักคือ

๑) ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และกรอบการพัฒนาหลักของแผน ใช้เวลาประมาณ ๑๑ เดือน เริ่มจากเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒- กรกฎาคม ๒๕๔๓ เน้นการระดมความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของ

^๔สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓, (กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๓), หน้า ๑.

ประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมในทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาคและระดับชาติ มีรายละเอียดการประชุมดังนี้

การประชุมระดมความเห็น วิสัยทัศน์ และกรอบการพัฒนา ในการจัดทำแผนฯ ๕ ของอนุภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนกลาง

การประชุมความคิดเห็น วิสัยทัศน์ และแนวทางการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ในอนุภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และตอนกลาง รวม ๑๑ จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม มุกดาหาร นครพนม เลย ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๕-๑๐ มีนาคม ๒๕๔๓ ณ โรงแรมเจริญธานี ปริ๊นเซิล จังหวัดขอนแก่น มีรายละเอียด มีรายละเอียดที่สามารถสรุปเพื่อเป็นพื้นฐานในการประมวลข้อมูล ความคิดเห็นและวิสัยทัศน์ ดังนี้^๕

๑. ภาพรวมการจัดประชุม

๑.๑ การประสานงานและเตรียมการ

การดำเนินงาน ประกอบด้วยคณะกรรมการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากส่วนกลาง คือ สายงานบริหารจัดการ และส่วนพื้นที่ คือ ศูนย์พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้ว่าจ้างทีมวิทยากรในพื้นที่ โดยก่อนการดำเนินงาน สศช. ได้มีการประชุมทำความเข้าใจกับทีมวิทยากร เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการประชุม

๑.๒ ผู้เข้าร่วมประชุม

การสัมมนาครั้งนี้ มีผู้แทนจากทุกฝ่ายใน ๑๑ จังหวัดของอนุภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนกลาง และเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง รวมจำนวน ๒๔๕ คน ประกอบด้วย

ผู้แทนจังหวัด ๑๐๔ คน ประกอบด้วย :

ข้าราชการ ๖๕ คน

ประชาชน ๒๐ คน

นักธุรกิจ ๘ คน

NGO ๖ คน

สื่อมวลชน ๑ คน

ผู้สังเกตการณ์จากจังหวัดในอนุภาคฯ ๖๕ คน

ผู้สังเกตการณ์จากส่วนกลาง ๕ คน

^๕สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปสาระสำคัญเบื้องต้นในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๓), หน้า ๑.

สื่อมวลชน ๓๕ คน

เจ้าหน้าที่ สศช. ๒๖ คน

วิทยากร ๑๑ คน

๑.๓ บรรยากาศของการประชุม

บรรยากาศการประชุมโดยทั่วไปค่อนข้างตึงเครียด และได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมเป็นอย่างดี มีการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและน่าสนใจ ถึงแม้จะมีข้อจำกัดของเวลาค่อนข้างมาก ทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาหลายท่านต้องการที่จะเพิ่มระยะเวลาในการพูดคุยแลกเปลี่ยนมากกว่านี้ สำหรับในวันที่สองของการสัมมนาบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนและการแสดงความคิดเห็นก็ยังมีความเข้มข้นเช่นเดียวกับวันแรกของการสัมมนา

๒. ยุทธศาสตร์สำคัญ/แนวทางและมาตรการ

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่สำคัญ คือ การให้ชุมชนเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเร่งใช้ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติในทางทางปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรของรัฐให้คุณภาพและจรรยาบรรณ การปรับโครงสร้างระบบการผลิตด้านการเกษตรและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาองค์กรชุมชนให้เข้มแข็งการณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางด้านการเมือง การบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคเป็นธรรม

- แนวทางมาตรการหลักด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การใช้อำนาจองค์กรท้องถิ่นและชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งรัดออก พ.ร.บ. ป่าชุมชน และ พ.ร.บ. บังคับใช้ พ.ร.บ. ควบคุมมลพิษ (๒๕๓๕) อย่างเข้มงวดอย่างจริงจัง

- แนวทางมาตรการการหลักด้านการศึกษา คือ การเร่งให้ใช้ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติในทางปฏิบัติ การส่งเสริมให้วัดและองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ให้มีคุณภาพ คุณธรรม และจิตสำนึกในภาระหน้าที่ เน้นหลักสูตรในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถรับใช้ชุมชนได้ โดยเฉพาะปลูกฝังทางด้านศีลธรรม จริยธรรม จารีตประเพณี มีการจัดตั้งองค์กรส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจัง^๖

- แนวทางมาตรการทางด้านสาธารณสุข เน้นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพจรรยาบรรณ มนุษย์สัมพันธ์ และจิตสำนึกให้บริการแก่ประชาชนอย่างเต็มใจ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ

^๖ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปสาระสำคัญเบื้องต้นในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕, อ้างแล้ว, หน้า ๓.

ป้องกันและรักษาสุขภาพ จัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานให้ครอบคลุมชุมชน จัดตั้งส่งเสริมองค์กรด้านการกีฬา ด้านยาเสพติด และจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์คนชราในชุมชน

- แนวทางมาตรการเพื่อปรับ โครงสร้างระบบการผลิตการเกษตรให้เป็นเลิศ อาทิ เร่งรัดการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ปัจจัยการผลิต การพัฒนาเทคโนโลยี ศึกษาและวิจัยการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรอย่างครบวงจรให้กระจายอย่างทั่วถึงการปฏิรูปกฎหมายในด้านต่าง ๆ อาทิ ป่าชุมชน ทรัพยากรน้ำ การเก็บภาษีเชิงก้าวหน้าและกฎหมายคุ้มครองพันธ์พืช เป็นต้น และร่วมมือประเทศกับประเทศเพื่อนพัฒนาอนุภาคให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอินโดจีน

- แนวทางมาตรการด้านการบริหารจัดการและการปกครอง ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับประชาชน เน้นให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบในการเลือกตั้งและการปฏิบัติงานของนักรการเมืองและข้าราชการระดับ

๒) ระดับองค์กรชุมชน เน้นการส่งเสริมให้เกิดประชาคมในทุกระดับ โดยมีการค้นหาศักยภาพของคนและชุมชน จัดตั้งกองทุนพัฒนาองค์กรชุมชน มีระบบข่าวสารที่มีคุณภาพ และมีการจัดตั้งสภาปัญญาหมู่บ้าน

๓) ระดับภาครัฐ เน้นการปฏิรูประบบราชการ การกระจายอำนาจผู้ท้องถิ่นทุกระดับ และในทุกด้านบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและยุติธรรม ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเมือง โดยผ่านการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมือง ส่งเสริมให้มีหลักสูตรและเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองทั้งในและนอกระบบการศึกษาในทุกระดับ^๖

สรุปประเด็นวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐธรรมนูญฉบับที่ ๕ ระดับอนุภาค กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล วันที่ ๘-๙ มีนาคม ๒๕๔๓ ณ โรงแรม Golden sand จังหวัดเพชรบุรี

วิสัยทัศน์การพัฒนา

ความต้องการของประชากรต่อการพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ และปริมณฑลส่วนใหญ่ เน้นความสำคัญของการพัฒนาสังคม เพื่อให้พื้นที่ได้มีการพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ มีการจัดระบบผังเมืองที่สมดุลระหว่างพื้นที่การพัฒนาและพื้นที่สีเขียว ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนมีความรักความสามัคคีและมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีความพร้อมและเพียงพอทั้งในเชิง

^๖สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปสาระสำคัญเบื้องต้นในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕, อ่างแล้ว, หน้า ๔.

ปริมาณและคุณภาพของบริการพื้นฐาน อันจะส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและบรรเทาปัญหาผลกระทบทางสังคมอย่างได้ผล

ยุทธศาสตร์ แนวทาง และมาตรการ

การระดมความคิดเห็นจากประชาชนได้กำหนดแนวทาง และมาตรการที่จะนำไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาดังกล่าวที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงผังเมืองให้สอดคล้องการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับจังหวัดให้เข้มแข็ง และเชื่อมโยงในระดับอนุภาค ลดพื้นที่เสื่อมโทรมและชุมชนแออัด สร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปรับปรุงระบบโครงข่ายคมนาคมให้เชื่อมระหว่างจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงบทบาทการจัดสรรงบประมาณการพัฒนาบริการสาธารณะพื้นฐานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความเป็นอิสระในระดับท้องถิ่น เน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา สร้างวินัยต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้รัฐจัดสรรบริการสาธารณะสุขให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน^๕

๒) **ขั้นการยกรายละเอียด** ใช้เวลาประมาณ ๔ เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม - พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เป็นการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในขั้นรายละเอียดและกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งประมวลร่างเป็น “ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕”

การจัดทำรายละเอียดของแผนพัฒนาฉบับที่ ๕

เพื่อให้การจัดทำรายละเอียดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ เป็นไปอย่างมีระบบและมีความชัดเจนสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ทั้งในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนารวม ๘ ยุทธศาสตร์ และการบริหาร การเปลี่ยนแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ จึงได้วางแนวทางการดำเนินงานและการเตรียมกลไกดำเนินงานเพื่อจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์การพัฒนาและการประสานสู่การปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

แนวทางการดำเนินงาน

ดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการประเมินผลการพัฒนา การทบทวนความสอดคล้องกับปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียง การกำหนดเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ จัดอันดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา และกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ดังนี้

๑) การประเมินผลการพัฒนาในช่วงแผนฯ ๘ ของแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ประเด็นปัญหา อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง และ โอกาสที่จะมีผลต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์ในช่วงแผนฯ ๕

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑ - ๓.

๒) การทบทวนความสอดคล้องของยุทธศาสตร์กับ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ภายใต้งานเป้าหมายการแก้ไขปัญหาคความยากจน เป็นการทบทวนกรอบยุทธศาสตร์แต่ละยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยประเมินสถานการณ์ปัจจุบันวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งบางเรื่องอาจต่อเนื่องจากแผนฯ ๘ บางเรื่องอาจต้องปรับทิศทางใหม่ที่ต้องทำต่อไปให้เกิดผลในแผนฯ ๙ ทั้งนี้ ทุกยุทธศาสตร์ต้องให้ความสำคัญมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การแก้ไขปัญหาคความยากจน เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ

๓) การกำหนดเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถติดตามประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔) การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนา ที่สอดคล้องกับข้อจำกัดด้าน ทรัพยากร แหล่งเงินทุน และขีดความสามารถในการดำเนินการของภาครัฐ ตลอดจนความร่วมมือของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ

๕) การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน สามารถนำไปจัดทำแผนปฏิบัติในรายละเอียดต่อไปได้ โดยนำผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของประชาชนทุกระดับทั่วประเทศมาประกอบการพิจารณาด้วย

กลไกดำเนินงาน

ในการจัดทำรายละเอียดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จำเป็นต้องพิจารณาจัดให้มีกลไกประสานการวางแผนและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแปลงแผนสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยกลไกที่จะจัดให้มีขึ้นนี้ควรมีองค์ประกอบที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอาจพิจารณาจัดเตรียมกลไก ดังนี้

๑) การจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ และประสานแปลงแผนสู่การปฏิบัติขึ้น ภายใต้อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายและควรวางแผนอย่างเป็นองค์รวม รวมทั้งอาศัยคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ภายใต้อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการ

๒) การใช้กลไกวางแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานหลักที่ดำเนินการอยู่แล้ว โดยเป็นความร่วมมือกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับหน่วยงานหลัก ภายใต้อกลไกคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการที่หน่วยงานหลักนั้น ๆ ได้จัดตั้งขึ้น

ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๘
การเสริมสร้างรากฐานของสังคมให้เข้มแข็ง

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม

๑.๑ การปฏิรูประบบสุขภาพ เพื่อเสริมสร้างระบบสุขภาพที่มีความหลากหลายให้เป็นองค์รวม มีระบบบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เป็นธรรม ประชาชนสามารถเสริมสร้างสุขภาพได้ด้วยตนเอง เลือกรับบริการที่ตนพอใจและมีสิทธิตรวจสอบ

- ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- ปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ
- พัฒนาคุณภาพบริการด้านสุขภาพและทางภาครัฐและเอกชน
- พัฒนาแพทย์ทางเลือก

๑.๒ การปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้าง โอกาสให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านคุณธรรมและวิชาการ

- ปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้ได้คนดี คนเก่งมาเป็นคน^๑

๑.๓ การยกระดับทักษะฝีมือและเตรียมความพร้อมให้คนไทยได้มีทักษะที่ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับปรับโครงสร้างการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป

- ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึกอบรม
- สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานมีการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้
- ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนทำการศึกษวิจัยเพิ่มขึ้น

๑.๔ การปฏิรูปสื่อเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคนและสังคม

- ให้องค์กรวิชาชีพมีบทบาทในการกำกับและตรวจสอบสื่อมวลชนทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ

- กระจายเงินเพื่อพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และโทรคมนาคม
- สนับสนุนการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อระดับหมู่บ้านและชุมชนเอื้อต่อการพัฒนา

คนและสังคม

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘, (กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๓), หน้า ๑๘.

๑.๕ การส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งเพื่อเป็นสถาบันหลักในการดูแลและพัฒนาคุณภาพสมาชิกในทุกมิติ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตตลอดช่วงอายุโดย

- เสริมสร้างความรู้ความสามารถและทักษะในการสร้างรายได้
- ประสานการจัดกิจกรรมบริการสังคมแบบเบ็ดเสร็จแก่ครอบครัวตามความเหมาะสมของชุมชน
- สนับสนุนบทบาทของอาสาสมัครในชุมชนและชุมชนทุกประเภทในการเผยแพร่ความรู้

๑.๖ ส่งเสริมบทบาทบ้าน องค์กรศาสนา โรงเรียน ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน เป็นกลไกเกื้อหนุนให้คนไทยเป็นคนดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีความสามัคคี ความรักชาติ และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

- พัฒนาคู่มือทางศาสนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มีความรู้และทักษะในการถ่ายทอด
- ส่งเสริมการใช้ทุนทางวัฒนธรรม ทุนปัญญา ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต
- ส่งเสริมการวิจัยรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลด้านศาสนา
- รณรงค์ให้ทุกฝ่ายในสังคมอยู่ร่วมกันกระตุ้นให้คนไทยมีระเบียบ รู้จักหน้าที่ ซื่อสัตย์ รักชาติ

๑.๗ การเตรียมความพร้อมองค์กรส่วนท้องถิ่นในการร่วมรับผิดชอบการจัดบริการสังคม เพื่อสนับสนุนให้ท้องถิ่นสามารถจัดบริการทางสังคม ได้ตามศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้^{๑๐}

- เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในการจัดบริการทางสังคม
- ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กประสานความร่วมมือในการจัดบริการทางสังคมให้ความคุ้มครองผู้บริโภค

๑.๘ การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการหลักประกันสุขภาพทางสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้และคุณภาพชีวิตแก่คนทั่วไปให้มีประสิทธิภาพและถึงกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น

^{๑๐}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘, อ้างแล้ว, หน้า ๒๒ - ๒๖.

- ขยายขอบเขตและประเภทของการคุ้มครองของกองทุนประกันสุขภาพ
- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน
- ปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงานเพื่อส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

๑.๘ การปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการดำเนินโครงการคุ้มครองกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงช่วยบรรเทาความยากจนและทำให้คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสพึ่งตนเองได้

- ให้องค์กรบริหารส่วนตำบลพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส ให้เข้าถึงสวัสดิการ
- พัฒนาเครื่องชี้วัดความด้อยโอกาสของชุมชน เพื่อติดตามเฝ้าระวังภาวะด้อยโอกาส
- ส่งเสริมให้องค์กรบริหารส่วนตำบลจัดสวัสดิการที่สอดคล้องกับปัญหาชุมชน

๑.๑๐ การปรับปรุงระบบบริหารจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการดำเนินการให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการดำเนินการในเชิงรุก ควบคู่กับการเพิ่มบทบาทของทุกฝ่ายในสังคมให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทุกชั้นตอน

- ให้ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ภาคเอกชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- เร่งรัดการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติด โดยพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย
- ปรับปรุงระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม การบรรเทาสาธารณภัย
- เปิดโอกาสให้ประชาชน เอกชนมีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมาย และมีบทบาทในการพัฒนากระบวนการความยุติธรรม

๒. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองยั่งยืน

๒.๑ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาคมในการพัฒนาชนบทและเมือง เพื่อเป็นกลไกสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาที่เน้นหลักการของการมีส่วนร่วมการพึ่งตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^{๑๑}

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑ - ๓๒.

๑) พัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เป็นฐานมั่นคงของสังคม

- ส่งเสริมการรวมตัวของชุมชนและประชาคมที่อยู่อาศัย
- พัฒนาระบบการเรียนรู้หลากหลาย ด้วยการจัดการวิชาสามัญพื้นฐานที่กลมกลืนกับศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมในสังคมเมือง
- ค้นหาศักยภาพชุมชน โดยให้สถาบันการศึกษาเป็นแกนนำในการประสานงาน
- จัดทำแผนพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยนำผลมาวิเคราะห์
- ติดตามประมวลผลการพัฒนาชุมชนร่วมกับภาคการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพที่ชาวบ้าน

๒) ส่งเสริมบทบาทชุมชนและภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

- เปิดโอกาสให้ชุมชนและภาคประชาสังคมให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและจัดสรรทรัพยากร
- รัฐบาลและส่วนท้องถิ่นสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะของชุมชน
- สร้างเครือข่ายการขยายผลด้วยการผนึกกำลังความร่วมมือองค์กรชุมชนและประชาสังคมเพื่อแสดงบทบาทและภารกิจในการพัฒนา

๒.๒ การลดความยากจนในชุมชนและเมืองภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม

- เสริมสร้างพลังทางสังคมให้ตระหนักในความสำคัญและมีส่วนร่วมในแก้ปัญหาความยากจน
- พัฒนาขีดความสามารถและเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้คนจนก่อสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น
- ปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสให้คนยากจนควบคู่กับการวางรากฐานการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงโครงสร้าง

๒.๓ การพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ เพื่อให้เมืองและชุมชนมีความสงบสุข สะอาด ปลอดภัย และมีระเบียบวินัย ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข

- สร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองและชุมชนให้น่าอยู่อย่างต่อเนื่อง
- สร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

- เพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจของเมือง และชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้^๒

๒.๔ การพัฒนาความเชื่อมโยงชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล

- สร้างความมั่นคงทางรายได้ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรให้แก่คนในชนบท
- ส่งเสริมการพัฒนาแบบรวมกลุ่มของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกันในพื้นที่ชนบทและเมือง เพื่อกระจายการจ้างงานสู่พื้นที่ชนบทและลดการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมือง
- พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพให้พร้อมรองรับการปรับตัวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒.๕ การจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม เพื่อเป็นกลไกการจัดการพื้นที่ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยยึดพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม นำไปสู่การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน

- ปรับกระบวนการพัฒนาชนบทและเมืองให้มีบูรณาการ เพื่อสร้างพื้นฐานการพัฒนาจากชุมชนให้เป็นการวางแผนจากชุมชนให้เป็นการวางแผนงานโครงการอย่างแท้จริง
- ปรับกลไกการจัดการพื้นที่และสร้างเครือข่ายเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมทำงานกับภาครัฐ ในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาได้อย่างเสมอภาค
- เสริมสร้างเครือข่ายเพื่อขีดความสามารถของท้องถิ่นและชุมชนในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันให้เกิดความโปร่งใสไร้ทุจริต
- ปรับระบบการติดตามผลการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบองค์รวม

๓. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑ การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- จัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม
- จัดการมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน
- อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมเมืองและพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๒ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนให้เหมาะสมกับศักยภาพเกิดความ เป็นธรรม และไม่กระทบต่อสภาพแวดล้อม เพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ และนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น

- กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในกิจกรรมการผลิตต่าง ๆ

^๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙, อ้างแล้ว, หน้า ๓๓ - ๓๔.

- ใช้มาตรการทางภาษีเพื่อเป็นกลไกกระจายสิทธิในการครอบครอง
- ให้มีการรักษาที่ดินในเขตชลประทานที่เหมาะสมกับการเกษตร -
- ขยายพื้นที่การเกษตรแบบยั่งยืน
- บริหารจัดการแหล่งน้ำที่มีอยู่^{๓๓}

๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- พัฒนาคนเพื่อคุณภาพชีวิตและการรักษาสภาพแวดล้อมของชาติสร้างกลไกเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ปรับปรุงกฎหมายเพื่อสนับสนุนท้องถิ่นและประชาชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- พัฒนากลไกและกระบวนการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม

๔.๑ แนวทางการพัฒนาด้านการเงิน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตเศรษฐกิจและช่วยกระจายความเจริญและความเป็นธรรม

- สร้างความเข้มแข็งและระบบระบวงษ์ของภาคการเงิน
- ปรับปรุงการกำกับดูแลสถาบันการเงิน
- เพิ่มบทบาทของตลาดทุนในการเป็นแหล่งระดมทุนของประเทศ
- ปรับปรุงบทบาทของภาคการเงินในการกระจายความเจริญและความเป็นธรรม

๔.๒ แนวทางการพัฒนาด้านการคลัง เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานะการคลังและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยเน้นการรักษาวินัยการบริหารหนี้สาธารณะเพื่อสามารถลดหนี้สาธารณะและลดภาระงบประมาณลงได้

- รักษาวินัยการบริหารหนี้สาธารณะ
- ปฏิรูประบบงบประมาณและการบริหารรายจ่าย
- ปรับปรุงการจัดการด้านรายได้และนโยบายภาษี
- ส่งเสริมระบบการออมของประเทศ
- กระจายอำนาจการคลังและถ่ายโอนภารกิจสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม^{๓๔}

^{๓๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑ - ๔๕.

^{๓๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓ - ๖๑.

๔.๓ แนวทางการพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างประเทศให้อยู่บนเส้นทางสายกลาง

- ประสานให้ปัจจัยแวดล้อมและกลไกความร่วมมือเศรษฐกิจต่างประเทศด้านต่างๆ ทั้งด้านการค้า การตลาด การบริหาร การลงทุน และเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ

- พิจารณาความพร้อมภายในประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายนอก

- เพิ่มศักยภาพและสมรรถนะของประเทศ ให้สามารถสนับสนุนการลงทุน

- ใช้ประโยชน์จากเวทีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศต่างๆ

๕. ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๕.๑ การปรับปรุงโครงสร้างการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองและสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจโดยรวม

- ปรับกระบวนการผลิตและการจัดการภาคการผลิตให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น

- สร้างความสมดุลระหว่างการผลิตกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาด และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการค้าเสรี

๕.๒ สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ เพื่อการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน

- สร้างและผลักดันขบวนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการเพิ่มสมรรถนะภาคการผลิตและบริการ

๕.๓ ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมธุรกิจชุมชน เพื่อการสร้างงานและขยายฐานการผลิตให้มั่นคงและยั่งยืน

- สนับสนุนการพัฒนาระบบบริหารจัดการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาธุรกิจชุมชน

๕.๔ ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานและการกระจายรายได้

- พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการจ้างงาน กระจายรายได้สู่ชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

- พัฒนารัฐกิจบริหารที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นแหล่งสร้างและกระจายรายได้ได้ใหม่ที่สำคัญ

๕.๕ ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขยายโอกาสทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน นำไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในภูมิภาค

- ส่งเสริมให้คนไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
กับประเทศในกลุ่มอาเซียนและอินโดจีน

- พัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างกันให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจ
- ร่วมมือกับประเทศที่สาม และองค์กรระหว่างประเทศในการฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจ
ของประเทศเพื่อนบ้าน^๕

- พัฒนาเมืองชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจควบคู่กับเมืองที่นำอยู่เพื่อการพัฒนา
เศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน

๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๖.๑ การพัฒนาพื้นฐานความคิดและการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- เสริมสร้างพื้นฐานความคิดแบบวิทยาศาสตร์
- พัฒนาคูรูวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
- พัฒนากำลังคนและความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๖.๒ การเพิ่มขีดความสามารถทางเทคโนโลยี

- สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามศักยภาพของไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการต่อยอดองค์ความรู้ในทุกระดับ

- ปรับกระบวนการทรัพย์สินการบริหารงานวิจัยและบริหารจัดการ
- ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม

๖.๓ การจัดระบบและกระบวนการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มุ่งประสิทธิผล

- เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยนำ
ระบบการทำงานวัดความก้าวหน้าความสำเร็จของงาน

- หน่วยงานสนับสนุนงานวิจัยต่างๆ และหน่วยงานบริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ของรัฐและเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนจะต้องได้การประเมินผล

- องค์กรวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของภาครัฐต้องทำงานร่วมกับ
มหาวิทยาลัย

- องค์กรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับชาติต้องสร้างเครือข่ายไปยังทุกภูมิภาค

๗. การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย

๗.๑ การพัฒนาและสร้างกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลในสังคม

- รมรณรงค์สร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้เชื่อมั่นต่อหลักการบริหารจัดการที่ดี

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๓ - ๘๔.

- พัฒนากลไกตรวจสอบในทุกภาคส่วนของสังคม

๗.๒ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง

- ปรับปรุงกฎระเบียบให้ลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ลง

- กำหนดแนวทางต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างเป็นรูปธรรม

- สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ

๗.๓ ปรับปรุงระบบบริหารจัดการภาครัฐไปสู่แนวทางการบริหารจัดการที่ดี

- ปรับปรุงบทบาทภารกิจและวิธีบริหารงานของระบบราชการแนวใหม่

- ปรับระบบบริหารจัดการของภาครัฐให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างขีด

ความสามารถของภาครัฐกิจเอกชนและเศรษฐกิจชุมชน

๗.๔ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชนให้ทั่วถึง

- สร้างมาตรการจูงใจและยับยั้งเพื่อให้ภาครัฐกิจ มีระบบการทำงานที่มีความ
รับผิดชอบสังคม มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้

- ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษที่รุนแรง

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรผู้บริโภค

๗.๕ กระจายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น

- เตรียมความพร้อมและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครอง
ท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนอย่างเป็นระบบ

- จัดระบบบริหารงานและบุคคลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับ
ภารกิจที่ถ่ายโอนมาจากส่วนกลาง

- ปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรรายได้และเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครอง
ท้องถิ่นควบคู่กับการขยายฐานรายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาและจัดเก็บ

๗.๖ สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกของครอบครัวและชุมชน ให้ดำเนินชีวิต
ยึดทางสายกลาง มีความพอเพียง มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม และมีวินัย เพื่อให้คนครอบครัว และชุมชน
เป็นรากฐานสำคัญของธรรมาภิบาลในสังคมไทย^{๖๖}

๓) **ขั้นการอนุมัติแผน** เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ หลังจากที่มีการร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาฯ จะนำแผนดังกล่าวนำเสนอต่อ
คณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบกับแผนดังกล่าวจะนำเอา

^{๖๖}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ร่างแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙, อ้างแล้ว, หน้า ๘๗ - ๘๘.

แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ซึ่งจะใช้เวลาในช่วงเดือนที่เหลือในการดำเนินงาน เพื่อการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ให้ทันต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕^{๑๖}

สรุป กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ ๕ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนหลักด้วยกัน คือ ๑. ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศเป็นขั้นตอนแรกของแผนที่เกิดจากการระดมความคิดเห็นในหลายภาคส่วนของสังคมทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ภูมิภาค และจังหวัดต่าง เป็นการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศความคาดหวังของการพัฒนาประเทศในอนาคตว่าต้องการให้ออกมาในรูปแบบใด ๒. ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดของแผน จะมีการประเมิน สถานการณ์ของประเทศ ณ ปัจจุบัน ที่มีการจัดทำแผน การดำเนินงานของแผนที่ผ่านมา ความสำเร็จและความล้มเหลวของแผนก่อน และนำข้อมูลจากขั้นตอนที่หนึ่งมาสังเคราะห์และกลายมาเป็นร่างแผนพัฒนาฯ ของประเทศ ๓. ขั้นตอนการประกาศใช้แผนเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดทำเมื่อได้ร่างของแผนพัฒนาฯ จะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ หลังจากที่ได้รับอนุมัติจะนำกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยเพื่อประกาศใช้เป็นแผนสำหรับการพัฒนาประเทศต่อไป

๓.๒ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มีภารกิจหลักรับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาประเทศ สำนักงานฯ ได้จัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ที่ได้มอบหมายให้สำนักงานเตรียมจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้เป็นแผนที่ดี สมบูรณ์ และครบถ้วนทุกมิติทั้งข้อมูลในระดับหน่วยงาน และข้อมูลเชิงลึกในระดับรากหญ้า โดยสำนักงานฯ ได้เริ่มกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่นำเอาหลักการวางแผนยุทธศาสตร์มาปรับใช้ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๗ เป็นต้นมา

^{๑๖} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓, (กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๓), หน้า ๑.

๓.๒.๑ กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

-สำนักงานฯ ได้วางขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระดับ ชุมชน ระดับภาค เฉพาะกลุ่ม (Focus Group) และระดับประเทศ ภายใต้อำนาจ ๓ ขั้นตอนหลัก คือ

๑. กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันประเมินสถานการณ์ทุนของประเทศ รวมทั้งกำหนดวิสัยทัศน์ และทิศทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้อำนาจการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนวางแผนทางการเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ในประเทศ และวางบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๔๘ ถึง เดือนเมษายน ๒๕๔๙ มีรายละเอียดของการประชุมดังนี้^{๑๔}

ผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔)” วันที่ ๑๖ - ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมโซฟิเทลราชาออร์คิด อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น

การสัมมนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ สศช. ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ซึ่งสะท้อนความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ประกอบด้วยประเด็นการระดมความคิดเห็น ๒ ประเด็นหลัก คือ

(๑) การกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

(๒) การกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

สรุปผล ที่ได้จากการสัมมนาที่ประชุมได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกำหนดบทบาทการมี

^{๑๔}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔), (กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๙), หน้า ๒.

ส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการเสริมสร้างทุนดังกล่าว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะ
- แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ดังนี้^{๑๕}

๑. ทุนทางเศรษฐกิจ

๑.๑) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

๑) การขจัดความยากจน แบ่งเขตการปลูกพืชตามศักยภาพของดิน (Zoning) กำหนดเป้าหมายการลดภาระหนี้สินภาคประชาชนที่ชัดเจนในช่วงแผนฯ ๑๐ สร้างวินัยการออม และลดปัญหาหนี้สิน พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำ

๒) ความเชื่อมโยงโลก-ภูมิภาค พัฒนาและเชื่อมโยงโครงข่ายพื้นฐานให้สนับสนุนระบบ โลจิสติกส์ของประเทศ เพื่อลดต้นทุนการขนส่งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓) ความมั่นคงด้านพลังงาน ส่งเสริมการประหยัดพลังงานทั้งในภาคอุตสาหกรรม และครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง วิจัยและพัฒนาพืชพลังงาน เช่น อ้อย มันสำปะหลัง สบู่ดำและพืชอื่น ๆ

๔) โอกาสความเปลี่ยนแปลงการบริโภค สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก เยาวชน และครอบครัว จากผลกระทบกระแสวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการบริโภคที่ไม่เหมาะสม

๕) ความสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์และลดการใช้สารเคมี

๖) การพัฒนา ว&ท R&D และนวัตกรรม สร้างระบบการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เข้าถึงผู้รับบริการ รวมทั้งให้ความรู้ในเรื่องลิขสิทธิ์ การถ่ายทอดและต่อยอด ภูมิปัญญา

๗) การกระจายอำนาจ/การมีส่วนร่วม ปรับระบบบริหารการเงินการคลังของประเทศให้สามารถกระจายภาษีให้ท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและท้องถิ่น สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนอย่างบูรณาการ โดยสร้างการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงกับ อบต. และท้องถิ่น ให้มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการคัดเลือกตัวแทนองค์กรในการมีส่วนร่วมเพื่อลดความขัดแย้งในชุมชน

^{๑๕} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม ๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/๐/news/plan/p๑๐/plan๑๐/data/seminar_ne/๐๕.pdf> (26 September 2011)

๑.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาครัฐ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล แนวปฏิบัติ รวมทั้งบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ถูกต้องและชัดเจน ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจกับ อบต. ประเมินผลความสำเร็จและล้มเหลวตามแผนฯ ผู้สาธารณชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

๒) ภาคธุรกิจเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการพัฒนา สนับสนุนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในสถานประกอบการให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

๓) ภาคประชาชน เป็นผู้จัดทำและประสานเครือข่ายแผนชุมชนพึ่งตนเอง และปฏิบัติตามแผน เป็นผู้ติดตามประเมินผลแผนชุมชน

๔) สื่อมีบทบาทในการสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการสร้างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒) ทุนทางสังคม

๒.๑) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๒.๑.๑) การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน ให้มีส่วนเพิ่มพูนทุนทางสังคมและสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญา และสุขภาพอนามัยโดย

๑. การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม สร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของศีลธรรมอันดีงามและความพอเหมาะพอควร บ่มเพาะความประพฤตินดีงามให้กับเด็กและเยาวชนผ่านทางระบบการศึกษาและครอบครัวควบคู่กับการสร้างครุฑต้นแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กส่งเสริมการศึกษาวิชาศาสนาศึกษา และหน้าที่พลเมืองที่ดีของสังคมทุกระดับ

๒. การไฝ่หาความรู้ ประกอบด้วย สร้างนิสัยรักการอ่าน และใฝ่รู้ตั้งแต่เด็กจนตลอดชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถทั้งระดับพื้นฐานและระดับวิชาชีพเฉพาะ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และการมีงานทำ

๓. ด้านสุขภาพอนามัย ส่งเสริมการพัฒนาคนให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัยทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของคู่สมรสจนถึงวัยสูงอายุ สนับสนุนให้คนไทยรู้จักป้องกัน รักษาโรคร้าย ๆ ด้วยตนเองสนับสนุนให้ใช้ภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมไทย สมุนไพรไทยในการเสริมสร้างสุขภาพ

๒.๑.๒) การส่งเสริมบทบาทของสถาบันหลักในการสร้างความสามัคคีของคนในชาติ เป็นการดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นของประเทศ เสริมสร้างความ

เข้มแข็งให้สถาบันทางสังคม รวมถึง ครอบครัวชุมชน เครือข่ายชุมชน ภาคธุรกิจ และประชาสังคม ทำให้เกิดระบบความสัมพันธ์ที่เป็นพลังในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีหน่วยงานดูแลการเลือกตั้งในท้องถิ่นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้ปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๑.๓) การอนุรักษ์ รักษา พัฒนาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย ให้คงอยู่และสืบสานสู่คนรุ่นต่อไป ส่งเสริมให้ปราชญ์และผู้รู้ถ่ายทอดความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ องค์กรความรู้ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่หลากหลายพื้นที่ บูรณะ และพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมต่างๆ

๒.๑.๔) การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จัดการองค์ความรู้ในระดับชุมชนที่ทำให้เกิดระบบความรู้ที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และการนำภูมิปัญญามาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เกิดเป็นความรู้ใหม่ที่นำไปใช้เพื่อการพาณิชย์ได้ ผลักดันให้มีการจดลิขสิทธิ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลาย

๒.๑.๕) สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มทุนทางสังคมเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีวินัยรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกันได้โดยมุ่งประโยชน์ขององค์กร ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ขององค์กรสนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อลดความแตกต่างระหว่างคนจนกับคนรวยในการสร้างความสามัคคีในชุมชน

๒.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาคประชาชน ต้องเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเพิ่มทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับ โอกาส ศักยภาพ และความพร้อมของแต่ละพื้นที่ โดยการสร้างความสัมพันธ์ส่งเสริมการ รวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในพื้นที่ โดยร่วมพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพพร้อมเป็นทุนทางสังคมร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้บ้าน วัด โรงเรียน เป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทหลักในการเพิ่มทุนทางสังคมในชุมชน

๒) ภาครัฐ ทำหน้าที่เชื่อมโยงการพัฒนาทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศ โดยปรับระบบและวิธีการทำงาน โดยบูรณาการการทำงานทั้งแนวดิ่งและแนบราบ สร้างความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ เสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐ ทุกระดับ

๓) ภาคธุรกิจเอกชน ประสานงานความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจเอกชนด้วยกันเอง ภาครัฐ ชุมชน และประชาชนในการดำเนินงาน โดยดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อตรง สร้างความไว้

เนื้อเชื่อใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้าและสาธารณชนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมจัดทำบริหารธรรมาภิบาลในองค์กร มีการแข่งขันที่เป็นธรรม

๔) สื่อ มีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม ด้วยการสร้างกระแสเชิงบวก ความตระหนัก และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่สังคม โดยการใช้สื่อทุกรูปแบบอย่างสร้างสรรค์ให้มีบทบาทต่อการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรม และจริยธรรม สร้างค่านิยม พฤติกรรมการดำรงชีวิตบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยแก่เด็กและเยาวชนและสังคมไทย

๕) ภาคการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดสรรงบประมาณเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนในการเสริมสร้างการเมืองภาคประชาชนให้เข้มแข็ง และสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดการดำเนินงานพัฒนาการเมืองภาคประชาชน

๓. ทูทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๑) แนวทางการพัฒนาทุนที่สมดุลบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างสมดุลเพื่อสนับสนุนทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) แนวทางการพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ระดับย่อยภายใต้ลุ่มน้ำ โดยใช้ข้อมูลที่แท้จริงจากชุมชน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมใช้การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ (Zoning) สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน

๓.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกคนในสังคมต่าง

๑) ภาครัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จะต้องปรับบทบาทจากผู้ควบคุมและสั่งการ มาเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกการมีส่วนร่วม

๒) ภาคเอกชน ควรทำธุรกิจอย่างมีคุณธรรม มีจริยธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบด้านมลพิษ และมีความยุติธรรมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ระหว่างเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๓) ภาควิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษาจะมีส่วนสำคัญในการวิจัยและพัฒนา ให้การศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำหน้าที่ประสานเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจและชุมชน

๔) ภาคองค์กรชุมชนและประชาชน ต้องเข้าใจถึงผลประโยชน์ที่ยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการพัฒนา สร้างความเข้มแข็งโดยการสร้างประชาคมและเครือข่ายในระดับพื้นที่

ผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาคกลาง

เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)” วันที่ ๑๙-๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง

สรุปผลที่ได้จากการสัมมนาที่ประชุมได้ยอมรับความสำคัญของทุนทั้ง ๓ ทุนที่มีอยู่ของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พร้อมทั้งเห็นความสำคัญของ ๕ บริบทของการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการเสริมสร้างทุนดังกล่าว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ดังนี้^{๒๐}

๑. ทุนทางเศรษฐกิจ

๑.๑) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนา

๑.๑.๑ การจัดการความยากจน

๑) โครงสร้างพื้นฐานวางรากฐานและเครือข่ายการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพอย่างครบวงจร วางรากฐานและเครือข่ายการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพอย่างครบวงจร กระจายสาธารณูปโภคสู่ชนบทอย่างทั่วถึงและเพียงพอ พัฒนาระบบและกลไกการตลาดให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมสินค้าชุมชน

๒) ทรัพยากรธรรมชาติ เร่งจัดสรรที่ดินทำกินให้ประชาชนเพื่อให้สามารถมีรายได้พึ่งตนเองได้ พัฒนาและปรับปรุง/แหล่งกักเก็บน้ำโดยใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการใช้น้ำอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการสร้างชุมชนให้น่าอยู่ควบคู่กับการสะสมทุนทางเศรษฐกิจ

๓) การเงิน/การคลัง สร้างวินัยการออมและลดปัญหาหนี้สิน โดยสนับสนุนและกำหนดมาตรการให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน การบริหารการเงินครัวเรือน พร้อมทั้งสร้างความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ปรับโครงสร้างภาษีให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น

^{๒๐} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม ๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/๐/news/plan/p๑๐/plan๑๐/data/seminar_ne/๐๑.pdf> (26 September 2011)

๔. แรงงาน/คน/ชุมชน ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชน พัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิรูปสื่อการเรียนการสอน พัฒนاجرียธรรมครู

๑.๑.๒ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ (เกษตร อุตสาหกรรม บริการ)

๑) ทรัพยากรธรรมชาติ เชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยยึดการอนุรักษ์และความปลอดภัยเป็นหลัก เน้นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความสมดุลในทุกมิติ

๒) ทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ บูรณาการองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และสร้างนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ลดความซ้ำซ้อนและประหยัดงบประมาณ

๓) แรงงาน/คน/ชุมชนพัฒนาความรู้ในระดับชุมชน โดยให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งด้านการบริหารจัดการ และการฝึกทักษะวิชาชีพ (ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม) พัฒนาความรู้และทักษะด้านภาษาต่างประเทศของเยาวชนในระดับรากหญ้าผ่านสื่อต่างๆอย่างเหมาะสม

๑.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาครัฐ สนับสนุนกิจกรรมของสื่อสารมวลชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้นำชุมชนให้สามารถเลื่อนนโยบายของรัฐอย่างถูกต้อง ในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนอย่างตรงเป้าหมาย สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒) ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสะท้อนความต้องการของชุมชนใช้ผลการพัฒนาเป็นเครื่องชี้วัดผลงานและเงื่อนไขในการสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งรอบต่อไป

๓) ภาคสื่อมวลชนสร้างระบบการสื่อสารเรื่องนโยบาย มาตรการ ยุทธศาสตร์ งบประมาณและอื่นๆจากภาครัฐลงไปสู่ชุมชนในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่องและตรงกับข้อเท็จจริง โดยใช้ข้อความที่เข้าใจง่าย เพื่อมิให้เกิดการบิดเบือน และตีความผิด

๒. ทูทางสังคม

๒.๑) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนา

๒.๑.๑) การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน ให้มีส่วนเพิ่มพูนทุนทางสังคมและสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญา และสุขภาพอนามัยโดย

๑) การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนต่างวัยในครอบครัวเป็นการกล่อมเกลาจิตใจเด็กและเยาวชน ให้มีวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม กตัญญู เอื้ออาทร และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึก และปรับฐานคิดเรื่องคุณค่าแห่งตน สังคมแห่งความดี ผู้วิถีชีวิตพอเพียง

๒) การใฝ่หาความรู้ ประกอบด้วย สร้างนิสัยรักการอ่าน และใฝ่รู้ตั้งแต่เด็กจนตลอดชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างโอกาสและกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถทั้งระดับพื้นฐานและระดับวิชาชีพเฉพาะ

๓) ด้านสุขภาพอนามัย ส่งเสริมการพัฒนาคนให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัยทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยสูงอายุ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของกลุ่มสตรีเสริมสร้างคนไทยให้ สุขภาพดี แข็งแรง เน้นหนักด้านสุขภาพ โดยใช้ฐานครอบครัวและชุมชน ให้ลด ละ เลิก โดยให้มีพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสมพฤติกรรมสู่เสี่ยงต่อสุขภาพให้ประชาชนที่มีอายุ ๓๕ ปี ขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพฟรี

๒.๑.๒) การส่งเสริมบทบาทของสถาบันหลักในการสร้างความสามัคคีของคนในชาติ เป็นการดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นของประเทศเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันทางสังคม ทำให้เกิดระบบความสัมพันธ์ที่เป็นพลังในการพัฒนาทุกมิติเพิ่มบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันชุมชน ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาจิตใจของคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม

๒.๑.๓) การอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดั่งงามของไทย ให้คงอยู่และสืบสานสู่คนรุ่นต่อไป สืบค้น สืบทอดภูมิปัญญาและขนบธรรมเนียม ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ องค์กรความรู้ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย อนุรักษ์ ฟื้นฟู บูรณะ และพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมต่าง ๆ

๒.๑.๔) การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จัดการองค์ความรู้ในระดับชุมชนที่ทำให้เกิดระบบความรู้ที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และการนำภูมิปัญญามาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผลักดันให้มีการจดสิทธิบัตรที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญาและความเป็นไทยสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ใหม่ ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๒.๑.๕) สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มทุนทางสังคม เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีวินัย รับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกันได้โดยมุ่งประโยชน์ขององค์กร ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ขององค์กรสร้างมาตรการจูงใจที่เปิดโอกาสให้คน/ธุรกิจ

เอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การลดหย่อนภาษี การประกาศเกียรติคุณ การให้รางวัลที่เป็นการเชิดชูคุณความดี

๒. บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาคประชาชน ต้องเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเพิ่มทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับ โอกาส ศักยภาพ และความพร้อมของแต่ละพื้นที่ โดยการสร้างความสัมพันธ์ ส่งเสริมการ รวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในพื้นที่ ร่วมพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพพร้อม เพื่อเป็นทุนทางสังคม

๒) ภาครัฐ ต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงการพัฒนาทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศ ปรับระบบและวิธีการทำงาน โดยบูรณาการการทำงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบสร้างความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้กับประชาชน

๓) ภาคธุรกิจเอกชน ประสานงานความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจเอกชนด้วยกันเอง ภาครัฐ ชุมชน และประชาชนในการดำเนินงาน ดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อตรง สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น กับลูกค้าและสาธารณชนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม จัดทำบริษัทธรรมาภิบาลในองค์กร

๔) สื่อ มีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม ด้วยการสร้างกระแสเชิงบวกความตระหนัก และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่สังคม โดยการใช้สื่อทุกรูปแบบอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและเป็นเจ้าของสื่อท้องถิ่น

๕) ภาคการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดสรรงบประมาณเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนในการเสริมสร้างการเมืองภาคประชาชนให้เข้มแข็ง

๖) ภาคนักวิชาการ / สถาบันการศึกษา นักวิชาการมีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้สู่ชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการความรู้ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เน้นการวิจัยในท้องถิ่น โดยเน้นปัญหาท้องถิ่น

๓. ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการสมประโยชน์ควรอยู่ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรับเปลี่ยนแนวคิดเรื่องคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ไปสู่การที่คนเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ ให้การบริหารจัดการมุ่งสู่ความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน

๑) การพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงยุติการใช้ทรัพยากรเพื่อปล่อยให้ธรรมชาติเกิดการฟื้นตัวรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีการผลิตต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมการ

พัฒนาบจุดแข็งของประเทศและฐานทรัพยากรที่มีอยู่วางแผน โดยคำนึงถึงเงื่อนไขสภาพ ภูมิศาสตร์ของพื้นที่

๒) การพัฒนาตามแนวคิด “คนไม่ใช่ศูนย์กลางของการพัฒนา แต่เป็นส่วนหนึ่งของ ระบบนิเวศ” และแนวคิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการกำหนดนโยบายการพัฒนาให้สอดคล้องกับ เงื่อนไขของพื้นที่สภาพภูมิศาสตร์ และศักยภาพของชุมชน ควบคุมการขยายตัวของอุตสาหกรรม บริการ ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพชีวิต กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้ เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ต้อง ดำเนินการทั้งระบบนิเวศ เช่น นิเวศลุ่มน้ำ นิเวศชายฝั่ง

๓) อื่น ๆ ประชาสัมพันธ์กฎหมายสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนเข้าใจ และมีการบังคับใช้ อย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ มีการติดตามควบคุมให้ทันต่อการมีองค์กร สิ่งแวดล้อมเป็นกลไกสำคัญ เพื่อสนับสนุนการจัดการแบบมีส่วนร่วม และสมประโยชน์

๓.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมแต่ละภาคส่วน

๑) ภาครัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จะต้องปรับบทบาทจากผู้ ควบคุมและสั่งการ มาเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก สนับสนุนในเรื่องสิทธิการดูแล ทรัพยากร ตามรัฐธรรมนูญ

๒) ภาควิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษาท้องถิ่นจะมีส่วนสำคัญใน การวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๓) ภาควงศ์กรชุมชนและประชาชน ให้ประชาชนมีสิทธิในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสร้างองค์ความรู้ และเพิ่มบทบาทองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น มีอำนาจหน้าที่ งบประมาณ ตลอดจนมีที่ปรึกษาช่วยในการกลั่นกรองโครงการ

ผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาคเหนือ

เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)” วันที่ ๒๑-๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมปางสวนแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สรุปผลที่ได้จากการสัมมนา ที่ประชุมได้ยอมรับความสำคัญของทุนทั้ง ๓ ทุนที่มีอยู่ของ ประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พร้อมทั้งเห็น

ความสำคัญของ ๕ บริบทของการเปลี่ยนแปลง กำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการเสริมสร้างทุนดังกล่าว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ดังนี้^{๒๐} -

๑. ทุนทางเศรษฐกิจ

๑.๑) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๑.๑.๑ การขจัดความยากจน

๑) โครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาเครือข่ายระบบ โลจิสติกส์ ทั้งระบบขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต พัฒนาระบบข้อมูลพื้นฐานด้านความยากจนให้มีความสมบูรณ์

๒) ทรัพยากรธรรมชาติ บริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เพื่อส่งเสริมการเกษตร สังคม โดยอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด (Area Base) แก้ไขความยากจนให้สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ และคำนึงถึงภูมิสังคมตามแนวทางพระราชดำริฯ

๓) การเงิน/การคลัง สร้างระบบการบริหารการออมและหนี้สินของชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปรับปรุงระบบการเก็บภาษีไม่ให้มีการเก็บภาษีซ้ำซ้อนบูรณาการเงินกองทุนของชุมชนต่างๆ

๔) ทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาองค์ความรู้ให้ประชาชนรู้เท่าทันในทุกเรื่องเช่น เรื่องต้นทุนการผลิต ผลกระทบการเปิดเสรีทางการค้า เป็นต้น

๕) แรงงาน/คน/ชุมชน พัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก ที่เริ่มต้นจากครอบครัว ชุมชนที่เน้นการรวมกลุ่มการออม บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความพึงพากันพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยเตรียมหลักสูตรในสถาบันการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน และตำแหน่งงานว่าง

๑.๑.๒ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ (เกษตร อุตสาหกรรม บริการ)

๑) โครงสร้างพื้นฐานพัฒนาเครือข่ายระบบ โลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุน เช่น การต่อเชื่อมเส้นทางถนน ทางน้ำ อากาศ เชื่อมต่อกับประเทศจีน อนุภาคลุ่มน้ำโขง

^{๒๐}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม ๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/๐/news/plan/p๑๐/plan๑๐/data/seminar_ne/๐๖.pdf> (26 September 2011)

๒) ทรัพยากรธรรมชาติ จัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นเขตต่าง ๆ (zoning) ในทุกสาขาการผลิต ทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

๓) แรงงาน/คน/ชุมชน พัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตร การพัฒนาเทคโนโลยี การเกษตรพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งแรงงานภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ให้รองรับต่อการปรับโครงสร้าง

๑.๑.๓ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลก/ภูมิภาค

๑) การเงินการคลังสร้างวินัยทางการเงินให้มีพฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่พอเพียงเพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันมากขึ้น ส่งเสริมศักยภาพและขีดความสามารถของนักลงทุนไทยในการไปลงทุนในต่างประเทศ

๒) ทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ พัฒนาองค์ความรู้ของประชาชนให้รู้เท่าทันกระแสโลกาภิวัตน์และปรับตัวได้

๓) แรงงาน/คน พัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล

๑.๑.๔ ความมั่นคงด้านพลังงาน พัฒนาเทคโนโลยีพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับชุมชน เช่น NGVs ไบโอดีเซล และพลังงานจากธรรมชาติ

๑.๑.๕ การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาท้องถิ่นนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวและการส่งออก ต่อยอดนวัตกรรมที่จดทะเบียนแล้วให้มากยิ่งขึ้น

๑.๑.๖ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภค เตรียมกำลังแรงงาน และพัฒนาบริการสุขภาพ ระบบการแพทย์และโรงพยาบาลที่มีคุณภาพเพื่อรองรับผู้สูงอายุจากต่างประเทศที่จะเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น

๑.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาครัฐ พัฒนาความรู้ด้านเทคนิคตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการทำเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good agricultural practice) ดำเนินนโยบายด้านการเกษตรให้เหมาะสมทั้งในเรื่องการผลิตและการตลาดให้มีความสมดุล ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนและสถาบันการศึกษา

๒) สถาบันการศึกษา ให้สถาบันการศึกษาเป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัยท้องถิ่นเพื่อนำทุนทางสังคม ทุนทางปัญญา ทุนทางทรัพยากรฯ

๓) ภาคประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสะท้อนความต้องการของชุมชน

๔) ภาคสื่อมวลชน สร้างค่านิยมไม่ให้มีการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยและส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

๒. ทูทางสังคม

๒.๑) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๒.๑.๑ การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน ให้มีส่วนเพิ่มพูนทุนทางสังคมและสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญาและสุขภาพอนามัย โดย

๑) การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนต่างวัยในครอบครัวเป็นการกลมเกลียวจิตใจเด็กและเยาวชน ให้มีวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม กตัญญู เอื้ออาทร และมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

๒) การใฝ่หาความรู้ (การสร้างการเรียนรู้) ประกอบด้วย สร้างนิสัยรักการอ่านและใฝ่รู้ตั้งแต่เด็กจนตลอดชีวิตเพื่อให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถทั้งระดับพื้นฐานและระดับวิชาชีพเฉพาะการสร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคน

๓) ด้านสุขภาพอนามัย ส่งเสริมการพัฒนาคอนให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยสูงอายุ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของกลุ่มสมรสเสริมสร้างคนไทยแข็งแรง ให้ลด ละ เลิก โดยให้มีพฤติกรรมบริโภคที่เหมาะสม

๒.๑.๒ การส่งเสริมบทบาทของสถาบันหลักในการสร้างความสามัคคีของคนในชาติเป็นการดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นของประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันทางสังคม รวมถึงครอบครัวชุมชน เครือข่ายชุมชน ภาคธุรกิจ และประชาสังคม ทำให้เกิดระบบความสัมพันธ์ที่เป็นพลังในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้ปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๑.๓ การรักษาฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย ให้คงอยู่และสืบสานสู่คนรุ่นต่อไป

ส่งเสริมให้ปราชญ์และผู้รู้ถ่ายทอดความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ พัฒนาแหล่งเรียนรู้องค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

๒.๑.๔ การพัฒนาต่อยอดจัดการความรู้และภูมิปัญญา ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จัดการองค์ความรู้ในระดับชุมชนที่ทำให้เกิดระบบความรู้ที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และการนำภูมิปัญญามาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผลักดันให้มีการจดลิขสิทธิ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๑.๕ สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มทุนทางสังคม เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีวินัย รับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกันได้โดยมุ่งประโยชน์ขององค์กร ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ขององค์กร

๒.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาคประชาชน ต้องเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเพิ่มทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับ โอกาส ศักยภาพ และความพร้อมของแต่ละพื้นที่ โดยการสร้างความสัมพันธ์ส่งเสริมการ รวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในพื้นที่ โดย

๒) ภาคราชการ ต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงการพัฒนาทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศ โดยปรับระบบและวิธีการทำงาน สร้างความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่

๓) ภาคธุรกิจเอกชน ประสานงานความร่วมมือ ระหว่างภาคธุรกิจเอกชนด้วยกันเอง ภาครัฐ ชุมชน และประชาชนในการดำเนินงาน โดยดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อตรง สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้าและสาธารณชนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมจัดทำบริษัทธรรมาภิบาลในองค์กร มีการแข่งขันที่เป็นธรรม

๔) สื่อ มีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม ด้วยการสร้างกระแสเชิงบวก ความตระหนัก และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่สังคม โดยการใช้สื่อทุกรูปแบบอย่างสร้างสรรค์สร้างความเข้าใจ

๓. ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการรักษาและเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม

๓.๑.๑ แนวทางการพัฒนาทุนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ เร่งฟื้นฟู ลงทุน และสะสมทุนเพื่อสร้างปัจจัยในการก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพให้เพิ่มขึ้น โดยให้ความสำคัญกับแหล่งกำเนิดความหลากหลาย พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้

๓.๑.๒ แนวทางการพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่นการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ โดยปรับปรุงระบบจัดเก็บน้ำให้ใช้ได้ตลอดปีปลูกพืชให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำต้นทุน

๓.๑.๓ การบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพดินและพื้นที่ดิน โดยกระจายการถือครองที่ดินให้กับเกษตรกร ด้วยกลไกของระบบภาษี ใช้ประโยชน์ให้ตรงกับสมรรถนะของที่ดิน

๓.๑.๔ การบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าคุ้มครองรักษาพื้นที่ป่าที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน กำหนดเขตพื้นที่ป่าแต่ละประเภทให้ชัดเจน

๓.๑.๕ การป้องกันและควบคุมมลพิษ มีมาตรการกั้นกรองอุตสาหกรรมที่ก่อกา
สารอันตรายรวมทั้งมาตรการควบคุม รวบรวม และกำจัดให้มีประสิทธิภาพให้ความรู้ให้ประชาชน
ร่วมแก้ไขปัญหายยะในเชิงป้องกัน โดยเริ่มตั้งแต่การแยกขยะ

๓.๑.๖ การพัฒนานุเคราะห์และกำลังคนด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมสร้าง
จิตสำนึกสาธารณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลาย

๓.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ทุกภาคส่วนยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งอาจผ่านเวทีการทำหรือร่วมกัน
ในแต่ละระดับ ควรมีองค์กรกลางการประสานข้อมูลและการดำเนินงานพัฒนา

๒) ภาคการเมือง ต้องมีความจริงใจ ที่จะนำแผนไปใช้ในแนวทางที่โปร่งใสอย่างจริงจัง

๓) ภาครัฐ ส่งเสริมการสร้างเวทีชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งในการดูแล
และบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

๔) ภาคเอกชนสนับสนุนการเงินเพื่อให้กำลังใจแก่ชุมชนในการภูมิปัญญาดั้งเดิม
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น บวชป่า สืบชะตาน้ำ

๕) ภาคประชาชน/ชุมชนสำรวจ และปรับปรุงตนเองให้มีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแนวทางตามพระบรมราโชวาทสำรวจสภาพและปัญหา
จัดทำฐานข้อมูล และแผนของชุมชนเอง

ผลการสัมมนาความคิดเห็นระดับภาคใต้

เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.
๒๕๕๐-๒๕๕๔)” วันที่ ๒๖-๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมแกรนด์ไฮแอท อ่าเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สรุปผลที่ได้จากการสัมมนาที่ประชุมได้ยอมรับความสำคัญของทูนทั้ง ๓ ทูนที่มีอยู่ของ
ประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พร้อมทั้ง
เห็นความสำคัญของ ๕ บริบทของการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของ
ภาคส่วนต่าง ๆ ในการเสริมสร้างทูนดังกล่าว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ ๑๐ ดังนี้^{๒๒}

^{๒๒} สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนา
ประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม ๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/๐/news/plan/p๑๐/plan๑๐/data/seminar_ne/๐๘.pdf> (26 September 2011)

๑. ทูบทางเศรษฐกิจ

๑.๑) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๑.๑.๑ การขจัดความยากจน

๑) การเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย ภาครัฐฯ ให้ประชาชนยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตสร้างวินัยการออม โดยการใช้นโยบายด้านการเงินการสร้างรายได้โดยใช้เกษตรกร ทางเลือก

๒) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อดำเนิน กิจกรรมเศรษฐกิจร่วมกันทั้งในและนอกภาคเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าของเศรษฐกิจของชุมชน โดย ภาคเอกชนและเพิ่มรายได้ รวมทั้งพัฒนากลุ่มชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนในการเพิ่มรายได้

๑.๑.๒ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อสร้างความสมดุลและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๑) การผลิตสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพสูง และส่งเสริมการแปรรูป พัฒนาพันธุ์และ ประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน และ ยางพารา และลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง เช่น ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มสนับสนุนการแปรรูปสินค้าจากพืชเศรษฐกิจ เช่น มะพร้าว ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน (Zero waste concept)

๒) การท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการบูรณาการการทำงานของ หน่วยงานส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้มีการประสานกันอย่างเป็นระบบสร้าง มาตรฐานด้าน

๓) ปัจจัยสนับสนุน โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ การวิจัยและพัฒนา และ ทรัพยากรมนุษย์

๑.๑.๓) โครงสร้างพื้นฐานและ Logistics

๑) การพัฒนาแหล่งน้ำพัฒนาระบบการชลประทาน ให้เหมาะสมกับพื้นที่และมี ประสิทธิภาพ โดยสามารถเก็บกักน้ำและนำมาหมุนเวียนใช้ได้ ในภาวะวิกฤตได้ อาทิ ระบบ ชลประทานที่ขนาดเล็กในพื้นที่ โดยเน้นให้มีน้ำต้นทุนและหมุนเวียนใช้ได้ตามฤดูกาลเพาะปลูก ของพืช

๒) การพัฒนาระบบ โลจิสติกส์ สนับสนุนการใช้การขนส่งโดยระบบรางและการ ขนส่งทางน้ำให้มากขึ้น เพื่อประหยัดการใช้พลังงานส่งเสริมการใช้ NGV โดยขยายเครือข่ายสถานี บริการ Natural Gas ให้ทั่วถึง

๓) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและอำนาจ ความสะดวกการจลขสิทธิ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง

มูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สนับสนุนหน่วยงาน
ด้านวิจัยของประเทศ

๔) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม
เพื่อให้สามารถสร้างสินค้าให้มีคุณภาพ รวมทั้งมีความซื่อสัตย์ในการประกอบการและต่อลูกค้า
ส่งเสริมการสร้างค่านิยมผู้ประกอบการเพื่อสร้างสังคมผู้ประกอบการ รวมทั้งสนับสนุนให้
สถาบันการศึกษาเพิ่มความสามารถในการสร้างคนที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของ
ตลาดแรงงาน

๑.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรรงบประมาณและ
การติดตามการทำงานของภาครัฐ

๒) เพิ่มบทบาทของภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชนและภาคีอื่นๆ ในการยกระดับและ
ดูแลมาตรฐานสินค้าและบริการ

๒. ทูทางสังคม

๒.๑) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนา

๒.๑.๑ การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน ให้มีส่วนเพิ่มพูนทุนทางสังคมและ
สนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญา
และสุขภาพอนามัย การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ของคน
ต่างวัยในครอบครัวเป็นการกล่อมเกล่าจิตใจเด็กและเยาวชนการใฝ่หาความรู้ ประกอบด้วยสร้าง
นิสัยรักการอ่าน

๒.๑.๒ การส่งเสริมบทบาทของสถาบันหลักในการสร้างความสามัคคีของคนใน
ชาติ เป็นการดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นของประเทศ เสริมสร้างความ
เข้มแข็งให้สถาบันทางสังคม รวมถึงครอบครัวชุมชน เครือข่ายชุมชน ภาคธุรกิจ และประชาสังคม
เพิ่มบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ในการพัฒนาการเรียนรู้
ร่วมกันและการพัฒนาจิตใจของคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม

๒.๑.๓ การอนุรักษ์ รักษา พัฒนา ฟื้นฟูวัฒนธรรมที่งดงามของไทย ให้คงอยู่และสืบสานสู่
คนรุ่นต่อไป ส่งเสริมให้ปราชญ์และผู้รู้ถ่ายทอดความรู้/ภูมิปัญญา/หลักสูตรท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่
และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการสั่งสอนอบรมบ่มนิสัย/ค่านิยมที่ดีงามให้แก่เด็กและ
เยาวชนสร้างอุปนิสัยแห่งชาติหรืออุปนิสัยไทยให้ปรากฏชัดเจนในเชิงสร้างสรรค์ เช่น ความเอื้ออาทร
การข้มเข้มแถมใส่

๒.๑.๔ การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์
-ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จัดการองค์ความรู้ในระดับชุมชนที่ทำให้เกิดระบบความรู้ที่
ชุมชนเป็นเจ้าของ และการนำภูมิปัญญามาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เกิดเป็นความรู้ใหม่ที่
นำไปใช้เพื่อการพาณิชย์ สนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่อง

๒.๑.๕ สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มทุนทางสังคม เสริมสร้างวัฒนธรรม
องค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีวินัย รับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกันได้โดยมุ่งประโยชน์
ขององค์กร ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ขององค์กร

๒.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาคประชาชน ต้องเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเพิ่มทุนทาง
สังคมให้สอดคล้องกับ โอกาส ศักยภาพ และความพร้อมของแต่ละพื้นที่ โดยการสร้าง
ความสัมพันธ์ ส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในพื้นที่ โดย

๒) ภาครัฐ ต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงการพัฒนา ทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศ โดยเชื่อมโยงการทำงาน
ร่วมกันระหว่างภาคราชการส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมสร้างความ
ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่รวมทั้งกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้กับประชาชน

๓) ภาคธุรกิจเอกชน ประสานงานความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจเอกชนด้วยกัน
เอง ภาครัฐ ชุมชน และประชาชนในการดำเนินงาน ดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อตรง สร้างความไว้วางใจ
เชื่อใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้าและสาธารณชนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม จัดทำบรรษัทภิบาลในองค์กร

๔) สื่อ มีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม ด้วยการสร้างกระแสเชิงบวกความ
ตระหนัก และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่สังคม โดย การใช้สื่อทุกรูปแบบอย่างสร้างสรรค์ เช่น
สื่อวิทยุ โทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๕) ภาคการเมืองมีบทบาทสนับสนุนทุนทางสังคมโดยเฉพาะด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

๖) สถาบันการศึกษา มีบทบาทสนับสนุนการศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เพื่อ
สนับสนุนการพัฒนาและขับเคลื่อนทุนทางสังคมไปสู่การปฏิบัติ

๓. ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนา มีประเด็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
เพิ่มเติม ดังนี้

๓.๑.๑ แนวทางการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) ทรัพยากรป่าไม้ สนับสนุน พ.ร.บ.ป่าชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญใน
การบริหารจัดการทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๒) ทรัพยากรดิน/ที่ดิน แก้ไขปัญหาการครอบครองสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยไม่ถูกต้องของผู้มีสิทธิพล ให้ประชาชน ผู้นำชุมชน และภาครัฐร่วมกันกำหนดแนวเขต การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ที่ดิน และเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิที่ดินอย่างเป็นทางการและไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกิน

๓) ทรัพยากรชายฝั่ง พื้นที่ทรัพยากรชายฝั่งโดยสนับสนุนการสร้างปะการังเทียม ทบทวนโครงการพื้นฐานขนาดใหญ่และนโยบายรัฐที่ก่อให้เกิดการบุกรุกทำลายระบบนิเวศชายฝั่ง

๔) ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองพันธุกรรมท้องถิ่น เพื่อรักษาผลประโยชน์และความยั่งยืนของชุมชน

๕) ทรัพยากรแร่ ทบทวนนโยบายเกี่ยวกับการเหมืองแร่ โดยให้ภาครัฐเป็นผู้สำรวจแหล่งแร่ ปรับปรุงอัตราค่าภาคหลวงแร่ให้เหมาะสม ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ zoning พื้นที่การทำเหมืองแร่และกำหนดมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และวางแผนในภาพรวมเพื่อกำหนดปริมาณการใช้โดยคำนึงถึงความต้องการและมูลค่าในอนาคต

๓.๑.๒ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนบทบาทของชุมชนท้องถิ่น และให้การรับรองสิทธิชุมชนในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนโดยให้การศึกษาระบบการเรียนรู้ ผ่านเครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียน รวมทั้งบูรณาการ สร้างความร่วมมือระหว่างภาคการเมือง ภาครัฐ และชุมชน

๓.๑.๓ พัฒนากลไกการบริหารจัดการ กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานของทุนทรัพยากรธรรมชาติและทุนทางสังคมควบคุมกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจที่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ

๓.๒) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

๑) ภาครัฐ ทำหน้าที่กำหนดมาตรการ กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม สนับสนุนสิทธิชุมชนในการดูแลและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

๒) องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นพี่เลี้ยงในการสร้างองค์ความรู้และความเข้มแข็งของ ชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทุนทรัพยากรใน ท้องถิ่น

๓) ภาคประชาชนและองค์กรชุมชน จัดทำแผนชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิของตนเองและนำไปสู่ การปฏิบัติ

๔) ภาคการเมือง มีเจตนารมณ์ทางการเมืองในการกระจายและจัดสรรผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม ไม่ใช่ใช้อิทธิพลทางการเมืองในการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น

๕) สื่อมวลชน ควรผลิตสื่อ ที่สร้างสรรค์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่สังคมอย่างต่อเนื่อง

๒. ขันการยกร่างรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ โดยระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนาต่างๆ เพื่อบูรณาการความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ และกำหนดบทบาทของภาคีการพัฒนาในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ผู้ปฏิบัติ จากนั้นประมวลเรียบเรียงเป็น ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) เสนอต่อสาธารณชนเพื่อระดมความคิดเห็นระดับประเทศในการประชุมประจำปี ๒๕๔๙ ของสำนักงานฯ ในเดือน มิถุนายน ๒๕๔๙

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๔๘ ของ สศช. เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ : ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทโลกทั้ง ๕ ประการดังกล่าว ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในอนาคตจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๒๓}

๑. การสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน ดังนี้

- มิติเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญการสร้างความมั่นคงของฐานเศรษฐกิจ อาทิการปฏิรูปภาคการเงินให้เข้มแข็งและสามารถสนับสนุนกิจกรรมของภาคเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับการสร้างความยั่งยืนของฐานะการคลัง รวมทั้งการดำเนินนโยบายต่างประเทศให้เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

- มิติสังคม มุ่งผลิตและพัฒนาคุณภาพประชากรอย่างเร่งด่วน โดยเน้นให้มีความรู้และสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของประเทศ ส่งเสริมให้นำทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมมาพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าในการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพ

- มิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสร้างสมดุลของการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อสร้างสมดุลระหว่างการใช้

^{๒๓}สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๘), หน้า ๔ - ๕.

ทรัพยากรกับการฟื้นฟูเพื่อทดแทน ทั้งป่าไม้ ดิน น้ำ และพลังงาน การเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการประหยัดและไม่ก่อมลพิษ และเพิ่มการบริหารจัดการ

๒. การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้

- พัฒนาระบบนวัตกรรมและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ประเทศมีศักยภาพและให้การสนับสนุนต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งดึงดูดการลงทุนและแสวงหาความร่วมมือ

- พัฒนาระชากรที่มีการศึกษาและแรงงานที่มีความรู้และฝีมือ โดยเร่งจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศอย่างเป็นระบบ จัดทำแผนบูรณาการหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาและหารฝึกอบรมและเร่งรัดปรับปรุงประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเพิ่มพูนความรู้คนอย่างเข้มข้น

- พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม โดยส่งเสริมข้อมูลข่าวสาร และผลงานการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชน เห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมการลงทุน โครงข่ายพื้นฐานด้านโทรคมนาคมและระบบการสื่อสารที่เร็วสูง

- พัฒนาสภาพแวดล้อมและสถาบันทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้มีหน่วยงานหลักเพื่อรับผิดชอบด้านนโยบายการพัฒนาระบบนวัตกรรม และการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศให้มีเอกภาพ พัฒนาส่งเสริมการจดสิทธิบัตร การจดทะเบียนและคุ้มครอง

๓. การพัฒนาเชิงรุก

- ยกระดับคุณภาพคนไทยเข้าสู่สังคมไทยแห่งการเรียนรู้ ให้มีความสำคัญกับการสร้างระบบสุขภาพแนวใหม่ โดยใช้กระบวนการชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพที่ดีในทุกกลุ่มอายุ การสร้างการเรียนรู้เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกช่วงอายุ

- สร้างความมั่นคงทางสังคมแก่คนไทย โดยมุ่งจัดการคุ้มครองทางสังคมไทยทุกคนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เสริมสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภายใต้กระบวนการยุติธรรมแนวใหม่

- รักษาคุณค่าของสังคมไทย โดยการนำทุนทางสังคม อาทิ สถาบันศาสนาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย การเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนนำวัฒนธรรมไทยมาเป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าและบริการ

- เตรียมความพร้อมสังคมไทยผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการดูแลสุขภาพที่ดีด้วยตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพพระยาวัยอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และรองรับคนทุกช่วงอายุ เสริมสร้างค่านิยมและพฤติกรรมการออมของประชาชน เพื่อสร้างหลักประกันรายได้

- ปฏิรูปการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการพัฒนาสังคมเชิงรุก โดยให้ความสำคัญกับการจัดนโยบายทั้งในเรื่องการพัฒนาและการป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีมาตรฐาน และการพัฒนาระบบติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค

- การจัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ต้องพิจารณาใน ๓ ประเด็นหลัก

๑) การเตรียมเจรจา ต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยเลือกประเทศคู่เจรจาและจัดลำดับความสำคัญ ได้แก่ ประเทศที่มีแนวโน้มเป็นคู่ค้าสำคัญในอนาคต ประเทศที่มีกฎระเบียบทางการค้าที่มั่นคง กลุ่มประเทศที่การรวมตัวกันอย่างเป็นรูปธรรม ประเทศที่เป็น Gateway เพื่อเจาะกลุ่มประเทศในสมาชิก

๒) กระบวนการเจรจา ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนโครงสร้างทางเศรษฐกิจในภาพรวม และแผนระดับสาขา เพื่อกำหนดขอบเขตและความชัดเจนในการเจรจา การสร้างกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเจรจา

๓) การปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากการทำข้อตกลงการค้าเสรี โดยศึกษาทำการวิจัยถึงผลกระทบที่ความตกลงการค้าเสรีแต่ละประเทศจะมีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม และต่ออุตสาหกรรมที่เป็นรูปธรรมเพื่อรองรับผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อช่วยในการปรับตัวของ FTA

- การดำเนินนโยบายความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับเพื่อนบ้าน

๑) การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน มุ่งสร้างบทบาทการเป็นหุ้นส่วนในภูมิภาค โดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam: CLMV) และผูกพันกับมหาอำนาจเช่น จีน และ อินเดีย โดยดำเนินแนวทางความร่วมมือ ๓ ด้านหลัก ได้แก่ สร้างบทบาทเชิงรุกในการเชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรมในทุกระดับ ปรับกลไกการดำเนินงานความร่วมมือให้คล่องตัว พร้อมทั้งผูกมิตรและแสวงหาภาคีจากประเทศที่สาม เพื่อส่งเสริมบทบาทการเป็นหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาภูมิภาค

๒) การสร้างฐานลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภูมิภาค มุ่งเน้นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างฐานการผลิตตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) โดยมี

แนวทางดำเนินการที่สำคัญ คือ การพัฒนา “เขตเศรษฐกิจชายแดนไทย” รองรับการลงทุน โดยเฉพาะในพื้นที่เป้าหมายที่เชียงราย ตาก และสงขลา และการย้ายฐานการลงทุนเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความสามารถของประเทศเพื่อนบ้านในการเตรียมความพร้อม

๓. **ขั้นอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐** เป็นขั้นตอนสุดท้ายโดยทำการปรับปรุงร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้ความสมบูรณ์ครบถ้วน สอดคล้องกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนดำเนินการกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อให้ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาประกาศตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป^{๒๔}

สรุป กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งนั้นประกอบด้วยขั้นตอนหลักที่สำคัญ ๓ ขั้นตอนด้วยกัน คือ ๑. ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันประเมินสถานการณ์ทุนของประเทศ รวมทั้งกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ๒. ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดของแผน เป็นขั้นตอนที่สองเกิดจากการระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีการต่าง ๆ เพื่อบูรณาการความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของแผนพัฒนาเป็นร่างแผนพัฒนาฯ ๓. ขั้นตอนการประกาศใช้แผนเป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากที่ได้ร่างของแผนพัฒนาฯ จะนำแผนดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเมื่อเห็นชอบแล้วจะนำความกราบบังคมทูลฯ เพื่อลงพระปรมาภิไธยเพื่อประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป

^{๒๔} สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔), อ้างแล้ว, หน้า ๒.

บทที่ ๔

วิเคราะห์ประโยชน์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

ในบทที่ ๔ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเอาข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์ใน
ด้านประโยชน์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้
ใช้หลัก 5W1H คือ Who, What, Where, When, Why, How สรุปเป็นผลการวิเคราะห์ออกมา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยนั้นมีหน่วยงานหลักในการจัดทำ
แผนคือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งจะใช้ระยะเวลาในการ
จัดทำแผนในแต่ละแผนให้แล้วเสร็จทันกำหนดก่อนที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใน
ฉบับก่อนหน้าจะหมดอายุลง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินั้น
สามารถแบ่งกระบวนการของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติออกเป็น ๓
ขั้นตอน คือ ๑. ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ ๒. ขั้นตอนการยก
ร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๓. ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งขั้นตอนทั้ง ๓ มีประโยชน์ดังนี้

๔.๑ วิเคราะห์ประโยชน์ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาประเทศ

การดำเนินงานในขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาประเทศนั้นจะเป็น
ขั้นตอนแรกของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งสำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมชาตินั้นจะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งข้อมูลจากขั้นตอนนี้จะถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการ
พัฒนาประเทศ โดยในขั้นตอนนี้จะมีการเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดอย่างกว้างขวางและรับ
ฟังจากประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมในทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาคและ
ระดับชาติ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ตอบสนองต่อความต้องการ
ของประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งในการประชุมระดมความคิดเห็นในทุกภาคส่วนของสังคมนั้น
เพื่อนำมากำหนดเป็นทิศทางและวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศในระยะของแผน ๕ ปีข้างหน้าว่า
เราคาดหวังว่าจะก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปในแนวทางใดโดยการ
คำนึงถึงเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงของบริบททั้งภายในและภายนอกของประเทศ

วิเคราะห์ได้ว่า การดำเนินงานในขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ นั้นจะเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การที่มีหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนหน่วยงานเดียวจะทำให้เกิดเอกภาพในการบริหารงาน สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่เป็นระบบ จากการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ ทำให้ได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ดีเพราะหน่วยงานมีความเชี่ยวชาญและมีทักษะในการจัดทำ ในการดำเนินงานขั้นตอนนี้สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่สามารถดำเนินการเพียงลำพังได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนร่วมมือกัน โดยการเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นกว้างขวางและรับฟังจากประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมในทุกระดับนับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาคและระดับชาติ ซึ่งในการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยที่รับฟังเสียงของประชาชน ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ระดับเริ่มต้นเกิดความรู้สึกถึงการร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาประเทศ โดยร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศเพื่อแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการประชุมความคิดเห็นดังกล่าวจะช่วยให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเป็นระบบครบทุกภูมิภาคภายในระยะเวลาอันสั้น อันก่อให้เกิดเป็นข้อมูลใช้ในตอนยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป การที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์นั้นจะต้องใช้ทั้งประสบการณ์และความชำนาญการในการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลออก จึงจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และนำมาเป็นวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศได้ อีกทั้งในการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังจะต้องมีอาศัยทักษะในการวางแผนดำเนินงานเพื่อให้งานในขั้นตอนนี้ดำเนินการให้เสร็จทันกำหนดของระยะเวลาที่วางไว้เพื่อให้ทันต่อการดำเนินงานในขั้นตอนไปของกระบวนการจัดทำและภายใต้งบประมาณที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ล่วงหน้าด้วย

ประโยชน์ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ

๑. ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมแสดงความคิดเห็นทิศทางและแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
๒. ทำให้เกิดข้อสรุปที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปัญหา
๓. ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

๔. ทำให้เกิดการประสานความร่วมมือจากกระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐในการให้ข้อมูลและการสนับสนุนการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕. ทำให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกระดับของประเทศ

๖. ทำให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสามารถรวบรวมข้อมูลได้ภายในระยะเวลาที่รวดเร็วขึ้นกว่าการดำเนินงานเพียงลำพัง

๗. ทำให้เกิดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ตอบสนองตรงกับความต้องการของประชาชน

๘. ทำให้เกิดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ใช้สำหรับเป็นข้อมูลในการยก ร่างลายระเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในขั้นตอนของการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔.๒ วิเคราะห์ประโยชน์ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เป็นขั้นตอนที่ ๒ ของกระบวนการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในขั้นตอนนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะมีแนวทางในการดำเนินงาน ๓ ด้าน คือ ๑) มีการประเมินสถานการณ์ของประเทศ ณ ปัจจุบันว่าประเทศกำลังเผชิญกับปัญหาใดอยู่และมีความสำคัญอย่างไรบ้าง คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของบริบททั้งภายในและภายนอกของประเทศ ๒) การประเมินผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับก่อน ของแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ประเด็นปัญหา อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสที่จะมีผลต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับต่อไป การกำหนดเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถติดตามประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนา ที่สอดคล้องกับข้อจำกัดด้าน ทรัพยากร แห่งเงินทุน และขีดความสามารถในการดำเนินการของภาครัฐ ตลอดจนความร่วมมือของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน สามารถนำไปจัดทำแผนปฏิบัติในรายละเอียดต่อไปได้ โดยนำผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของประชาชนทุกระดับทั่วประเทศ มาประกอบการพิจารณาด้วย

๓) การกำหนดกรอบของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยใส่รายละเอียดของแนวทางการพัฒนาไปในแต่ละยุทธศาสตร์ ซึ่งในขั้นตอนนี้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวมมาตั้งแต่ค้นหาความเชื่อมโยงของข้อมูล จากการประเมินสถานการณ์ของประเทศ ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของแต่ละแผนก่อนว่าเมื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศประสบความสำเร็จหรือมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นมาบ้าง มีการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาประเทศและอาศัยแนวความคิดในช่วงการกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศออกมาเป็นร่างของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วิเคราะห์ได้ว่า กระบวนการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินั้นจะเป็นขั้นตอนที่สองของการกระบวนการจัดทำแผนที่มีความสำคัญมากอีกหนึ่งขั้นตอนที่ขั้นตอนนี้จะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญในการตีความหมายและหาความสัมพันธ์กลายเป็นร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก่อนที่ผู้เชี่ยวชาญจะสามารถยกร่างรายละเอียดของแผนได้นั้น จะต้องทำการประเมินสถานการณ์ของประเทศในขณะนั้นว่าประเทศกำลังเผชิญสถานการณ์อะไรอยู่ การเปลี่ยนแปลงทั้งบริบทภายในและภายนอกมีอะไรบ้าง ซึ่งในการดำเนินงานลักษณะเช่นนั้นจะช่วยทำให้เราวิเคราะห์ประเทศได้ออกว่า ปัญหาของเราคืออะไร อะไรคือ ปัจจัยบวก อะไรคือปัจจัยลบ การเปลี่ยนแปลงภายนอกนั้นมีอะไรบ้าง อะไรคือการเปลี่ยนแปลงภายใน และในขณะนี้เรามีต้นทุนของการพัฒนาประเทศอะไรบ้าง ที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไปได้ในอนาคต เมื่อทราบถึงปัจจัยเหล่านั้นก็จะนำมาเป็นข้อมูลของการกำหนดยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศได้ถูกทางยิ่งขึ้น อีกสิ่งที่จะต้องทำในการยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินั้นคือการพิจารณาผลการดำเนินงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับก่อนที่มีการนำไปพัฒนาประเทศ ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้เป็นระบบที่ดีที่จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มของยุทธศาสตร์ที่มีการกำหนดขึ้นได้ว่าถ้าหากมีการกำหนดลักษณะของยุทธศาสตร์เดียวกันเมื่อนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้นผลที่จะเกิดขึ้นนั้นจะมีในลักษณะประการใดบ้าง จะได้ทำการประเมินและกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์ที่น่าจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพของประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมขึ้นต่อไปและเป็นการช่วยลดโอกาสการสูญเสียทางงบประมาณของประเทศในการดำเนินงานอีกด้วย อีกสิ่งสุดท้ายที่ต้องทำในขั้นตอนนี้คือการยกร่างรายละเอียดในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยในขั้นสุดท้ายนี้จะทำการวิเคราะห์ประมวลผลโดยนำข้อมูลจากขั้นการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ จากประเมินสถานการณ์ของประเทศ จากการประเมินการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับก่อนไปใช้ในการพัฒนาประเทศทั้งสามส่วนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นรายละเอียดของ

แต่ละยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในการดำเนินงานลักษณะนี้จะเป็นการทำงานที่เป็นระบบและมีแบบแผนทราบที่นำไปของข้อมูลและข้อมูลที่น่ามาใช้ก็เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้จึงทำให้การจัดทำร่างของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศได้ตรงจุด

ประโยชน์ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. การประเมินสถานการณ์ของประเทศทำให้สามารถช่วยวิเคราะห์สถานการณ์ของประเทศที่ตรงกับความเป็นจริงว่าในขณะนี้ประเทศกำลังอยู่ในสถานการณ์ใด กำลังเผชิญกับปัญหาอะไรอยู่ และในสถานการณ์เช่นนี้เราจะต้องเร่งแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงอะไรเป็นการด่วน หรือจะต้องพัฒนาในเรื่องใดเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะสามารถผ่านเหตุการณ์นั้นได้ โดยนำเอาข้อมูลที่ได้จากการประเมินดังกล่าวมาเป็นข้อมูลในจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. การประเมินสถานการณ์ของประเทศทำให้ทราบจุดแข็งของประเทศในการที่จะนำเอาจุดแข็งดังกล่าวมาต้นทุนของการพัฒนาประเทศในช่วงของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อไป

๓. การประเมินสถานการณ์ประเทศทำให้ทราบถึงจุดอ่อนเพื่อเราจะได้กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวก่อนที่จะกลายเป็นผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๔. การพิจารณาผลจากการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับก่อนที่นำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนั้น ทำให้เกิดการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

๕. ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติว่าหากกำหนดแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปทิศทางแนวนี้ก็จะเกิดความสำเร็จหรือปัญหาในทิศทางใดบ้าง

๖. จากการพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก่อนทำให้เกิดการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องวัตถุประสงค์ โดยสามารถนำยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จนำกลับมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อไป ส่วนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาจะได้นำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์แก้ไขหาแนวทางใหม่ในการพัฒนาต่อไปได้

๗. การวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง ๒ ประเด็นทำให้เกิดการกลั่นกรองข้อมูลและข้อมูลที่ไ้จะใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๘. ทำให้เกิดร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำไปเสนอแก่คณะรัฐมนตรีให้พิจารณาร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔.๓ วิเคราะห์ประโยชน์ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีการประชุมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ จนมาถึงมาถึงขั้นตอนการร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรียบร้อยแล้วจะมีการนำร่างดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน หากมีข้อแก้ไขของร่างดังกล่าวคณะรัฐมนตรีจะส่งร่างดังกล่าวกลับมาให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำการปรับปรุงร่างดังกล่าว เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบกับร่างดังกล่าวแล้วจะนำร่างดังกล่าวขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไปซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคมก่อนที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับก่อนหน้าจะหมดอายุลง

วิเคราะห์ได้ว่าขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินั้นเป็นตอนสุดท้ายของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรียบร้อยแล้วจะมีการนำร่างดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้จะเป็นการถ่วงดุลแผนอีกหนึ่งขั้นหนึ่งของคณะรัฐมนตรีที่ช่วยให้ได้แผนที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าส่วนรายละเอียดของแผนใดไม่เหมาะสมหรือต้องเพิ่มเติมในประเด็นก็จะส่งกลับไปให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแก้ไขก็จะทำให้เกิดการปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้มีความบริบูรณ์ยิ่งขึ้นตามลำดับ

โดยการดำเนินงานในขั้นตอนนี้คณะรัฐมนตรีจะต้องมีหลักการ ทักษะและความชำนาญในการวิเคราะห์แผนและนโยบายจึงจะทำการวิเคราะห์แผนได้อย่างถูกต้องว่าในแต่ละแผนที่กำหนดมานั้นสามารถที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ตรงตามความประสงค์หรือไม่ เพื่อที่จะให้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประโยชน์ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. ทำให้ได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สมบูรณ์อันเกิดจากพิจารณาอย่างรอบคอบทั้งจากการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่จัดให้มีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนของสังคม มีการประเมินสถานการณ์ของประเทศ ผลจากการดำเนินการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งในฉบับก่อน และจากการพิจารณาเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๒. ทำให้ได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศสืบต่อไป โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ เกิดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจมี ๓ ยุทธศาสตร์ คือ

๑) ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม

๒) ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเกิดยุทธศาสตร์ในพัฒนาสังคมมี ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

- ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี

- ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม

- ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน

- ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ เกิดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ คือยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน และเกิดยุทธศาสตร์ในพัฒนาสังคมมี ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

๒. ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๔. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

สรุป ประโยชน์กระบวนการของจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำนั้นเกิดประโยชน์ที่แตกต่างกันออกไป คือ

๑. ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสถานการณ์

สามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกระดับของประเทศภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว เกิดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ใช้สำหรับเป็นข้อมูลในการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในขั้นตอนของการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. ขั้นตอนของการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประโยชน์ในขั้นตอนนี้ทำให้สามารถช่วยวิเคราะห์สถานการณ์ของประเทศที่ตรงกับความเป็นจริงว่าในขณะที่ประเทศกำลังอยู่ในสถานการณ์ใดทำให้เกิดการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่ตอบตรงวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓. ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประโยชน์ในขั้นตอนนี้ทำให้ได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศสืบต่อไป



บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

สารนิพนธ์เรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีจุดประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ ๓) เพื่อวิเคราะห์ประโยชน์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร

๑) ผลการวิจัยพบว่าประเทศไทยในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ครองอำนาจอยู่นั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ รัฐบาลได้จัดตั้งสภาพัฒนาการทางเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจเริ่มขึ้นและมีการประกาศใช้เป็นฉบับแรกเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ในขณะที่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้ว ๑๐ ฉบับ ปัจจุบันเป็นฉบับที่ ๑๐ ประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ และมีผลการปฏิบัติงานจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศโดยแบ่งกลุ่มของการพัฒนาออกเป็น ๓ กลุ่ม ๗ ยุทธศาสตร์ด้วยกันคือ กลุ่มที่ ๑ เน้นการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม มีความสำคัญเป็นลำดับสูงสุด เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ๑. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี เน้นการปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส การกระจายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างโปร่งใส การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาคการเมือง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เสริมสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทุกภาคส่วนใน กลุ่มที่ ๒ เน้น การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๓ ยุทธศาสตร์คือ ๑.ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม โดยเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยปฏิรูประบบสุขภาพ ให้มีความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เน้นการป้องกัน การส่งเสริมให้คนมีงานทำ โดยมุ่งสร้างผู้ประกอบการส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาด

เล็ก กระจายโอกาสการมีงานทำในทุกๆพื้นที่ทั่วประเทศ การปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคม ให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อสร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย

๒. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน เน้นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ การแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและเมือง ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม การสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล เพื่อกระจาย โอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้เท่าเทียมกัน

๓. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยคุ้มครองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ การบริหารจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่ ๓ เน้นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่เน้นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๓ ยุทธศาสตร์ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม ดำเนินนโยบายการเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตเศรษฐกิจและช่วยกระจายความเจริญและสร้างความเป็นธรรม เพิ่มการใช้จ่ายและใช้มาตรการภาษีสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ รักษาวินัยทางการคลัง และบริหารหนี้สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการปรับ โครงสร้างภาคการผลิตและการค้า เพื่อสร้างฐานการผลิตในประเทศให้เข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มสมรรถนะภาคการผลิตและบริการ ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานและกระจายรายได้

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการประยุกต์ใช้และการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในภาคการผลิต และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามศักยภาพของคนไทย การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในฉบับที่ ๑๐ มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้ด้วยกัน ๕ ยุทธศาสตร์ดังนี้คือ ๑.ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยการพัฒนาค้นให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน พัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ๒. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้

เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล

๓. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจโดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคง สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยการรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ เริ่มจากการจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน

๕. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยการเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลยภาพและความยั่งยืน

๒) ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญและต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนของสังคมจึงจะสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาให้เสร็จและทันต่อการใช้งานซึ่งสามารถแบ่งขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้คือ ๑) ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ ในขั้นตอนนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะเป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมข้อมูล โดยการจัดให้มีการประชุมสัมมนาในทุกภูมิภาคของประเทศ หน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารเก่าของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อรวบรวมและกำหนดออกมาเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาประเทศ ให้เป็นภาพของความคาดหวังว่าประเทศไทยจะต้องมีพัฒนาไปในทิศทางใด ข้อมูลที่ได้จากคำเนินการขั้นนี้จะนำมาใส่ในรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์ในขั้นตอนที่ ๒, ๒) ขั้นตอนการยกร่างยุทธศาสตร์ คือ การใส่รายละเอียดเข้าไปในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผน ในขั้นตอนนี้จะทำการประเมินสถานการณ์ของประเทศในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ประเมินผลจากการดำเนินการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับก่อนว่าเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างไร เกิดปัญหาอะไรขึ้นจากการนำแผนดังกล่าวไปใช้งาน และนำกรอบจากการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางในการพัฒนาประเทศนำมาสังเคราะห์เป็นร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๓) ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดทำแผนพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อได้รายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์แล้ว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะนำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบแล้ว คณะรัฐมนตรีจะนำร่างดังกล่าวกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อให้ทรงลงพระปรมาภิไธยเพื่อประกาศและใช้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป ซึ่งขั้นตอนนี้จะต้องทำให้แล้วเสร็จก่อนที่แผนพัฒนาฉบับก่อนจะหมดอายุลง

๓) ผลการวิจัยพบว่าประโยชน์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละขั้นตอนนี้มีประโยชน์ที่แตกต่างกันดังนี้ ๑. ขั้นตอนของการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาประเทศ มีประโยชน์ดังนี้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ระดับเริ่มต้น ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความคาดหวังของตนเองทำให้เกิดข้อสรุปที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสถานการณ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกระดับของประเทศภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว และทำให้เกิดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ใช้สำหรับเป็นข้อมูลในขั้นตอนที่ ๒ ของการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒. ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีประโยชน์ดังนี้ การประเมินสถานการณ์ของประเทศทำให้สามารถช่วยวิเคราะห์สถานการณ์ของประเทศที่ตรงกับความเป็นจริงว่าในขณะนี้ประเทศกำลังอยู่ในสถานการณ์ใด กำลังเผชิญกับปัญหาอะไรอยู่ และในสถานการณ์เช่นนี้เราจะต้องเร่งแก้ไข ปัญหาหรือปรับปรุงอะไรเป็นการด่วน การพิจารณาผลจากการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับก่อนที่นำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนั้น ทำให้เกิดการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องวัตถุประสงค์ โดยสามารถนำยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จนำกลับมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อไป ส่วนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาจะได้นำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์แก้ไขหาแนวใหม่ในการพัฒนาต่อไปได้ และสุดท้ายทำให้เกิดร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำไปเสนอแก่คณะรัฐมนตรีให้พิจารณาร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓. ขั้นตอนของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีประโยชน์ดังนี้ทำให้ได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สมบูรณ์อันเกิดจากพิจารณาอย่างรอบครอบทั้งจากการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่จัดให้มีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนของสังคมและจากการพิจารณาเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศสืบต่อไป

๕.๒. ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติถือกำเนิดขึ้นมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ซึ่งในแต่ละช่วงเวลาของการพัฒนาประเทศได้มีปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของภายในและภายนอกที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการที่เราจะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความร่วมมือของคนในสังคมทุกภาคส่วน ไม่ใช่เพียงแต่รัฐบาลเท่านั้นที่มีหน้าที่แก้ปัญหาแต่ต้องเกิดการจากความน้ำหนึ่งใจเดียวของคนทั้งชาติ แนวทางที่จะทำให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหา คือ

๑) ปลุกฝังจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันในทุกช่วงอายุ โดยสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่จะต้องเริ่มในเรื่องนี้ และสถาบันอื่นๆก็ต้องเริ่มเช่นกัน

๒) แผนพัฒนาที่นำไปใช้แล้วไม่ประสบความสำเร็จต้องมีการประเมินและหาทางในไปพัฒนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ให้ได้

๓) ออกกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในการลงโทษอย่างรุนแรงเพื่อการยับยั้งปัญหาที่จะเกิดขึ้นเช่นปัญหายาเสพติด การทำลายสิ่งแวดล้อม มลภาวะเป็นพิษต่างๆ

๔) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕) ควรเพิ่มเติมแผนการพัฒนาคุณภาพทางจิตใจเข้าไปในแผนด้วย

๖) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางพัฒนาประเทศ และให้เป็นผู้สนับสนุนและลงมือพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มจากชุมชนของตนเองก่อน

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

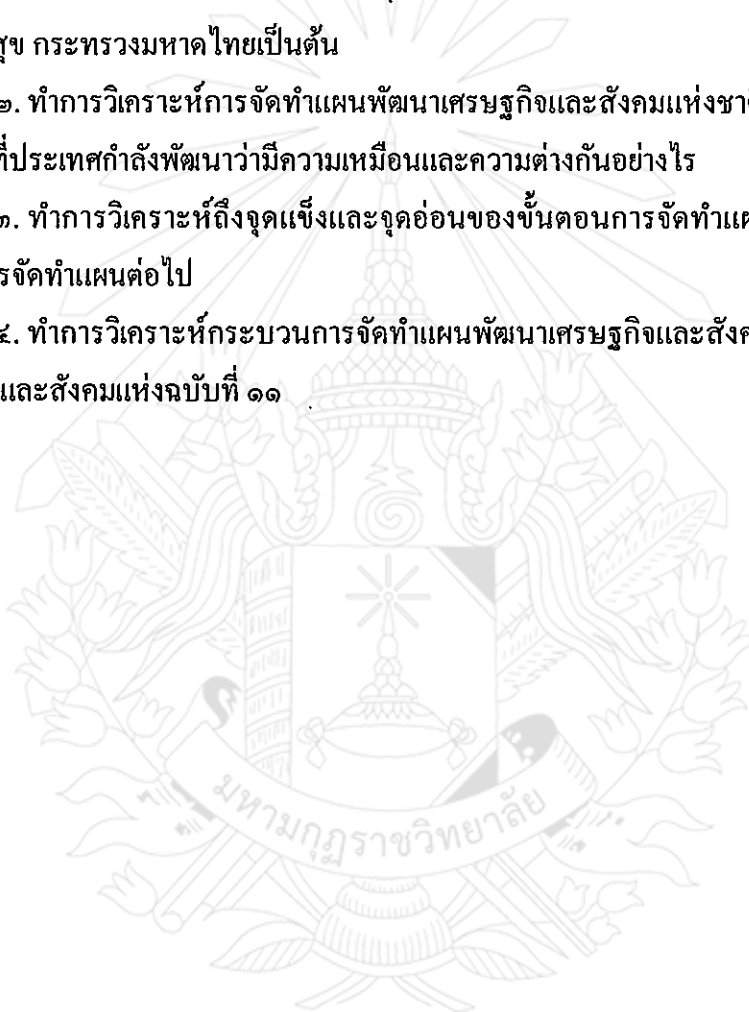
งานวิจัยนี้ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนพัฒนาฯ นั้นจะต้องใช้ทั้งเวลาและความร่วมมือในหลายภาคส่วนของสังคมจึงจะได้มาซึ่งแผนดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางการวิจัยที่น่าสนใจในเรื่องนี้คือ

๑. ทำการศึกษาเปรียบเทียบถึงขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับการจัดทำแผนพัฒนาของหน่วยงานอื่นๆ ในสังคม เช่นของกรมการพลังงานทหาร กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๒. ทำการวิเคราะห์การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศที่พัฒนาแล้วและที่ประเทศกำลังพัฒนาว่ามีความเหมือนและความต่างกันอย่างไร

๓. ทำการวิเคราะห์ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของขั้นตอนการจัดทำแผนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดทำแผนต่อไป

๔. ทำการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑



บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลปฐมภูมิ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนา
ประเทศ : ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ -
๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๘.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สรุปสาระสำคัญเบื้องต้นการ
ระดมความคิดเห็นพหุภาคี ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙
ในระดับอนุภาคทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สรุปสาระสำคัญเบื้องต้นในการ
จัดทำแผนฉบับที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : สศช., ๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬารัฐสภา, ๒๕๔๔.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : วิ.เจ.พรินต์ติ้ง, ๒๕๕๐.

ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือทั่วไป

บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิเศษ, ผศ. และคณะ. วิเคราะห์นโยบายการวางแผนและการพัฒนา. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, ๒๕๕๑.

สุธี พนาว และนุกูล เรืองอุทัย. แผนธุรกิจสำหรับมือใหม่หัดเขียน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซี พี
พรินท์เทค จำกัด, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรอบวิสัยทัศน์และทิศทาง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑ สิงหาคม
๒๕๔๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๖ ทศวรรษ สถาปณณ์.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๕๓.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนฯ ๘ ฉบับประชาชน.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๘). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๘.

๒) บทความจากเว็บไซต์ (Web Site)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม
๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/plan10/data/seminar_ne/05.pdf>(26 Sep 2011)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม
๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/plan10/data/seminar_ne/06.pdf> (26
Sep 2011)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม
๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/plan10/data/seminar_ne/07.pdf> (26 Sep 2011)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)”, ๑ มกราคม
๒๕๕๑,

<http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/plan10/data/seminar_ne/08.pdf> (26
Sep 2011)

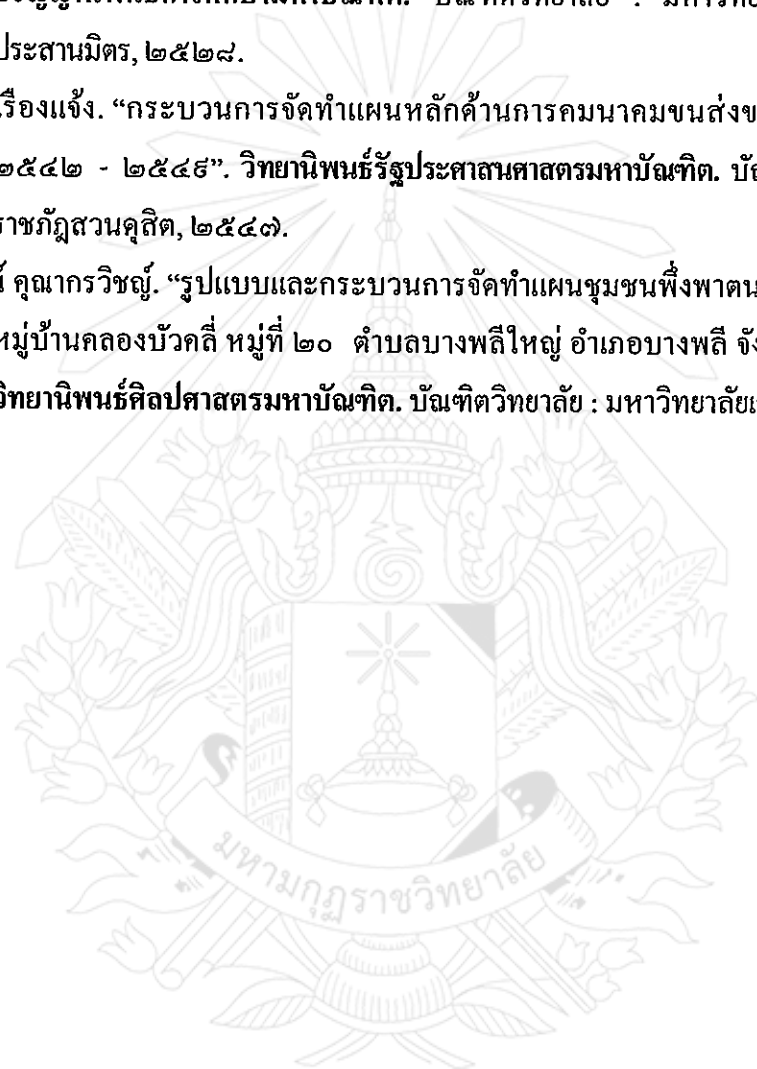
3) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

จรีพันธ์ ฮามคำไพ. “การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในสังกัดการประถมศึกษา และกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม”. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

ศักดิ์ชัย ปัญหา. “กระบวนการวางแผนปฏิบัติการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๖”. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๘.

ปองพล เรืองแจ้ง. “กระบวนการจัดทำแผนหลักด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๘”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗.

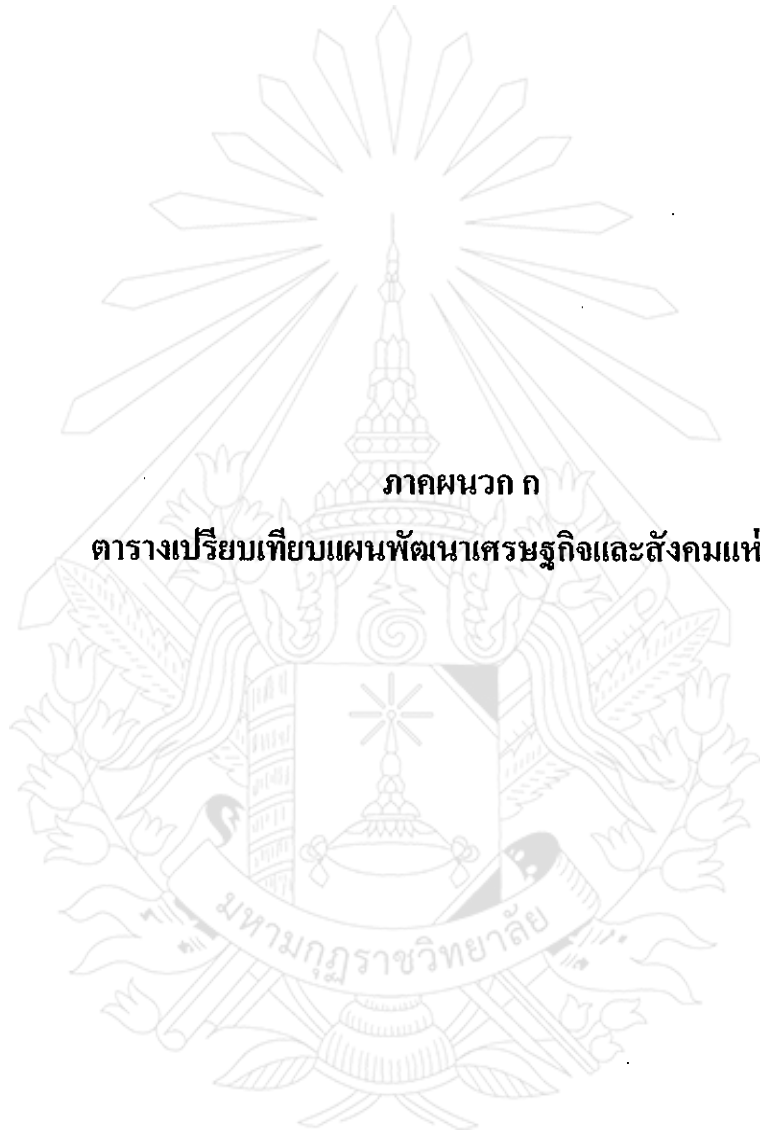
สิริลักษณ์ คุณากรวิษณุ. “รูปแบบและกระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งพาตนเอง:ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านคลองบัวคลี่ หมู่ที่ ๒๐ ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๘.





ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาคผนวก ก

ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๑ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ

ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>มุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็ง ใน ๓ ด้าน</p> <p>๑. สังคมคุณภาพ สามารถสร้างทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ</p> <p>๒. สังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้ ให้ทุกคนคิด เป็นทำเป็น มีเหตุมีผล</p> <p>๓. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่า</p>	<p>มุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green Happiness and Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ และทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล</p>

สรุปตารางที่ ๑ แผนพัฒนาฉบับที่ ๕ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ ๓ ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทร ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน มีคุณธรรมนำความรู้ ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข

ตารางที่ ๒ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศ

ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
วัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศ	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>๑. เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้เสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน สร้างความเข้มแข็งทางการเงิน</p> <p>๒. เพื่อวางฐานการพัฒนาให้เข้มแข็งยั่งยืน สามารถพึ่งตนเอง รู้เท่าทันโลก</p> <p>๓. เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับของสังคมไทย</p>	<p>๑. เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๒. เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยง เป็นเครื่องมือ เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>๓. เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า</p>

<p>๔. เพื่อแก้ปัญหาปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง</p>	<p>๔. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและระบบความเสี่ยงในภาคการเงิน ๕. เพื่อสร้างระบบการแข่งขัน การค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม ๖. เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ๗. เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน</p>
--	--

สรุปตารางที่ ๒ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศ ๔ ข้อคือ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้เสถียรภาพ,วางฐานการพัฒนาให้เข้มแข็งยั่งยืน,เกิดการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ,แก้ปัญหาปัญหาความยากจน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศ ๗ ข้อคือ สร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม, เพิ่มศักยภาพของชุมชน, ปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า,สร้างภูมิคุ้มกันความเสี่ยงในภาคการเงิน, สร้างระบบการแข่งขัน การค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม, เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ, เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ

ตารางที่ ๓ เป้าหมายของการพัฒนาประเทศ

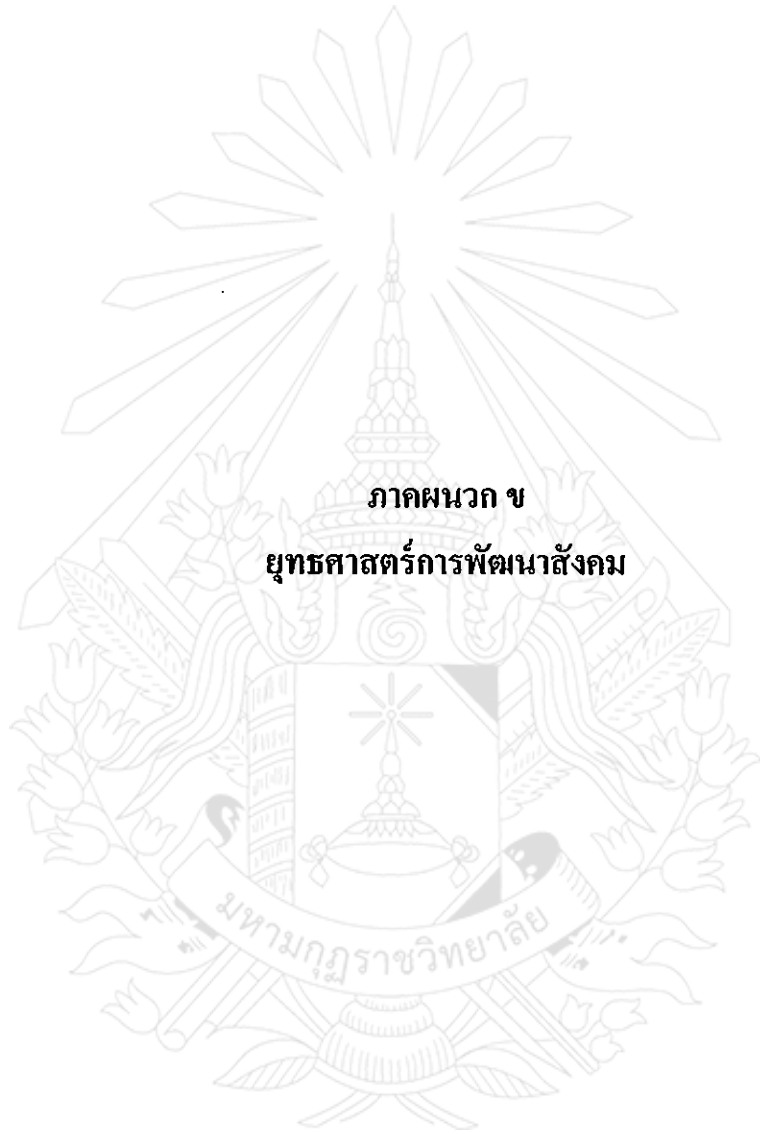
ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
เป้าหมายของการพัฒนาประเทศ	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>๑. เป้าหมายคุณภาพทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ ๔-๕ ต่อปี - เพิ่มการจ้างงานใหม่ ๒๓๐,๐๐๐ คนต่อปี - รักษาอัตราเงินเฟ้อ ๓% ต่อปี 	<p>๑. เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มฐานการศึกษาของคนไทยเป็น ๑๐ ปี - เพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

<ul style="list-style-type: none"> - รักษาการเกินดุลบัญชีสะพัดคงที่อยู่ร้อยละ ๑-๒ ของ GDP - GDP ของภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๕ ต่อปี ๒. เป้าหมายการยกคุณภาพชีวิต <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนอายุ ๑๕ ขึ้นไปมีการศึกษาไม่ต่ำกว่า ๙ ปีในปี ๒๕๔๙ - ยกคุณภาพของแรงงานไทยให้ถึงมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๔๙ - ขยายการประกันสุขภาพให้ทั่วถึงและเป็นธรรม ๓. เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดีสร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่เหมาะสม มีระบบการตรวจสอบที่เป็นธรรม ๔. เป้าหมายการลดความยากจนให้ดำเนินการตามมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อคนจน - ลดสัดส่วนคนยากจนไม่เกินร้อยละ ๑๒ ของประชากรใน พ.ศ. ๒๕๔๙ 	<ul style="list-style-type: none"> เป็น ๑๐ ต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน - ลดปัญหาอาชญากรรมร้อยละ ๑๐ - ลดอัตราการเพิ่มของโรคที่ป้องกันใน ๕ อันดับแรก ๒. เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน <ul style="list-style-type: none"> - ลดสัดส่วนผู้ที่อยู่ใต้เส้นความยากจนเหลือร้อยละ ๔ ภายในปี ๒๕๕๔ ๓. เป้าหมายด้านเศรษฐกิจให้ความสมดุลและยั่งยืน <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศเป็นร้อยละ ๗๕ ภายในปี ๒๕๕๔ - อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ ๓-๓.๕ ต่อปี - สัดส่วนสัดส่วนหนี้สาธารณะไม่เกินร้อยละ ๕๐ - ลดการใช้น้ำมันในภาคขนส่งเหลือร้อยละ ๓๐ - สัดส่วนผลผลิตของ SME ต่อ GDP ทั้งประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ในแผนพัฒนาฯ ที่ ๑๐ ๔. เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม <ul style="list-style-type: none"> - รักษาพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ - มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่เกินร้อยละ ๑๘ ของพื้นที่ทั่วประเทศ - คุณภาพฝุ่นละอองมีค่าเฉลี่ยใน ๒๔ ชั่วโมงไม่เกิน ๑๒๐ มก./ลบ.ม. - อัตราการปล่อยก๊าซ Co_๒ ต่อประชากรลดลงร้อยละ ๕ - ควบคุมการเกิดขยะเมืองไม่เกิน ๑ กก./คน/วัน ๕. เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้นมีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ ๕.๐ ภายในปี ๒๕๕๔
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบราชการมีความเหมาะสมลดกำลังคนภาคราชการให้ได้ร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๕๔ - ภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิหน้าที่และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ
--	--

สรุปตารางที่ ๓ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ มีเป้าหมายของการพัฒนาประเทศใน ๔ ด้านคือ เป้าหมายดุลยภาพทางเศรษฐกิจ, เป้าหมายการยกคุณภาพชีวิต, เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี, เป้าหมายการลดความยากจน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีเป้าหมายของการพัฒนาประเทศใน ๕ ด้านคือ เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน, เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน, เป้าหมายด้านเศรษฐกิจให้ความสมดุลและยั่งยืน, เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล





ภาคผนวก ข
ยุทธศาสตร์การพัฒนาลังคม

ตารางที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน

ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปฏิรูประบบสุขภาพเน้นการป้องกัน สามารถคิดเป็นทำเป็น - ส่งเสริมให้คนมีงานทำ มุ่งสร้างผู้ประกอบการส่วนตัว กระจายโอกาสการมีงานทำ - ปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ สร้างหลักประกันทุกช่วงอายุ - ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน เร่งบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา - ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว องค์กรศาสนา โรงเรียน ชุมชน องค์กรการพัฒนา อาสาสมัคร เป็นองค์กรดูแลและพัฒนาสมาชิกในทุกค้ำ 	<p>๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้พัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต - การเสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เน้นการพัฒนาสุขภาพอย่างครบวงจร - เสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุขมุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีบนพื้นฐานของความมีเหตุผล

สรุปตารางที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

ตารางที่ ๕ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี

ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>๑. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดยปรับปรุงโครงสร้าง ลดขนาด และปรับปรุงให้สอดคล้องระบบราชการแนวใหม่ - กระจายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างโปร่งใส - ป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งภาคการเมืองและภาคประชาชนโดยสร้างจิตสำนึกมีส่วนร่วม - การเสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชนมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ - เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน 	<p>๑. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศมุ่งเสริมความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสังคมไทย ปกป้องจิตสำนึกต่อเยาวชน - เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเป็นส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศ - สร้างภาคีการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริหารแนวการกำกับ ควบคุม - กระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชนเพิ่มขึ้น - ส่งเสริมภาคประชาชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล - ปฏิรูปกฎหมายระเบียบและขั้นตอนเพื่อสร้างสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา - รักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่คุณภาพและความยั่งยืน

สรุปตารางที่ ๕ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มี ๑ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศมุ่งเสริมความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน

ตารางที่ ๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน

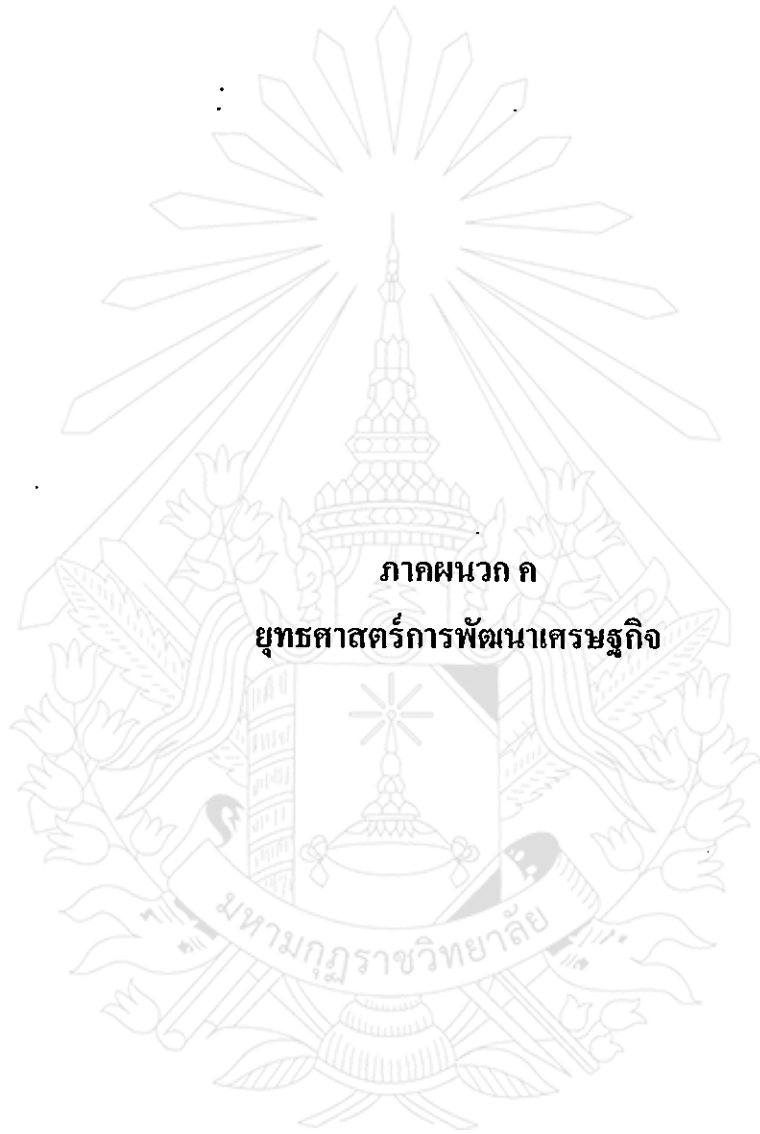
ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>๑. ยุทธศาสตร์การปรับ โครงสร้างพัฒนาชนบท และเมืองอย่างยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็งให้ เป็นฐานรากที่มั่นคงของสังคม - การแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและเมือง ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในสังคม - การสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบท และเมืองอย่างเกื้อกูลเพื่อกระจายความเท่าเทียม ทางเศรษฐกิจและสังคม - การจัดการพื้นที่เชิงบูรณาการและการมีส่วนร่วม การเตรียมความพร้อมขององค์กรส่วน ท้องถิ่นให้มีคนดีและระบบที่ดี 	<p>๑. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชนบท และสังคม ให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยส่งเสริมการ รวมตัว ร่วมคิด มีเครือข่ายการเรียนรู้ - สร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนบูรณาการ กระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาสร้างสรรคคุณค่าของสินค้าและ บริการ - เสริมสร้างศักยภาพของชุมชน ในการร่วมกันกับ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสันติและเกื้อกูล

สรุปตารางที่ ๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การปรับ โครงสร้างพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชนบทและสังคม ให้เป็นฐานรากที่มั่นคง ของประเทศ

ตารางที่ ๗ ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>๑. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการเชิงบูรณาการ - อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ - อนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว - บริหารจัดการมลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการค้าจำคของเสีย 	<p>๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนามนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนามนฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้พัฒนาระบบจัดการเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ - สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและคาร์พัฒนาที่ยั่งยืน - การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปตารางที่ ๗ ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากร-ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนามนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม



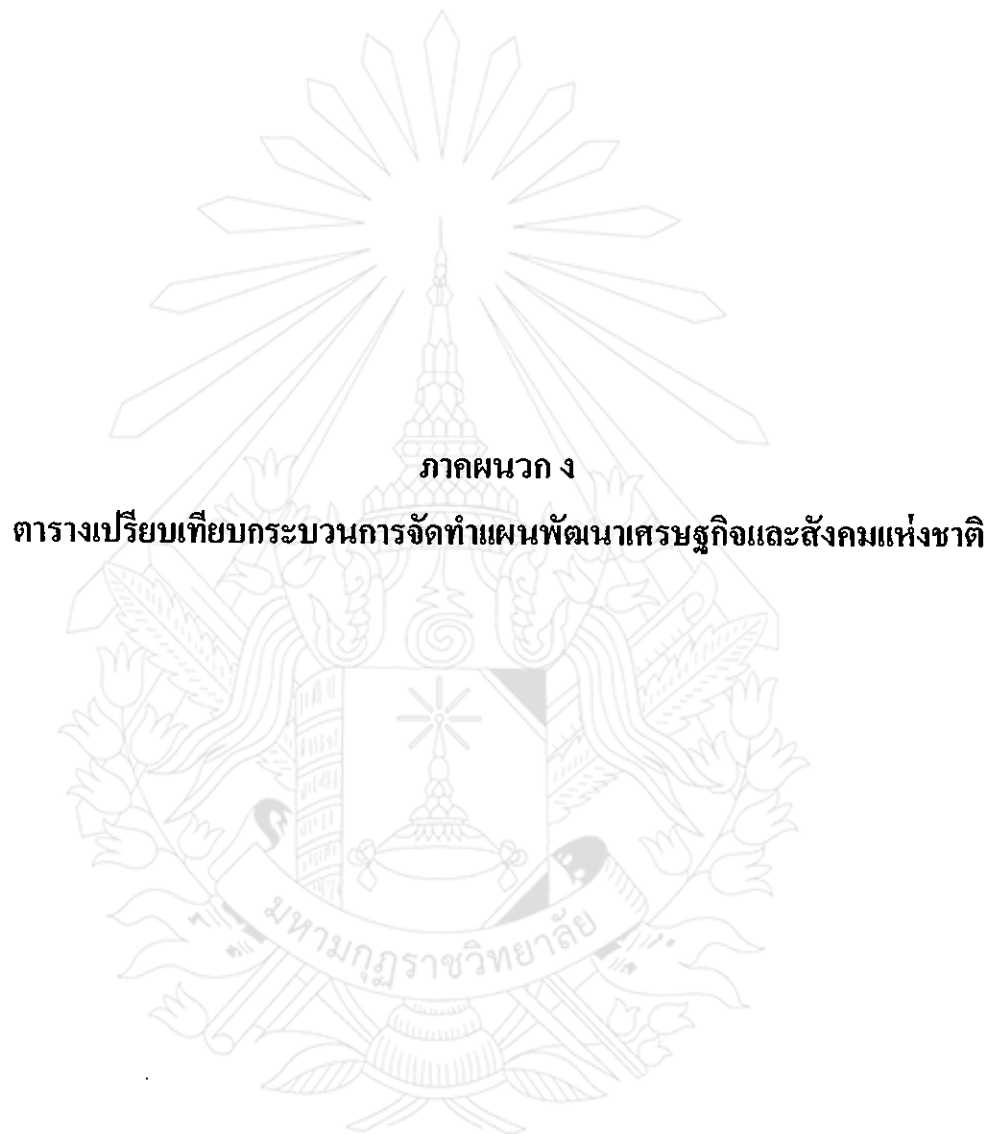
ภาคผนวก ค
ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรฐกิจ

ตารางที่ ๘ ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ

ตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
<p>๑. ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตเศรษฐกิจและสร้างความเป็นธรรม - เพิ่มการใช้ง่ายและใช้มาตรการทางภาษีสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจรักษาวินัยทางการคลัง - การเตรียมความพร้อมของเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศให้มีภูมิคุ้มกันจากผลการเปลี่ยนแปลงกระแสโลกาภิวัตน์ <p>๒. ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและการค้าเพื่อสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็งพึ่งพาตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ - เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพโดยสร้างพื้นฐาน - การผลักดันขบวนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ - การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - ปรับปรุงระบบการเจรจาและความร่วมมือระหว่างประเทศ - ส่งเสริมการค้าบริการศักยภาพเพื่อสร้างงานและการกระจายรายได้ <p>๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p>	<p>๑. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับโครงสร้างการเพิ่มผลผลิตและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย มีตราสินค้าที่ยอมรับของตลาด - สร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยบริหารเศรษฐกิจส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ - สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและกระจายผลประโยชน์ของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

<ul style="list-style-type: none"> - ประยุกต์การใช้และการพัฒนาเทคโนโลยี เน้นการมาใช้ประโยชน์ในภาคการผลิต - พัฒนาค้นกำลังด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ - ยกระดับการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - การบริหารการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมุ่งประสิทธิภาพ 	
---	--

สรุปตารางที่ ๘ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มี ๓ ยุทธศาสตร์ คือ ๑. ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม ๒. ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มี ๑ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน



ภาคผนวก ง

ตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๕ ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ

ตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาประเทศ	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
ใช้เวลาประมาณ ๑๑ เดือน เริ่มจากเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒- กรกฎาคม ๒๕๔๓ เน้นการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมในทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาค และระดับชาติ	โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันประเมินสถานการณ์ทุนของประเทศ รวมทั้งกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกประเทศตลอดจนวางแนวทางการเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ในประเทศ และวางบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๔๘ ถึง เดือนเมษายน ๒๕๔๙ มี

สรุปตารางที่ ๕ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ เน้นการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมในทุกระดับ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันประเมินสถานการณ์ทุนของประเทศ ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ตารางที่ ๑๐ ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

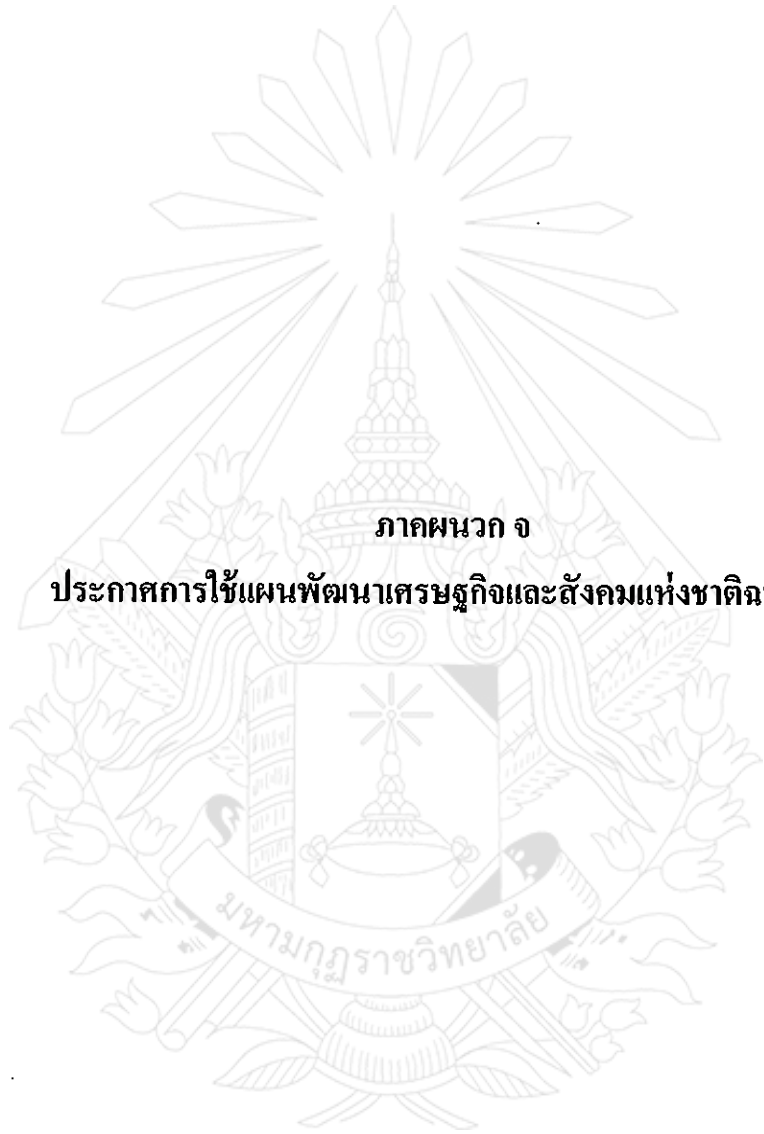
ตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดของแผนพัฒนาฯ	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
การประเมินผลการพัฒนาในช่วงแผนฯ ๘ ของแต่ละยุทธศาสตร์, การทบทวนความสอดคล้องของยุทธศาสตร์กับ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ,การกำหนดเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน, การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนา, การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน	โดยระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนาต่างๆ เพื่อบูรณาการความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ และกำหนดบทบาทของภาคีการพัฒนาในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐สู่การปฏิบัติ

สรุปตารางที่ ๑๐ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ประเมินผลการพัฒนาในช่วงแผนฯ ๘ ของแต่ละ ยุทธศาสตร์ การทบทวนความสอดคล้องของยุทธศาสตร์กับ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนาต่างๆ เพื่อบูรณาการความเชื่อมโยงของ ยุทธศาสตร์กำหนดบทบาทของภาคีการพัฒนาในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ผู้การ ปฏิบัติ

ตารางที่ ๑๑ ขั้นตอนการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางเปรียบเทียบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
ขั้นตอนการประกาศใช้แผน	
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากที่มีการร่าง รายละเอียดของแผนพัฒนาฯ จะนำแผนดังกล่าว นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบจะนำเอา แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ซึ่งจะใช้เวลาในช่วง เดือนที่เหลือในการดำเนินงาน เพื่อการอนุมัติ และประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ให้ทันต่อ ต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕	เป็นขั้นตอนสุดท้ายโดยทำการปรับปรุงร่าง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้ความสมบูรณ์ ครบถ้วน สอดคล้องกับความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งนำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนดำเนินการกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อให้ทรงลงพระ ปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาประกาศ ตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

สรุปตารางที่ ๑๑ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ นำร่างแผนพัฒนาฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อ รัฐมนตรีเมื่อเห็นชอบจะมีการนำร่างแผนพัฒนาฯ กราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยเพื่อประกาศใช้ต่อไป แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทำการปรับปรุงร่าง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้ความสมบูรณ์และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาเห็นชอบก่อน และคณะรัฐมนตรีนำทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อลงพระปรมาภิไธยและประกาศใช้เป็น แผนพัฒนาฯ ประเทศต่อไป



ภาคผนวก จ

ประกาศการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕

หน้าประกาศการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ เริ่มใช้แผนตั้งแต่วันที่ ๑
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕



ประกาศ

เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)



โปรดเกล้า

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) นี้ให้ประชาชนชาวไทยทุกสาขาอาชีพจากทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมดำเนินการ และได้ให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของรัฐบาลได้ร่วมดำเนินการ และได้ให้กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงการคลังได้ร่วมกันดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ของรัฐบาล และกระทรวงการคลังได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) นี้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙



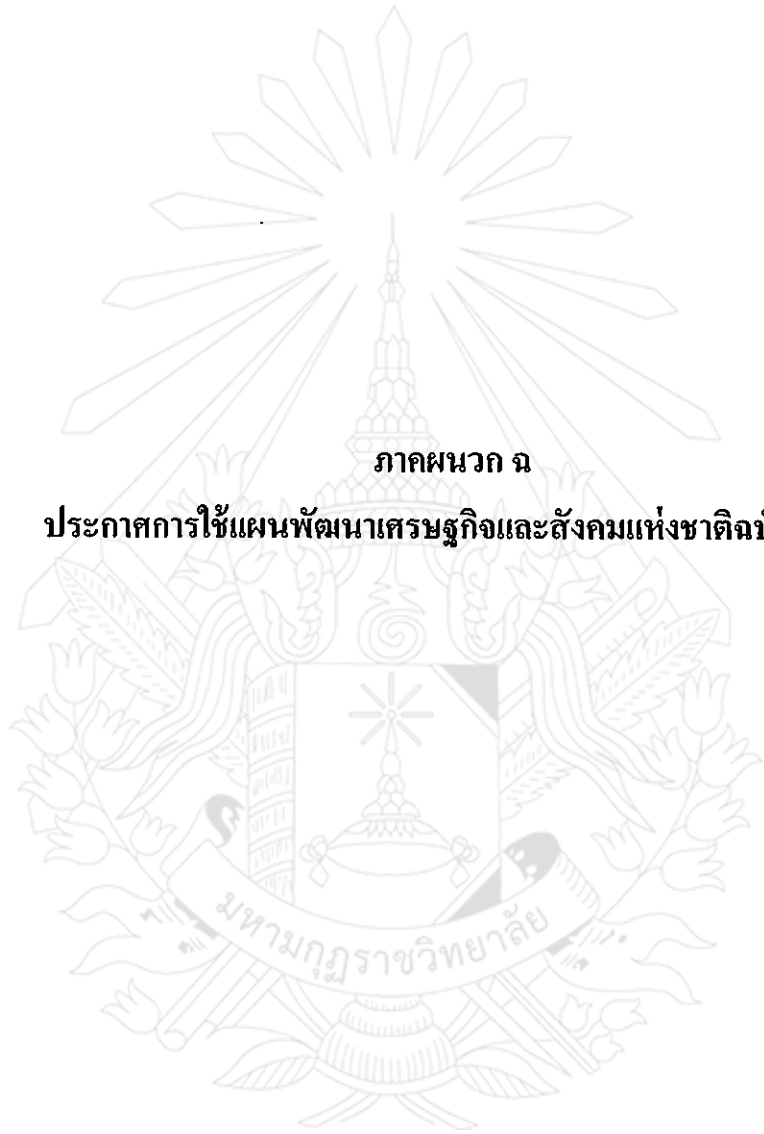
ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ เป็นปีที่ ๕๖

ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท

นายกรัฐมนตรี



ภาคผนวก ฉ

ประกาศการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐

หน้าประกาศการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ เริ่มใช้แผนตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔



ประกาศ

เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)



โปรดเกล้าฯ

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นสมควรให้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาฯ ที่ผู้แทนของประชาชนชาวไทยได้ร่วมกันพิจารณาและทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ได้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดทำขึ้นแล้ว เพื่อให้ประเทศไทยและสังคมแห่งชาติดังมีสาระสำคัญตามที่แนบมา ซึ่งประเทศไทยและสังคมของประเทศ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔



ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นปีที่ ๖๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก

นายกรัฐมนตรี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล : นายรัฐวุฒิ ศรีจอมคำ
วัน เดือน ปี เกิด : วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๒
ชาติภูมิ : จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๑๘/๔ หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
Karntomj_5@yahoo.com

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๑ : ประถมศึกษา โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. ๒๕๓๗ : มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. ๒๕๔๐ : มัธยมศึกษาตอนปลาย สาขาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์โรงเรียนปากพูน
จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. ๒๕๔๔ : ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ. ๒๕๔๖ : ผู้ช่วยผู้จัดการร้าน บริษัท ซีพี ออล จำกัดมหาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘ : ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายพัฒนาธุรกิจ บริษัท ดีพลัส คอร์ปอเรชั่น จำกัด
พ.ศ. ๒๕๕๒ : ที่ปรึกษาฝ่ายการเงิน ACE Life Assurance Co., Ltd.
พ.ศ. ๒๕๕๔ : นักเขียนอิสระ, กิจการสวนผลไม้